

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
FİNANSMAN PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ELEMENTER ALANLARDA FAALİYET GÖSTEREN
SİGORTA ŞİRKETLERİNDE FİNANSAL TABLO
ANALİZLERİ VE BİR UYGULAMA**

Melek Tan LESKAY

Danışman

Yrd. Doç. Dr. E. Yasemin YEĞİNBOY

2010

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “**Elementer Alanlarda Faaliyet Gösteren Sigorta Şirketlerinde Finansal Tablo Analizleri ve Bir Uygulama**” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

15.04.2010

Melek Tan LESKAY

YÜKSEK LİSANS TEZ SINAV TUTANAĞI

Öğrencinin

Adı ve Soyadı : Melek Tan LESKAY
Anabilim Dalı : İşletme
Programı : Finansman
Tez Konusu : Elementer Alanlarda Faaliyet Gösteren Sigorta Şirketlerinde Finansal Tablo Analizleri ve Bir Uygulama
Sınav Tarihi ve Saati :

Yukarıda kimlik bilgileri belirtilen öğrenci Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün tarih ve sayılı toplantısında oluşturulan jürimiz tarafından Lisansüstü Yönetmeliği'nin 18. maddesi gereğince yüksek lisans tez sınavına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini dakikalık süre içinde savunmasından sonra jüri üyelerince gerek tez konusu gerekse tezin dayanağı olan Anabilim dallarından sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin,

BAŞARILI OLDUĞUNA O OY BİRLİĞİ O
DÜZELTİLMESİNE O* OY ÇOKLUĞU O
REDDİNE O**

ile karar verilmiştir.

Jüri teşkil edilmediği için sınav yapılamamıştır. O***
Öğrenci sınava gelmemiştir. O**

* Bu halde adaya 3 ay süre verilir.

** Bu halde adayın kaydı silinir.

*** Bu halde sınav için yeni bir tarih belirlenir.

Tez burs, ödül veya teşvik programlarına (Tüba, Fulbright vb.) aday olabilir. Evet

Tez mevcut hali ile basılabilir. O

Tez gözden geçirildikten sonra basılabilir. O

Tezin basımı gerekliliği yoktur. O

JÜRİ ÜYELERİ

İMZA

..... Başarılı Düzeltme Red

..... Başarılı Düzeltme Red

..... Başarılı Düzeltme Red

ÖZET
Yüksek Lisans Tezi
Elementer Alanlarda Faaliyet Gösteren Sigorta Şirketlerinde Finansal
Tablo Analizleri ve Bir Uygulama
Melek Tan LESKAY

Dokuz Eylül Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İşletme Anabilim Dalı
Finansman Programı

Finansal analiz, bir işletmenin bilanço ve gelir tablosundaki geniş rakam kümesi arasında anlamlı ilişkiler kurarak bir takım özet sonuçlar çıkararak ve bu sonuçlar ışığında işletmenin finansman konusundaki sorunlarını veya artılarını ortaya koyan bir analiz şeklidir.

Her kişi veya kuruluş kendi çıkarları doğrultusunda finansal analizin belirli verileriyle ilgilenebilir. Sigorta şirketleri ile ilgilenebilecek sigortalılar, yatırımcılar, alacaklılar dışında devlet de sigorta şirketlerinin ödeme yükümlülüklerini yerine getirmesi ve sigortalıları mağdur etmemesi amacıyla sigorta şirketlerinin finansal analiziyle ilgilenmektedir.

Bu çalışmada sigorta şirketlerinin bilanço ve gelir tabloları ayrıntılı bir şekilde incelenecek ve bu tablolar üzerinde yapılacak finansal analiz teknikleri ele alınacaktır.

Üç bölümden oluşan bu çalışmanın birinci bölümünde geçmişten bugüne sigortacılık tarihi, sigortacılığın temel kavramları, sigorta türleri ve ülkemiz ve dünyadaki sigorta sektörüne ilişkin genel bilgiler yer almaktadır.

İkinci bölümde sigorta şirketlerinin düzenlemek zorunda oldukları finansal tablolara ve bu finansal tablolardan yararlanılarak yapılan finansal analiz yöntemlerine değinilecektir.

Uygulama bölümü olan üçüncü ve son bölümde ise elementer sigorta sektöründe faaliyet gösteren bir şirketin bilanço ve gelir tablosundan yararlanılarak finansal analiz uygulaması yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sigorta, Sigortacılık, Elementer Sigorta Şirketleri, Finansal Analiz, Analiz Uygulaması

ABSTRACT

Master Thesis

Analysis of Financial Statements in Elementary Insurance Companies

By An Application

Melek Tan Leskay

**Dokuz Eylül University
Institute of Social Sciences
Department Business Administration
Finance Program**

Financial analysis is the deduction of large groups of parameters found in a company' s balance sheet and income statement then in the light of this expressive relations of the parameters, introducing financially positive and negative sides of the company.

Every company or people could be interested in the results of a financial analysis in accordance with their benefits. The financial analysis of insurance companies normally attract the attention of insurance holders, investors, creditors and also government. The aim of the government is controlling the insurance companies' ability to pay in order to provide insurance holders against damnification.

In this study, balance sheet and income statement of the insurance companies explained in detail and then the methods of financial analysis on these statements will be told. This study consists of three chapters. In the first chapter of the study, the history of insurance trade from past to present, basic concepts of insurance trade, types of insurance and general sector datas about insurance will be told.

In the second part of the chapter, the financial statements which have to be prepared by insurance companies and the types of financial analysis formed by using the parameters of these financial tables will be told. In the third

chapter, financial analysis will be applied to a company which is active in the elementary insurance sector by using its balance sheet and income statement.

Key Words: Insurance, Insurance Business, Elementary Insurance Companies, Financial Analysis, Application of Analysis

**ELEMENTER ALANLARDA FAALİYET GÖSTEREN SİGORTA
ŞİRKETLERİNDE FİNANSAL TABLO ANALİZLERİ VE BİR UYGULAMA**

YEMİN METNİ.....	ii
TUTANAK	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
KISALTMALAR.....	xii
TABLOLAR.....	xiii
EKLER	xiv
GİRİŞ.....	xv

BİRİNCİ BÖLÜM

SİGORTACILIK: GELİŞİMİ VE EKONOMİK ETKİLERİ

1.1. SİGORTANIN TANIMI, İŞLEVLERİ, EKONOMİK VE SOSYAL ETKİLERİ.....	1
1.1.1. Sigortanın Topluma Ekonomik ve Sosyal Etkileri	3
1.1.2. Sigortanın Sağladığı Dışsallıklar ve Yararlar	3
1.1.3. Sigortanın Getirmiş Olduğu Ekonomik Yükler.....	6
1.2. SİGORTACILIĞIN TARİHSEL GELİŞİMİ	7
1.2.1. Dünya’ da Sigortacılık Tarihi	7
1.2.2. Türkiye’ de Sigortacılık Tarihi	10
1.3. TEMEL SİGORTACILIK İLKELERİ.....	17
1.3.1. Mutlak İyi Niyet İlkesi	17
1.3.2. Sigortalanabilir Çıkar İlkesi	17
1.3.3. Tazminat İlkesi	17
1.3.4. Yakın Neden İlkesi	18

1.3.5. Rucu İlkesi.....	18
1.4. SİGORTA DALLARI	19
1.4.1. Hayat Dışı (Elementer) Sigortalar	19
1.4.1.1. Kaza Sigortaları	19
1.4.1.2. Mühendislik Sigortaları	21
1.4.1.3. Yangın Sigortaları	22
1.4.1.4. Sağlık Sigortaları	22
1.4.1.5. Nakliyat Sigortaları.....	24
1.4.1.6. Ziraî Sigortalar.....	24
1.4.2. Hayat Sigortaları.....	25
1.5. SİGORTA ARACILARI.....	26
1.5.1. Acente.....	26
1.5.2. Prodüktör	26
1.5.3. Broker	27
1.6. SİGORTA EKSPERİ	27
1.7. SİGORTA ŞİRKETLERİNDE RİSKİN DAĞITILMASI	27
1.7.1. Bölüşmeli Reasürans Anlaşması	29
1.7.2. Bölüşmeli Olmayan Reasürans Anlaşması.....	29
1.7.3. Koasürans	30
1.8. TÜRKİYE’DE VE DÜNYA’DA SİGORTA SEKTÖRÜNÜN PRİM ÜRETİMİ	30
1.8.1. Prim Üretimlerine Ulusal Boyutta Bakış.....	31
1.8.2. Dünya Geneline Prim Üretimleri.....	36

İKİNCİ BÖLÜM

ELEMENTER SİGORTA ŞİRKETLERİNCE DÜZENLENEN FİNANSAL TABLOLAR VE KULLANILAN BAŞLICA FİNANSAL ANALİZ TEKNİKLERİ

2.1. ELEMENTER SİGORTA ŞİRKETLERİNCE DÜZENLENEN FİNANSAL TABLOLAR	40
2.2. SİGORTA ŞİRKETLERİNDE BİLANÇO	41
2.2.1. Bilanço Hesap Grupları	43
2.2.1.1. Varlıklar.....	43
2.2.1.2. Yükümlülükler.....	46
2.2.1.3. Özsermaye	48
2.2.2. Sigorta Şirketlerinin Bilançolarının Farklılıkları.....	49
2.3. SİGORTA ŞİRKETLERİNDE GELİR TABLOSU	51
2.4. SİGORTA ŞİRKETLERİNCE DÜZENLENEN DİĞER FİNANSAL TABLOLAR VE FİNANSAL RAPORLAR	53
2.5. ELEMENTER SİGORTA ŞİRKETLERİNİN FİNANSAL TABLO ANALİZLERİ	54
2.5.1. Karşılaştırmalı Analiz.....	56
2.5.2. Dikey Analiz.....	57
2.5.3. Oran Analizi	58
2.5.3.1. Sermaye Yeterliliğine İlişkin Oranlar.....	60
2.5.3.2. Aktif Kalitesi ve Likiditeye İlişkin Oranlar.....	62
2.5.3.3. Faaliyet Oranları	65
2.5.3.4. Kârlılık Oranları	66
2.5.4. Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesi	70

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÖRNEK BİR ELEMENTER SİGORTA ŞİRKETİNİN FİNANSAL ANALİZ SONUÇLARI

3.1. ÖRNEK ŞİRKETİN TANITIMI VE FİNANSAL TABLOLARI	75
3.2. ÖRNEK ŞİRKET İÇİN SERMAYE YETERLİLİĞİ ANALİZİ	82
3.3. DİKEY VE KARŞILAŞTIRMALI ANALİZ SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	85
3.4. ORAN ANALİZİ SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	103
SONUÇ	106
KAYNAKLAR.....	108
EKLER	112

KISALTMALAR

KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
GSYİH	: Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
SMK	: Sigorta Murakebe Kanunu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
SDK	: Sigorta Denetleme Kurulu
UFRS	: Uluslar Arası Finansal Raporlama Standartları
KMA	: Karayolları Motorlu Araçlar
TSRŞB	: Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği
EGM	: Emeklilik Gözetim Merkezi

TABLÖLAR

Tablo 1	: Hayat Dışı Alanlarda Toplam Prim Üretimi.....	32
Tablo 2	: Hayat Dışı Alanlarda Üretim Dağılımı	33
Tablo 3	: Hayat Alanında Toplam Prim Üretimi.....	33
Tablo 4	: X Sigorta A.Ş. Bilançosu	76
Tablo 5	: X Sigorta A.Ş. Gelir Tablosu	80
Tablo 6	: Sigorta Şirketleri İçin Sermaye Yeterliliği Tablosu (Birinci Yönteme Göre).....	82
Tablo 7	: X Sigorta A.Ş. Dikey Analiz Sonuçları (Grup Yüzdesi).....	86
Tablo 8	: X Sigorta A.Ş. Dikey Analiz Sonuçları (Aktif-Pasif Yüzdesi)	90
Tablo 9	: X Sigorta A.Ş. Gelir Tablosu Dikey Analiz Sonuçları.....	94
Tablo 10	: X Sigorta A.Ş. Karşılaştırmalı Analiz Sonuçları	95
Tablo 11	: X Sigorta A.Ş. Karşılaştırmalı Analiz (Değişim Kaynakları).....	97
Tablo 12	: X Sigorta A.Ş. Gelir Tablosu Karşılaştırmalı Analiz Sonuçları.....	98
Tablo 13	: X Sigorta A.Ş. Oran Analizi Sonuçları	103

EKLER

Ek 1: Aktif Riski Risk Ağırlıkları.....	114
Ek 2: Muallak Tazminat Karşılıkları Risk Ağırlıkları.....	115
Ek 3: Yazım Riski Risk Ağırlıkları.....	116
Ek 4: Ayrıntılı Solo Bilanço.....	117
Ek 5: Ayrıntılı Gelir Tablosu.....	122

GİRİŞ

Günümüzde sanayi alanında yaşanan büyük gelişmelerin yanı sıra hizmet sektörü de çok önemli gelişmeler kaydetmeye başlamıştır. Hizmet sektörü adeta bir ülkenin uygarlık sembolü haline gelmiştir. Bir ülkede hizmet sektörü ne kadar gelişmişse o ülkenin refah ve yaşam standartlarının da hizmet sektörüne paralel olarak geliştiğini söyleyebilmek mümkündür.

Sigortacılık hizmet sektörünün en önemli alt sektörlerinden biridir. Hizmet sektöründeki gelişmeler sigortacılığı günümüzde çok önemli bir sektör durumuna getirmiştir. Sigorta sektörü hem güvenli yatırım ve ticaret yapmaya olanak vermesi bakımından ve hem finans piyasalarına fon sağlama işlevi açısından sağladığı yararlar ve dışsallıklar ile toplumsal yaşamda önemli bir yer kazanmıştır.

Ülkemizin de sigorta şirketlerinin sağladığı yararlar ve dışsallıklardan en üst düzeyde yararlanması için öncelikle sigorta şirketlerinin işlevlerini tam verimlilikle gerçekleştirmesi gerekmektedir. Bunun için sigorta şirketlerinin güçlü bir finansman yapısına sahip olması gerekmektedir.

Bu amaçla Hazine Müsteşarlığı, yayınladığı genelgelerle sigorta şirketlerine bir takım finansal analizleri ve bu analizler sonucunda elde edilen verileri açıklamayı zorunlu kılmıştır. Sigorta şirketleri belirli dönemlerde finansal analizler yapmakta ve bunları kamuoyu ile paylaşmaktadır.

Bu çalışmada ilk olarak genel anlamda sigorta sektörü hakkında bilgi verilecek, daha sonra sigorta şirketlerinin finansal tabloları ve bu tablolara uygulanan analiz teknikleri anlatıldıktan sonra bu analiz tekniklerine bağlı olarak bir uygulama çalışması yapılacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

SİGORTACILIK: GELİŞİMİ VE EKONOMİK ETKİLERİ

1.1. SİGORTANIN TANIMI, İŞLEVLERİ, EKONOMİK VE SOSYAL ETKİLERİ

Kişiler ve toplumlar günlük hayatta birçok riskle karşı karşıyadırlar. Karşılaşılan bu riskleri ekonomik sonuçlar ortaya çıkaran ve ekonomik sonuçlar ortaya çıkarmayan riskler olarak ikiye ayırmak olanaklıdır. Ekonomik sonuçlar ortaya çıkaran riskler, spekülasyon riskleri ve saf risklerdir. Spekülasyon riskinde kazanma, kaybetme veya değişiklik olmama olasılıkları söz konusudur¹. Bu tür riskler çeşitli finansal araçlarla yönetilebilir. Saf riskler ise bir olayın meydana gelmesi halinde, zararın ortaya çıktığı veya çıkmadığı riskler olarak tanımlanırlar. Spekülasyon risklerinden farklı olarak saf riskler sigorta ile yönetilmektedir.

Sigortacılık, en basit anlamda, belirli bir prim karşılığında, meydana gelebilecek bir kaybın riskinin, yazılı bir anlaşma çerçevesinde sigortacıya devredilmesidir. Bu yazılı anlaşmaya poliçe denmektedir.

Amerikan Risk ve Sigorta Birliği'nin sigorta terminolojisi komisyonu, sigorta kavramını, tesadüfi risklerin belirli bir anlaşma karşılığında sigorta şirketine devredilmesi ve bu riskler meydana geldiğinde bu maddi kaybın sigortalıya ödenmesi veya meydana gelen olayla ilgili sigortalıya bu riskle ilgili hizmetlerin verilmesi olarak tanımlamaktadır².

29.06.1956 tarihinde kabul edilen 6762 numaralı Türk Ticaret Kanunu'nun 1263. maddesinde ise sigortacılık aşağıdaki gibi tanımlanmıştır:

¹ Ali Utku Atalay, **Avrupa Birliği Perspektifiyle Hizmetlerin Serbest Dolaşımı Kapsamında Türk Sigortacılık Sektörünün Değerlendirilmesi**, Avrupa Birliği Genel Sekreterliği Yayını, Ankara 2004, s. 19.

² George E. Rejda, **Principles of Risk Management and Insurance**, Addison-Wesley, Boston 2008, s. 18.

“Sigorta bir akittir ki bununla sigortacı bir prim karşılığında diğer bir kimsenin para ile ölçülebilir bir menfaatini halele uğratan bir tehlikenin (Bir rizikonun) meydana gelmesi halinde tazminat vermeyi yahut bir veya birkaç kimsenin hayat müddetleri sebebiyle veya hayatlarında meydana gelen belli birtakım hâdiseler dolayısıyla bir para ödemeyi veya sair edalarda bulunmayı üzerine alır.”

Sigorta kavramı dört temel unsura dayalıdır:

- Riskin Dağıtılması: Sigortanın mantığındaki temel kavram risklerin olabildiğince geniş bir kitleye dağıtılmasıdır. Riskler, bireyler ve toplumlar arasında ne kadar etkin dağıtılsa meydana gelecek bir felakette ortaya çıkacak yıkım o derecede azalacaktır. Sayısal bir örnek vermek gerekirse; bir bölgede her biri 100.000 TL değerinde 200 adet hane bulunmakta ve bu bölgede her yıl ortalama bir ev tamamen yanmaktadır. Bu durumda bölgede her yıl 200 kişi 100.000 TL’lik riski taşımakta ve bir yangın meydana geldiğinde evi yanan kişinin kaybı 100.000 TL olmaktadır. Aynı bölgede, bir uygulama yapıp herkesten evi yanan kişiye verilmek üzere 500 TL toplansa, bu durumda oradaki tüm kişiler bir yıl boyunca sadece 500 TL’lik bir risk taşıyacak, aynı zamanda evi yanan kişinin kaybı da sadece 500 TL olacaktır. Görüldüğü gibi risk dağıtıldığında kişi başına taşınan risk miktarı önemli derecede azalmış ve felaketi yaşayan kişinin kaybı da onu bir yıkıma götürebilecek düzeyden, karşılanabilir bir düzeye indirilmiştir. Risk dağıtımı sigorta ve sigortacılığın temelinde yatan anlayıştır.
- Risk Transferi: Sigorta sözleşmesinin temel konusu, var olan bir saf riskin sigortacıya devredilmesidir.
- Beklenmeyen Hasarların Ödenmesi: Sigortaya konu olan riskler belirtildiği gibi saf riskler olup, sigorta kapsamına giren hasarlar, kaza sonucu meydana gelen, önceden tahmin edilmesi olanaklı olmayan hasarlardır.

- Tazminat: Sigorta sözleşmesi yapıldıktan sonra sözleşmede yazılı koşullar altında bir hasar meydana geldiğinde, sigorta şirketi sigortalıya yine anlaşma çerçevesinde belirlenen koşullar ve miktarda hasar tazminatı öder.

Sigorta, modern toplum ve ekonomilerde ticari ve ekonomik faaliyetlerin yürütülmesinde tartışmasız bir role sahiptir³.

1.1.1. Sigortanın Topluma Ekonomik ve Sosyal Etkileri

Sigortanın temel işlevi olan belirli bir prim karşılığında riski üstlenme fonksiyonu dışında, toplumu doğrudan veya dolaylı olarak etkileyen birçok ekonomik ve sosyal etkileri de bulunmaktadır. Günümüzde sigorta, özellikle gelişmiş toplumlarda, günlük yaşantının önemli bir parçası haline gelmiştir.

1.1.2. Sigortanın Sağladığı Dışsallıklar ve Yararlar

Önceden de belirtildiği gibi temel olarak riskin bireyler ve toplumlar arasında dağıtılması ilkesine dayanan sigorta, günümüzde sosyal ve ekonomik yaşamın vazgeçilmez bir unsuru olmuştur. Sigorta toplumlara hem mikro hem makro açıdan önemli katkılar sağlamaktadır. Toplumsal yararlarının dışında uluslar arası ilişkilerde de sigortanın önemli işlevleri bulunmaktadır. Sigortanın bireylere, şirketlere ve toplumlara sağladığı yararlar ve dışsallıklar aşağıdaki başlıklar altında toplanabilir:

- Meydana Gelen Zararların Karşılanması: Sigorta, rizikoları ortadan kaldıramasa bile kişilerin zor duruma düşmesini, şirketlerin iflas etmesini önleyen bir güvencedir. Riziko gerçekleştiği zaman, zarar sigorta tarafından karşılanacağı için küçük çaplarda veya toplumsal çapta yıkımlar yaşanmayacaktır. Buna bağlı olarak bireyler ve şirketler sürekli olarak sahip olduğu değerleri kaybetme korkusu ile yaşamaktan kurtulacaklardır.

³ Suna Oksay ve Berna Özşar, **Avrupa Birliği'nde Sigorta Aracıları**, TSRŞB, Ankara 2006, s. 9.

- Girişimcileri cesaretlendirir: Girişimciler için en önemli konulardan biri belirsizliği olabildiğince ortadan kaldırmaktır. Sigorta bir riziko meydana geldiğinde hasarı karşılama garantisi vererek belirsizliği ortadan kaldırmakta ve girişimciye cesaret vermektedir. Görüldüğü gibi sigorta yatırım yapılmasında girişimcilerin kararlarını doğrudan etkileyen, girişimcilere cesaret veren bir unsur olarak ekonomiye katkı sağlamaktadır.
- Finansal Piyasaların Gelişimini Sağlar: Sigorta şirketleri sigorta primlerini toplayarak küçük tasarrufları bir araya getirmekte ve kâr amacı güden şirketler oldukları için bu fonları piyasalarda değerlendirmektedirler. Böylece ekonomiye yeni fonlar sağlayarak kaynak maliyetlerini düşürürler. Ayrıca sağladıkları fonları yatırımlara yönlendirerek istihdam ve ekonomide büyüme sağlarlar. Başka türlü bir araya gelmesi olanaklı olmayan bu küçük tasarruflar ile finansal piyasalara çok önemli girdiler sağlanmaktadır. Bu şekilde sigorta şirketleri finansal piyasalar için bir çeşit aracı görevi üstlenmektedir ve piyasaların gelişimini sağlamaktadır⁴.
- Ayrılan Riziko Karşılıklarının Yatırımlara Yönlendirilmesini Sağlar: Sigortası bulunmayan bir işletme sürekli olarak iflası yönetmek zorundadır. Herhangi beklenmeyen bir maddi zarar ortaya çıktığında onu karşılayabilmek ve şirketin faaliyetlerinin devamını sağlayabilmek için belirli bir karşılık ayırması gerekmektedir. Böylece şirket önüne gelen yeni yatırım fırsatlarını değerlendirememesi durumunda kalabilmektedir. Sigorta ile şirketlerin olası zararlar için fon ayırmasına gerek kalmamakta, iflası yönetmek için ayrılan bu fon yeni yatırımlara aktararak ekonomik büyüme sağlanmaktadır.
- Piyasada Doğru Fiyatların Oluşmasını Sağlar: Belirsizlik içinde çalışan bir işletme bu duruma tepki olarak fiyatlarını yüksek tutup kendini korumaya çalışırken, belirsizliği sigorta satın alarak ortadan kaldıran bir işletme doğru fiyatlarla ürününü satabilmektedir.

⁴ Keith Pilbeam, **Finance and Financial Markets**, Macmillan Business, Malasia 1998, s. 34.

- Sigorta Kişilere ve Kurumlara Kredibilite Sağlamaktadır: Kredili alımlarda sigorta krediyi veren için büyük bir güvencedir. Krediyeye konu olan mal sigortalı olursa, kredi sürecinde mala gelebilecek bir zarar sigorta tarafından karşılanacağı için, krediyeye alanın bu zararı karşılayamama riski krediyeye veren açısından ortadan kalkacaktır. Günümüzde bankaların krediyle motorlu taşıt veya taşınmaz alan müşterilerine sigorta yaptırma zorunluluğu getirmesi sigortanın bu işlevine verilebilecek en iyi örnektir.
- Sigorta Meydana Gelen Zararları Azaltıcı Etki Yapar: Özel sigorta şirketleri her türlü riski sigortalamak zorunda değildirler. Bazı durumlarda risk çok büyükse sigorta şirketinin bu riski taşımamak istemesi oldukça doğaldır. Diğer taraftan da çıkar sahibi kendini güvence altına alabilmek için sigorta yaptırmak istemektedir. Bu gibi durumlarda ek önlemler alınarak risk sigortalananabilir düzeye indirebilir. Böylece sigorta şirketi hem kendi çıkarlarını korumuş olur hem de o riskin azalmasını sağlayarak toplumsal bir yarar sağlar. Ayrıca şirketlerin yenileme poliçelerde yapmış olduğu hasarsızlık indirimi uygulamaları sigortalıları daha dikkatli olmaya özendirilmektedir.
- Uluslar Arası Ticarete Katkı Sağlar: Sigorta sektörü nakliye ve ihracat sigortaları ile uluslar arası ticarete riskleri en aza indirerek, ticari ilişkilere katkı sağlar.
- Vergi Kaynağıdır: Sigorta şirketleri, gerçekleştirdiği faaliyetler sonucunda devleyeye vergi ödemekle yükümlüdürler. Sigorta sektörünün giderek büyümesi ve sigorta işlemlerinin artması ile devletin vergi kazancı da buna paralel olarak artmaktadır.

1.1.3. Sigortanın Getirmiş Olduğu Ekonomik Yükler

Sigorta her ne kadar çok büyük ekonomik ve sosyal yararlar ve dışsallıklar sağlasa da topluma getirdiği bazı maliyetleri de olmaktadır. Bu maliyetler sağladığı yararların yanında neredeyse hiçbir önem taşımamasına karşın göz ardı edilmemelidir çünkü bu ek maliyetleri azaltabilmek olanaklıdır. Bahsedilen maliyetler şunlardır:

- İş Yapma Maliyeti: Sigorta şirketlerinin faaliyetlerini sürdürebilmesi için bir takım operasyon maliyetleri bulunmaktadır. Bu maliyetler nedeniyle sigorta şirketleri primleri belirlerken sadece riskten kaynaklanan saf primi değil giderlerini de göz önünde bulundururlar. Bu da topluma ek bir maliyet getirmektedir. Örnek vermek gerekirse; yıllık ortalama 100.000 TL yangın hasarının olduğu bir şehirde hiçbir sigorta uygulaması olmasaydı söz konusu şehrin yangından kaynaklanan yıllık zararı 100.000 TL olacaktı. Aynı şehirde sigorta uygulamasına geçildiğinde ise sigorta şirketinin operasyon masrafları da bu zararın üzerine eklenecektir ve bu masrafların zararın % 10'u kadar olduğu varsayılır ise şehrin katlanacağı toplam maliyet 110.000 TL olacaktır.
- Düzmece Hasar Ödemeleri: Bazı durumlarda sigortalılar kötü niyetli davranarak normalde sigorta şirketinin ödememesi gereken bir hasarı çeşitli şekillerde ödetmektedirler. Bazı durumlarda ise kişiler sigorta sahibi olduğu için gereğinden fazla rahat davranmakta ve sigortası olmaması durumunda önlem alarak engelleyebileceği hasarların meydana gelmesine neden olmaktadır.⁵ Bu gibi durumlar toplam ödenen hasarları artırarak sigorta şirketlerinin riski gereğinden çok algılamasına neden olmakta ve bir sonraki yıl için primleri yükseltmesine neden olmaktadır. Bu durum da topluma ek bir maliyet getirmektedir.

⁵ C. Arthur Williams Jr. and Richard M.Heins, **Risk Management and Insurance**, Mc Graw- Hill Book Company, New York 1989, s. 249.

- Olması Gerekenden Yüksek Hasar Ödemeleri: Sigortalıların kötü niyetli davranışları nedeniyle primlerin yükselmesine neden olan bir başka etmen ise olması gerekenden yüksek hasar ödemeleridir. Örneğin bir hırsızlık olayında sigortalı çalınan mallarının değerini daha yüksek göstererek sigorta şirketinden hak ettiğinin üzerinde bir tazminat alabilir. Bu gibi durumların yansımaları da daha fazla prim olarak topluma geri dönmektedir.

1.2. SİGORTACILIĞIN TARİHSEL GELİŞİMİ

Sigortacılığa benzer uygulamalar çok eski zamanlara kadar dayanmaktadır. Ancak günümüz çağdaş sigorta anlayışının temellerinin atılması 14. yüzyılla beraber başlamıştır. Ülkemizde ise bu anlayışın gelişmesi daha da uzun zaman almış ve sigortacılık alanında ilk ciddi adımların atılması 19. yüzyılı bulmuştur.

1.2.1. Dünya’da Sigortacılık Tarihi

Sigortacılık kavramının en basit haliyle insanların varlığıyla birlikte ortaya çıktığını söyleyebilmek olanaklıdır. Eski çağlarda insanların zarar gören kişiye yapmış oldukları toplu yardımlar sigortacılık kavramının temelini atmıştır. Örnek vermek gerekirse; tarih öncesi çağlarda evi zarar gören kimselere komşuları tarafından yardım edilmiş ve zararın karşılanması için birlikte çalışmışlardır. Bu gibi durumlarda yardımda bulunmayan kimseler kendi başına bir felaket geldiğinde diğer kişilerden yardım alamamışlardır. Bu uygulamayı günümüz çağdaş sigortalılarıyla karşılaştırsak, yardıma ihtiyacı olan bir kişiye edilen yardımın bugünkü sigorta primi, bir felaket durumunda kişilere edilen yardımın ise hasar karşılığı sigortadan alınan tazminat olduğunu söyleyebilmek olanaklıdır

Günümüz sigorta anlayışına daha yakın uygulamalar ise Çinliler ve Babilliler tarafından yapılmıştır. Çinli tüccarlar gönderdikleri malları tek bir taşıma aracına koymaktansa bir taşıta herkesin malından belli parçalar koymuşlar, böylece beklenmedik bir kayıp karşısında tek bir tüccar tüm malını kaybedeceğine tüm

tüccarlar mallarının bir bölümünü kaybetmişlerdir⁶. Babillilerce M.Ö 1800 yıllarında geliştirilen Hammurabi Kanunları ise sigortanın bilinen ilk hukuki dayanağı olmuştur. Bu kanuna göre, bir kervana haydutlar saldırdığında, zarar kervan sahipleri arasında bölüşülmüştür.

Antik Yunan ve Roma uygarlıklarında da bir tür nakliyat sigortası uygulaması görülmüştür. Gemi sahipleri, ticaret seferine çıktığında sermaye olarak deniz ödücü denilen bir borç almışlardır. Gemi sağlam olarak geri dönmüşse, gemi sahibi deniz ödücünü misliyle geri ödemiştir. Ancak gemi yolda zarar görmüşse, deniz ödücü gemi sahibinde kalmıştır. Yine aynı dönemde, Rodos kuralları denilen bir düzenlemeyle ortak avarya kavramı ortaya çıkmıştır. Buna göre, kaptan bir tehlikeyle karşılaştığında gemisini kurtarmak için yükün bir kısmını denize attığında, bu zarar gemi ve yük sahipleri arasında paylaşılmıştır. Bu uygulamalara ek olarak Antik Yunan ve Roma'da aileler, cenaze töreni yapmak için gereken parayı, dinsel grup üyelerinden toplanmış olan ve günümüz hayat sigortasının ilk şekli olarak bilinen fonlardan sağlamışlardır⁷.

14. yüzyılda deniz ticaretinin gelişmesi sigorta konusunda da önemli gelişmeler yaşanmasına yol açmıştır. Bilinen ilk sigorta poliçesi de bu yüzyılda zamanın deniz ticaretinde en gelişmiş ülkesi olan İtalya'da tanzim edilmiş ve sigortacılığın resmi tarihi başlamıştır. İlk sigorta poliçesi olarak kabul edilen bu sözleşme 23 Ekim 1347 tarihli olarak İtalya'nın Genoa Limanı'ndan Mallorca'ya gidecek olan "Santa Clara" adlı geminin yükünü temin etmek amacıyla düzenlenmiştir⁸. Sigorta sözleşmelerine verilen "poliçe" ismi de bu dönemde, İtalyanca yazılı ve katlanmış belge anlamına gelen "Polizza" kelimesinden türetilmiştir⁹.

⁶ James R. Marks and John D. Craigie, **Sharing The Risk**, Insurance Information Institute, New York 1998, s. 2.

⁷ Arkas Sigorta, "Sigortacılığın Tarihsel Gelişimi", http://www.arkassigorta.com.tr/sigortal_tarihce.html, (31.03.2008).

⁸ Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği (TSRSB), "Sigortanın Tarihi", <http://www.tsrsb.org.tr/tsrsb/Sigorta/Sigortan%C4%B1n+tarihi/>, (31.03.2008).

⁹ Murat Özbolat, **Temel Sigortacılık**, Seçkin Yayınevi, Ankara 2008, s. 37.

Sigortacılık konusunda 15. yüzyılda da önemli gelişmeler yaşanmıştır. İlk sigorta şirketi 1424 yılında İtalya'nın Genua şehrinde faaliyet göstermeye başlamıştır. Ayrıca İspanya'da 1435 yılında sigorta konusunda ilk yazılı mevzuat olan Barselona Fermanı yayımlanmıştır. Hemen bu fermanın ardından 1436 yılında yine İspanya'da bir ferman daha yayımlanarak nakliye sigortalılarıyla ilgili düzenlemeler getirilmiştir.

Sigortacılık konusunda en hızlı gelişmelerin yaşandığı yüzyıl ise 17. yüzyıl olmuştur. Londra'da yaşanan ve 13.000 ev ile 100 kilisenin yanmasıyla sonuçlanan büyük yangın sigortacılık bilincinin oldukça gelişmesini sağlamıştır. Bunun sonucunda İngiltere'de yangın teminatı veren ilk sigorta şirketleri kurulmuş ve İngiltere sigorta sektörünün merkezi haline gelmiştir. 1688 yılında Edward Lloyd tarafından açılan "Lloyd's" adlı kahve ise günümüz çağdaş sigorta anlayışının doğduğu yer olmuştur. İlk başlarda sadece denizcilerin geldiği bir kahve olan bu yer, zamanla nakliye edilecek mallarını ve gemilerini sigorta ettirmek isteyen tüccarların ve onlara teminat veren kişilerin buluşma noktası haline gelmiştir. Gemilere nakliyat konusunda teminat veren kişiler Lloyd'un ölümünden sonra da bu faaliyetlerine devam etmişler ve Lloyd's adıyla 1871 yılında İngiltere Parlamentosunun çıkardığı bir kanunla birlik haline gelmişlerdir¹⁰. Günümüzde Lloyd's Londra'da faaliyetine devam etmektedir.

17. yüzyıl, sadece nakliye ve yangın sigortaları alanında değil hayat sigortaları alanında da gelişmeler yaşanmış olduğu bir yüzyıldır. Bu yüzyılda İtalyan bankacı Tontino hayat sigortalarının temelini atan bir uygulama başlatmıştır. Bu uygulamaya katılan kişiler belirli miktarlarda para yatırmışlar ve belirlenen sürenin sonunda hayatta kalanlar bu paraları kendi aralarında paylaşmışlardır. Bu uygulama "Tontines" olarak anılmıştır. Zamanla bu sistem gelişmiş ve ölen kişinin yakınlarına da belirli oranlarda tazminatlar ödenmiştir, böylece hayat sigortaları çağdaş şekline yaklaşmıştır.

¹⁰ TSRSB, "Sigortanın Tarihi", <http://www.tsrsb.org.tr/tsrsb/Sigorta/Sigortan%C4%B1n+tarihi/>, (31.03.2008).

Avrupa’da sigorta konusunda yaşanan bu gelişmelerden sonra, Amerika kıtasında da 18. yüzyılda sigortacılık bilinci özellikle Benjamin Franklin’in çabalarıyla gelişme göstermeye başlamıştır. Amerika’daki ilk sigorta şirketi, yangın sigortaları alanında, Güney Carolina’da bulunan o günkü adıyla Charles Town, bugünkü adıyla Charleston’da kurulmuştur. 1752 yılında ise Benjamin Franklin Philadelphia Yardımlaşma Şirketi’ni kurarak yangın konusunda halkın dikkatini çekmiş ve yangına karşı sigorta bilincini geliştirmeye çalışmıştır. Aynı zamanda bir mucit olan Benjamin Franklin’in en dikkat çekici uygulaması ise yüksek risk altında olan ahşap evlere sigorta teminatı vermemesi olmuştur. Bu uygulama ile sigorta şirketlerinin çıkarlarını korumuş, her riskin sigortalanmayacağını ortaya koymuştur.

17. ve 18. yüzyıllarda genellikle yangın ve nakliye alanlarına yoğunlaşan sigorta sektörü, zamanla sanayide ve teknolojide yaşanan önemli gelişmeler sonucu ortaya çıkan yeni risklerin de gereksinimlerine cevap verme durumunda kalmıştır. Bu şekilde sigorta sektörü sanayi ve teknolojiye paralel olarak önemli bir gelişim yaşamış ve ilk zamanlarda sadece nakliyattan oluşan ürün yelpazesini çağın gereklerine uygun olarak genişletmiştir.

1.2.2. Türkiye’de Sigortacılık Tarihi

Osmanlı Devleti Avrupa’da sigorta konusunda önemli gelişmelerin yaşandığı 17. yüzyılda, diğer alanlarda olduğu gibi sigorta alanında da Avrupa’ya ayak uyduramamış ve çağın gerisinde kalmıştır. Bazı köylerde yardımlaşma üzerine bir takım dernekler, loncalar kurulmuş ancak sigortacılık alanındaki gelişme bunlarla sınırlı kalmıştır. Bunun en önemli nedeni dinsel engellemelerdir. O zamanlarda sigortadan alınacak tazminatın haram olduğunun düşünülmesi ve sigortanın bir tür kumarmış gibi algılanması sigorta bilincinin oluşmasına engel olmuştur. Ayrıca yeterli kaynak bulunmaması, Türk kökenlilerin genellikle savaşçı yapılı olduğu için çok fazla ticari faaliyetlerle uğraşmaması da sigortacılığın gelişmesini engellemiştir.

Osmanlı Devleti döneminde ilk olarak 1860 tarihli Ticaret Kanunname-i Hümayun’un 29. maddesine sigorta ile ilgili bir hukuksal düzenleme konulmuştur.

1864 tarihli Ticaret-i Bahriye Kanunu'nda da sigortacılık ile ilgili bir hüküm yer almıştır¹¹. Osmanlı Devleti'ndeki ilk faaliyet ise 1862 yılında Giorgio ve Roberto Casseratto kardeşler tarafından “Rivnione Adriatica di Sigurta” ‘nın bir acentesinin açılmış olmasıdır. Bu acente 1874 yılına kadar faaliyetlerini sürdürmüştür¹². 1870 yılında ise Beyoğlu'nda çıkan ve “Pera Yangını” olarak anılan büyük yangın felaketi yaşanmıştır. Beyoğlu'nun o zamanlar ticaretin merkezi olması ve genellikle varlıklı kişilerin orada oturması nedeniyle o bölgede yeni ve değerli yapıların bulunması yangının vermiş olduğu zararı daha da artırmıştır. Bu felaket sigortanın gerekliliğini gündeme getirmiş, böylece sektördeki ilk önemli gelişmeler yaşanmaya başlamıştır. Yangından sonra şeyhülislam katından sigortanın caiz (yapılabilir) olduğuna ilişkin bir fetva alınabilmiştir. Bu fetva ile sigorta sektörünün gelişiminin önündeki en büyük engel olan dinsel engel ortadan kalkmıştır.

Sigortacılıkta yaşanan gelişmeler sonucunda ilk sigorta şirketleri kurulmaya başlanmıştır. Özellikle İngilizler sektöre yoğun ilgi göstermiş ve ilk şirketleri onlar kurmuşlardır. Bu şirketler 1872 yılında kurulan Sun, Northern ve North British şirketleridir¹³. İngilizlerden sonra Fransızlar da sektörde yerini almış ve 1878 yılında La Fonciere adlı şirketi kurmuşlardır. Bu dönemdeki en önemli gelişmelerden biri ise 1893 yılında ilk yerli sigorta şirketi olan Osmanlı Umum Sigorta Şirketi'nin kurulmasıdır.

İngiliz ve Fransızların kurduğu şirketlerden sonra Alman, İsviçre, İtalyan şirketlerinin de Osmanlı Devleti'nde faaliyet göstermeye başlaması sigorta sektörünü oldukça geliştirmiş ve 1889 yılı itibariyle şirket sayısı 15'i bulmuştur. Bu yıllarda sigorta konusunda kapsamlı kanunlar olmadığı için yabancı şirketler bu durumu bir süre sonra kötü niyetle kullanmaya başlamıştır. Bir çok hasarı keyfi nedenlerle ödemeyi uygun bulmamışlar ve anlaşmazlık durumlarında yetkili olarak buldukları ülkelerin mahkemelerini göstererek kendilerini hukuksal olarak da

¹¹ Enver Alper Güvel ve Afıtap Öndaş Güvel, **Sigortacılık**, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2002, s. 33.

¹² Ankara Sigorta, “Türk Sigorta Tarihi”, <http://www.ankarasab.org/modules.php?name=News&file=article&sid=8>, (31.03.2008).

¹³ Güvel, s. 33.

koruma altına almışlardır. Bu keyfi uygulamalar yabancı şirketlere yüksek kârlar sağlamıştır.

Osmanlı Devleti'nde sigortacılığın gelişimi açısından 1898 yılı önemli bir tarihtir çünkü o yıl faaliyette bulunan, sayıları 44'ü bulan sigorta şirketleri bir güvenlik örgütü ve ortak bir yangın sigorta tarifesi hazırlamak üzere bir araya gelmişlerdir¹⁴. Bu oluşumun temsilcileri 12 Temmuz 1900 tarihinde tekrar bir araya gelerek ortak tarifeyi kabul etmişlerdir. Böylece Osmanlı Devleti'nde ilk sigorta tarifesi yürürlüğe girmiştir. Tarife ile birlikte, “Yangın Sigorta Şirketlerinin Sendikası”nın oluşturulması ve devamlı bir denetim kurulunun bulunması kararı alınmıştır. Londra'da bulunan Fire Office Committee'nin emirleriyle çalışmalarını yürüten bu sendika tarafından, yangınlara zamanında yetişerek büyümesini önlemek, yangının nedenlerini araştırmak üzere Fasman adlı bir örgüt kurulmuştur. Denetim mekanizması ve etkinliği geliştirilmiştir¹⁵.

Tüm bu gelişmelere karşın yabancıların tamamı alınan kararlara uymamışlardır ve keyfi uygulamalar ile elde ettikleri yüksek kazançları kaybetmek istememişlerdir. Sonuç olarak, atılan bu adımlar da sigorta sektörüne düzen getirebilmek için yeterli olmamıştır.

1908 ve 1914 yılında kanunlarda yapılan değişiklikler ile yabancı şirketlerin üzerindeki denetim ve yaptırımlar artırılmıştır. 12 Aralık 1914'de çıkarılan kanun ile Osmanlı Devleti'nde faaliyette bulunan yabancı sigorta şirketleri kayıt altına alınmaya ve güvence göstermeye zorunlu tutulmuşlardır. Daha sonra çıkarılan bir diğer kanun ile yangın ve nakliyat primleri üzerinden % 3, hayat sigortası primleri üzerinden % 2 vergi alınmaya başlanmıştır¹⁶.

¹⁴ Ankara Sigorta, “Türk Sigorta Tarihi”, <http://www.ankarasab.org/modules.php?name=News&file=article&sid=8>, (31.03.2008).

¹⁵ TSRSB, “Türkiye’de Sigortacılık”, <http://www.tsrsb.org.tr/tsrsb/Sigorta/T%C3%BCrkiye+de+sig%C4%B1%C4%B1k/>, (31.03.2008).

¹⁶ Ankara Sigorta, “Türk Sigorta Tarihi”, <http://www.ankarasab.org/modules.php?name=News&file=article&sid=8>, (31.03.2008).

1. Dünya savaşının başlamasıyla birlikte sigorta sektöründeki gelişmeler de duraklama dönemine girmiştir. Savaş sırasında sigorta şirketlerinin sayısında da azalma olmuştur. Sonunda Cumhuriyet'in ilanı ile sigorta sektörü tekrar gelişimine devam etmiş ve 1923 yılında İtalyan "Riunione" şirketi tarafından ilk ulusal sigorta şirketi olan Şark Sigorta kurulmuştur. 1924 yılında, Atatürk'ün emri ile, Fransız "Urbaine" şirketinin ortak olduğu "Milli Sigorta Şirketi" kurulmuştur.¹⁷ İlerleyen yıllarda bu şirketlerin sayısı hızla artmış, sırasıyla 1925 yılında "İtimad-i Milli Sigorta Şirketi" ve Türkiye İş Bankası tarafından "Anadolu Sigorta T.A.Ş.", 1935 yılında Sümerbank tarafından "Güven Sigorta", 1936 yılında yine Türkiye İş Bankası tarafından "Ankara Sigorta" kurulmuştur.

Cumhuriyet sonrası dönemde hukuksal olarak önemli adımlar atılmıştır. İzmir İktisat Kongresi'nde sigortacılık da tartışılmış ve sonrasında sektörde denetimi artırmak ve düzeni sağlamak için önlemler alınmaya başlanmıştır. İlk olarak 1924 yılında poliçelerin yabancı dilde düzenlenmesi yasaklanmış ve poliçeler Türkçe olarak düzenlenmeye başlanmıştır. 1927 yılında sektörü disiplin altına almak ve güçlendirmek amacıyla çıkarılan Murakabe kanunu ve Mükerrer Sigorta kanununu, 1929 yılında reasürans yoluyla dışarı giden primleri azaltmak ve döviz tasarrufu sağlamak amacıyla, Milli Reasürans T.A.Ş.'nin kurulması takip etmiştir. Milli Reasürans T.A.Ş.'nin kurulması dönemin en önemli olaylarından biridir. 1929 yılı ile birlikte Türkiye'de Reasürans tekeli başlamıştır ve ülkedeki yerli- yabancı bütün sigorta şirketleri topladıkları primlerin belirli kısmını Milli Reasürans'a vermeye zorunlu tutulmuştur. Milli Reasürans T.A.Ş. önce çeşitli tepkiler gördüyse de; kötüye kullanmaları önlemek, haksız rekabeti engellemek ve ödemelerin zamanında yapılmasını sağlamak gibi işlevleriyle Türk sigortacılığının gelişmesinde önemli rol oynamış, halkın sigortaya olan güvenini artırmıştır¹⁸. 1939 yılında alınan bir karar ile sigorta şirketleri Ticaret Bakanlığı'na bağlanmışlardır.

¹⁷ Enver Alper Güvel ve Afıtap Öndaş Güvel s. 35.

¹⁸ TSRSB, "Türkiye'de Sigortacılık", <http://www.tsrsb.org.tr/tsrsb/Sigorta/T%C3%BCrkiye+de+sigortac%C4%B1l%C4%B1k/>, (31.03.2008).

1942 yılında ilk özel sermayeli Türk sigorta şirketi olan “Doğan Sigorta” faaliyete geçmiştir. Bunu takiben 1944 yılında Halk Sigorta, 1945 yılında Destek Reasürans, 1948 yılında Türkiye Genel Sigorta, 1950 yılında İnan Sigorta, 1955 yılında Şeker Sigorta, 1957 yılında Güneş Sigorta, 1958 yılında Birlik Sigorta ve Ray sigorta, 1959 yılında Başak Sigorta ve Cihan Sigorta hizmete girmiş, bu sayı sonraki yıllarda hızla artmıştır¹⁹.

1950’li yıllardaki en önemli gelişme, 1959 yılında 7397 sayılı “Sigorta Şirketlerinin Murakebesi Hakkında Kanun”un yürürlüğe girmesidir. Bu kanunla sigorta şirketleri ve sigorta sektörü geniş bir hukuki çerçeveye alınmış ve sektörde devlet denetimi daha da artırılmıştır. Bunun devamında 1962 yılında, sektörde devlet adına denetimi gerçekleştirmek için “Sigorta Murakebe Kurulu” kurulmuştur.

Sigortacılık, ikinci ve üçüncü beş yıllık kalkınma planlarının da içeriğine alınmış ancak uygulama aşamasında çok fazla önem verilmemiştir. Bu dönemde Türk sigortacılığının en belirgin özelliği ikinci ve üçüncü beş yıllık kalkınma planlarında getirilen “sigortacılık yapmak üzere yeni şirketlerin kurulmaması ve yabancı şirketlere çalışma izni verilmemesi” ilke kararı doğrultusunda, herhangi bir yasal engel olmamasına karşın,yeni sigorta şirketlerinin kurulmasına izin verilmemesi, buna karşın uzman reasürans şirketlerinin kurulmuş olmasıdır²⁰.

1980’li yıllara gelindiğinde ise Turgut Özal’la başlayan liberalleşme sürecinin sigortacılık sektörünü de ciddi şekilde etkilediği görülmektedir. Bu dönemle birlikte yeni sigorta şirketlerinin sektöre girişine yeniden izin verilmiş ve sigorta şirketi sayısı hem yerli hem yabancı şirketlerin pazara ilgisi nedeniyle kısa sürede önemli bir artış göstermiştir.

Bu dönem, sigorta sektörünü hukuksal yönden de bir takım değişikliklere zorlamıştır. 1987 yılında, 3379 Sayılı Kanun’la, 1959 yılında yürürlüğe giren 7397

¹⁹ Enver Alper Güvel ve Afıtap Öndaş Güvel, s. 35.

²⁰ Şenol Serkan Şentürk ve Mehmet Kahya, “Sigortacılığın Cumhuriyet Dönemindeki Yasal ve Ekonomik Gelişmeler Perspektifinde İrdelenmesi”, **Hazine Dergisi**, Cumhuriyetin 80. Yılı Özel Sayısı, 2003, s. 177.

sayılı kanun değişikliğe uğramış ve adı Sigorta Murakebe Kanunu olarak değiştirilmiştir. Yine aynı yıl, 303 sayılı kanun hükmünde kararname ile sigorta şirketleri Ticaret Bakanlığı'ndan Başbakanlık'a bağlanmış ve daha sonra Başbakanlık tarafından Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'na devredilmişlerdir.

1 Mayıs 1990 tarihinde kaza sigortaları (zorunlu sigortalar hariç), mühendislik sigortaları ile zirai sigortalarda; 1 Ekim 1990 tarihinde de yangın ve nakliyat sigortalarında serbest tarife sistemine geçilmiştir²¹.

09.12.1994 tarihinde çıkarılan 4059 Sayılı Kanun ile Sigorta Murakebe Kurulu'nun adı "Sigorta Denetleme Kurulu" olarak değiştirilmiş ve Hazine Müsteşarlığı'nın merkez denetim birimi olmuştur. Ayrıca bu kanunla birlikte "Sigortacılık Genel Müdürlüğü" adında bir birim oluşturulmuş ve sigortacılıkla ilgili düzenlemeler bu genel müdürlük tarafından yapılmaya başlanmıştır.

15.09.1993 tarihinde 510 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname çıkarılmış ve 7397 sayılı SMK'nda değişiklikler yapılmıştır. Ancak yapılan bu değişiklikler Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir. Bu gelişme üzerine 22.06.1994 tarihinde 539 sayılı KHK çıkarılarak sektörde bir takım yeni düzenlemelere gidilmiştir. Ancak 1995 yılında 3991 Sayılı yetki yasasının Anayasa Mahkemesi tarafından iptali nedeniyle 539 Sayılı KHK'nin getirdiği değişiklikler yasal olmaktan çıkmıştır. Günümüze kadar, 7397 Sayılı SMK ile ilgili bir çok hüküm, Yüksek Mahkeme'de Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle iptal edilmiştir.

1999 yılında Türkiye tarihinin ve aynı zamanda Türk sigorta tarihinin en büyük felaketlerinden biri olan depremler yaşanmış ve bunun sonucunda 2000 yılında "Doğal Afetler Sigorta Kurumu" kurularak deprem sigortası yaptırmak zorunlu hale getirilmiştir.

²¹TSRSB, "Türkiye'de Sigortacılık", <http://www.tsrbsb.org.tr/tsrbsb/Sigorta/T%C3%Bcrkiye+de+sigortac%C4%B1l%C4%B1k/>, (31.03.2008).

Ülkemizdeki önemli yapısal değişimlerden birisi olan sosyal güvenlik reformunun bir parçası olarak kamu sosyal güvenlik sistemine tamamlayıcı nitelikte emeklilik programlarının geliştirilmesine yönelik 16.05.2000 tarihinde Bakanlar Kurulunca Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan "Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu Tasarısı" ile vatandaşların emekliliğe yönelik gönüllü birikimlerini düzenleyen bireysel emeklilik hesaplarına dayalı fonlu bir sistem oluşturulması amaçlanmıştır²². Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu TBMM tarafından 28.03.2001 tarihinde kabul edilmiş, 07.04.2001 tarih ve 24366 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Kanun, yayımı tarihinden 6 ay sonra 7 Ekim 2001 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

2007 yılında Türk Sigortacılık tarihinin en önemli gelişmesi yaşanmıştır. 7397 Sayılı SMK’nın 1994 yılından beri yeterli olmayışı, mevzuatta belirsizlikler olması ve 13 yıldır bu sorunların çözülememiş olması önemli anlaşmazlıklar ortaya çıkarmaktaydı. Sonuç olarak “5684 Sayılı Sigortacılık Kanunu” 03.06.2007 tarihinde TBMM’de kabul edildikten sonra 14.06.2007 tarihinde 26552 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Böylece ülkemiz gereksinimlerini karşılayabilecek, anlaşmazlıkları ortadan kaldıracabilecek, çağın gereklerine uygun bir sigorta kanununa sahip oldu.

Sigorta sektöründeki son duruma bakıldığında, 2009 yılı sonunda Türkiye’de 55 tane sigorta şirketi, 1 tane reasürans şirketi faaliyet göstermektedir. Sigorta şirketlerinden 32 tanesi hayat dışı dallarda, 12 tanesi hayat ve emeklilik dalında, 10 tanesi sadece hayat dalında, 1 tanesi ise sadece emeklilik dalında hizmet vermektedir. Ancak bu rakamın bu düzeylerde olmasının en önemli nedeni, şirketlerin hayat faaliyetlerini ayrı bir şirket kurarak devam ettirmelerini gerektiren düzenlemedir²³.

²² Emeklilik Gözetim Merkezi (EGM), “Bireysel Emeklilik Sistemi”, http://www.egm.org.tr/BES_tanim.asp, (17.04.2008).

²³ Milli Reasürans T.A.Ş., **Türk Sigortacılık Sektörünün Temel Göstergeleri 1**, Semih Ofset, Ankara 2004, s. 3.

1.3. TEMEL SİGORTACILIK İLKELERİ

Sigortacı ve sigortalı arasında yapılan sözleşmeler bir takım temel ilkelere dayanmaktadır. Bu ilkeler sigorta sözleşmelerinin ana hatlarını oluşturmakta ve sigorta sektörünü sözleşmenin iki tarafı açısından da disiplin altına almaktadır. Sigortacılık faaliyetleri temel sigortacılık ilkelerine bağlı olarak yürütülmektedir.

1.3.1. Mutlak İyi Niyet İlkesi

Sigorta sözleşmelerinde sigortacının da sigortalının da iyi niyetle davranması sözleşmenin mutlak bir ilkesidir. Bu ilkeye uygun olarak sigortalı, sigorta konusu çıkar hakkında sigortacıya tam ve doğru bilgi vermelidir. Sözleşme yapıldıktan sonra ise sigortaya söz konusu olan çıkara sigorta ettirmeden önce gösterdiği özeni göstermelidir. Sigortacı ise sigortalıya aldığı teminatlar hakkında tam ve doğru bilgi vermelidir. Ayrıca sigortacı bir hasar söz konusu olduğunda anlaşma koşulları altında sigortalının zararını tam olarak ve sigortalıyı zor duruma düşürmeyecek sürede ödemelidir.

1.3.2. Sigortalanabilir Çıkar İlkesi

Bir kişinin bir malı sigortalatabilmesi için onun sahibi olması gerekmez, üzerinde çıkarının bulunması o kişiye söz konusu malı sigorta ettiren sıfatıyla sigortalatma olanağı vermektedir. Örneğin ruhsat sahibi ve sürücüsü farklı olan bir motorlu taşıtın kasko poliçesini, sigorta ettiren sıfatı ile aracın sürücüsü yaptırabilmektedir.

1.3.3. Tazminat İlkesi

Sigorta sözleşmesi gereğince sigortacı bir hasar meydana geldiğinde sigortalının hasarını ödemekle yükümlüdür. Ödeme nakit olabileceği gibi hasara uğrayan malı tamir etme veya yerine yenisi verme şeklinde de olabilmektedir. Ancak nakit ödeme dışındaki seçeneklerin uygulanabilmesi için sigortacı ve sigortalının bu

konuda anlaşmaya varması gerekmektedir. Bir başka önemli unsur ise poliçenin tanzim edilebilmesi ve herhangi bir hasar sonucunda tazminat ödenebilmesi için meydana gelmesi olası kaybın rakamlandırabilir olmasıdır. Örneğin bir petrol şirketi keşfedilmemiş petrol sahası için bir poliçe satın alamaz²⁴. Bunun nedeni ödenmesi olası tazminatın önceden bilinmemesidir.

Sigortacının görevi hasar olduktan sonra sigortalıya hasardan önceki koşulları sağlamaktır. Hiçbir hasar hali, sigortalının eski durumundan daha iyi bir duruma gelmesi için bir fırsat olarak kabul edilemez²⁵.

1.3.4. Yakın Neden İlkesi

Bir hasar, poliçede belirtilen teminatlarla bağlantılı bir nedenle ortaya çıkmışsa sigortacı sigortalıya hasarı ödemek zorundadır. Örneğin bir kişi sigortalı bir eve hırsızlık amacıyla camı kırarak girmiş ancak herhangi bir şey çalamadan evden çıkmışsa, camı kırarken niyeti hırsızlık olduğu için camda meydana gelen hasar sigortacı tarafından ödenmelidir.

1.3.5. Rücu İlkesi

Bir sigortalının, sigorta kapsamındaki bir malına, üçüncü kişiler tarafından zarar verildiği durumlarda, sigortalı hem sigortadan tazminatı alıp hem de zararı veren kişiden zararını karşılamasını isteyemez. Sigortacı parayı ödedikten sonra, sigortalının üçüncü kişilerden zararını karşılamasını isteme hakkı sigortacıya geçer. O andan itibaren sigortacı zararı veren kişiden ödediği tazminat miktarını talep eder. Buna rücu ilkesi denmektedir. Ayrıca bu ilke sigortalının üçüncü kişilerden tazminat isteme hakkının sigortacıya geçmesi nedeniyle “halefiyet ilkesi” olarak da adlandırılmaktadır.

²⁴ M. İlker Parasız, **Finansal Kurumlar ve Piyasalar**, Ezgi Kitabevi Yayınları, İstanbul 2007, s. 273.

²⁵ Erdoğan Sergici, **Sigorta ve Pazarlama- Makaleler**, Can Matbaa, İstanbul 2001, s. 70.

1.4. SİGORTA DALLARI

Sigortalar temelinde sosyal sigortalar ve genel sigortalar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Sosyal sigorta, toplumun tümünü veya bir kesimini tehdit eden risklere karşı genelde devlet tarafından ve tekel olarak işletilen sigorta çeşididir²⁶. Sosyal sigortaların ülkemizde en bilinen uygulamaları Bağ- Kur ve SSK'dır. Sosyal sigortalar kanun çerçevesinde yapılmakta ve primleri de kanunca belirtilen şekilde ödenmektedir. Özel sigortalar ise özel veya tüzel kişilerin isteği üzerine, sigortalanacak çıkarın taşıdığı riske göre prim alınarak yapılan sözleşmelerdir. Özel sigortalar hayat sigortaları ve hayat dışı sigortalar olarak ikiye ayrılmaktadır.

1.4.1. Hayat Dışı (Elementer) Sigortalar

Hayat dışı sigortalar, adından da anlaşıldığı üzere hayat sigortası dışında kalan sigorta çeşitlerini kapsamaktadır. Hayat dışı sigortaların bir diğer adı elementer sigortalardır. Hayat Dışı sigortalar teminat konusuna göre gruplara ayrılmaktadır.

1.4.1.1. Kaza Sigortaları

Kaza sigortaları oto kaza sigortaları ve muhtelif kaza sigortaları olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

a) Oto kaza sigortaları

- Kasko Sigortaları: Kasko sigortaları motorlu kara taşıtlarını belirli risklere karşı teminat altına alan sigorta çeşididir. Kasko sigortası kapsamına; aracın hareket halinde veya park halinde karıştığı kazalar, yangın, hırsızlık, patlama, yıldırım düşmesi ve bu durumlardan kaynaklanan her türlü zarar ile aracın başka bir taşıtla nakili sırasında meydana gelen hasarlar girmektedir. Ancak

²⁶ Yaşar Karayalçın, **Risk- Sigorta- Risk Yönetimi Özel Sigorta Hukukuna Giriş**, Olgaç Matbaası, Ankara 1984, s. 1.

ek prim ödeyerek kasko poliçelerinde şirketler tarafından sunulan diğer teminatları da satın almak olanaklıdır.

- **Mali Mesuliyet Sigortaları:** Mali mesuliyet sigortalarının kapsamında, sigortalının üçüncü kişilere vermiş olduğu zararlar bulunmaktadır. Üçüncü kişilere zarar veren bir kişi ceza hukuku bakımından, borçlar hukuku bakımından ve medeni hukuk bakımından sorumluluk altındadır²⁷. Mali mesuliyet sigortaları medeni hukuktan doğan tazminatları ödemektedir. Bu sigorta çeşidinin en yaygın örneği yaptırılması zorunlu olan karayolları mali mesuliyet sigortaları, halk arasında bilinen adıyla trafik sigortalarıdır.
- **Yeşil Kart Sigortası:** Yeşil kart sigortası trafik sigortasının yurt dışı için yaptırılmış şeklidir. Bu poliçeye sahip olan araçlar ile yurt dışına çıkıldığı zaman gidilen ülkenin zorunlu trafik sigortasını yaptırmak gerekmektedir. Bu poliçeyle birlikte girilen ülkede araç ülkenin limitleri dahilinde sigortalı olmaktadır.

b) Muhtelif Kaza Sigortaları

- **Ferdi Kaza Sigortaları:** Ferdi kaza sigortası bir can sigortasıdır. Kişilerin mesleklerine bağlı olarak düzenlenen bu sigorta, sigortalının gerek mesleki faaliyetleri sırasında, gerekse özel hayatında veya kara, deniz ve hava yoluyla yaptığı yolculuklar sırasında meydana gelebilecek kazalardan doğan bedeni zararları teminat altına alır.
- **Hırsızlık Sigortaları:** Hırsızlık sigortaları, poliçede belirtilen adresteki mal ve eşyaların genel koşullara uygun olarak çalınması veya yakın neden ilkesine bağlı olarak çalınmaya girişilmesi durumunda meydana gelecek hasarları teminat altına almaktadır.

²⁷ Enver Alper Güvel ve Afıtap Öndaş Güvel, s. 130.

- Cam Kırılması Sigortası: Bu sigorta kapsamına, sigortalı adreste bulunan, pencere, vitrin, tezgah camları ve aynaları, vitray, cam reklam panoları girmektedir. Bunlardan herhangi birinde meydana gelebilecek hasarlar cam kırılması sigortası tarafından karşılanmaktadır.
- Sorumluluk Sigortası: Sorumluluk sigortalarının bir çok çeşidi olmakla birlikte, genel anlamda sigortalıyı üçüncü kişilerden gelebilecek tazminat taleplerine karşı koruyan sigorta çeşididir.
- Uçak, Helikopter, Balon vb. Hava Taşıtlarının Sigortaları: Hava taşıtları için, yerde dururken veya hareket ederken veya havada hareket halindeyken meydana gelebilecek risklere karşı sigortalıya teminat veren poliçelerdir.

1.4.1.2. Mühendislik Sigortaları

Elementer sigortanın diğer bir dalı olan mühendislik sigortalarının dört çeşidi bulunmaktadır.

- İnşaat All Risk Sigorta Poliçesi: Her türlü inşaatı, yapılmaya başladığı andan teslim edildiği ana kadar teminat altına almaktadır.
- Montaj All Risk Sigorta Poliçesi: Makine ve tesisatları; kurulumu sırasında, bekleme halindeyken ve tesis içinde nakil halindeyken meydana gelebilecek veya deneme çalışması sırasında oluşabilecek her türlü riskten koruyan poliçelerdir.
- Makine Kırılması Sigorta Poliçesi: Bir tesiste bulunan makinelerin ani ve beklenmedik bir şekilde zarar görmesi sonucu oluşan hasarlara karşı sigortalıya teminat veren poliçe çeşididir. Bu makinelerin deneme devresi bitmiş makineler olması gerekmektedir.

- Elektronik Cihaz Sigorta Poliçesi: Teknolojide yaşanan hızlı gelişmelerle birçok yeni elektronik ürünün hayatımıza girmesi elektronik sigorta poliçelerinin doğmasına yol açmış ve son yıllarda tanzim edilen elektronik cihaz poliçe sayısı dünyayla birlikte ülkemizde de artış göstermiştir. Elektronik cihaz poliçeleri adından da anlaşıldığı gibi, poliçeye konu olan elektronik eşya veya eşyalara gelebilecek zararlara karşı teminat veren poliçelerdir.

1.4.1.3. Yangın Sigortaları

Yangın Sigortaları, alevli bir ateşin ve yangına neden olsun olmasın yıldırım veya patlamanın meydana getireceği zararlara karşı teminat veren sigorta çeşididir. Ayrıca bu hasarların meydana gelmesi sonucunda ortaya çıkan duman, buhar gibi yan etkilerin verdiği zararlar da yangın sigortalarının teminatı kapsamındadır. Yangın sigortası satın alınırken, ek prim ödeme koşulu ile şu rizikolardan arzu edilenler poliçeye eklenebilir: Deprem ve Yanardağ Püskürmesi, Sel veya Su Baskını(Seylap), Dahili Su, Fırtına, Yer Kayması, Duman, Kara Taşıtları Çarpması, Deniz Araçları Çarpması, Grev- Lokavt- Kargaşalık- Halk Hareketleri ile Kötü Niyetli Hareketler ve Terör, Kar Ağırlığı, Enkaz Kaldırma Masrafları, Kâr Kaybı, Yangın ve Patlama Mali Sorumluluk Teminatı²⁸.

Günümüzde yaygın olan uygulama, yangın poliçelerinin sigorta şirketleri tarafından genellikle tüm teminatların verilerek paket poliçe halinde satılmasıdır.

1.4.1.4. Sağlık Sigortaları

Sağlık sigortaları, Türk Ticaret Kanunu çerçevesinde kişilerin, kaza ve / veya hastalık sonucu, ayakta ve / veya yatarak tedavileri için gerekli giderlerin karşılanmasına yönelik bir sigorta çeşididir. Sağlık sigortalarının devreye girmesi için aynı diğer hayat dışı sigortalarında olduğu gibi beklenmeyen bir riskin meydana

²⁸ Erdoğan Sergici, s. 55.

gelmesi ve bunun sonucunda sigortalının maddi hasara uğraması gerekmektedir. Beş çeşit sağlık sigortası çeşidi bulunmaktadır.

- **Tedavi Masrafları Sigortası:** Sigortalının bir kaza sonucu yaralanması veya hastalanması durumunda meydana gelecek hasarı poliçede belirleyen koşullar çerçevesinde karşılayan sigortalardır. Sigortanın teminatı sigortalının yaşadığı bu süreç bitene kadar geçerlidir.
- **Gündelik Tazminat Sigortası:** Bu poliçede sigortalıya, riskin gerçekleştiği durumlarda yapılan harcamalar değil, önceden belirlenen sabit bir prim ödenmektedir. Bu prim hastanın hastanede yattığı gün sayısına göre değişmektedir.
- **Ameliyat Tazminatı Sigortası:** Ameliyat tazminatı sigortası sahibi bir sigortalı, bir kaza sonucunda ameliyat olmak durumunda kalırsa sigorta şirketinden, önceden poliçede belirlenmiş olan tazminatı almaktadır.
- **Uzun Süreli Bakım Sigortası:** Bu poliçe kapsamında sigortalıya önceden belirlenen bir tazminat ödenmektedir. Bu tazminatın ödenmesi için gereken koşul ise sigortalının bir kaza sonucu kendine bakamayacak duruma gelmiş olmasıdır.
- **Tehlikeli Hastalıklar Sigortası:** Bu sağlık sigortası türünde sigortalıya, poliçede belirtilmiş olan ve insanların yakalanma sıklığı az olan hastalıklara yakalanması durumunda (kanser, kalp krizi, by- pass vb.) yine önceden poliçede belirlenmiş olan tazminat ödenir.

1.4.1.5. Nakliyat Sigortaları

Nakliyat sigortaları, bir yerden diğer bir yere yapılan taşıma sırasında gerek taşıt araçlarının, gerekse taşınan malların uğrayabileceği hasarları güvence altına alır²⁹. Nakliyat sigortaları kendi içinde dörde ayrılmaktadır.

- Emtia Nakliyat Sigortaları: Çeşitli malların çeşitli nakliye araçları ile bir yerden başka bir yere taşınması sırasında söz konusu mallarda meydana gelebilecek maddi hasarları teminat altına alan sigorta çeşididir.
- Kıymet Nakliyatı Sigortaları: Para veya diğer değerli belgelerin nakliyatı sırasında meydana gelebilecek maddi hasarları karşılayan sigortalardır.
- Tekne Sigortaları: Tekne sigortaları, deniz taşıtlarını beklenmeyen risklerden koruyan poliçelerdir.
- Sorumluluk Sigortaları: Nakliyesi yapılan mallara zarar verme riski bulunan üçüncü kişiler tarafından yaptırılan poliçelerdir. Örnek olarak bir marina işletmesi verilebilir. Limana yanaşan bir gemi marinadaki bir aksaklık nedeniyle içindeki mallarla birlikte zarar görebilir. Sorumluluk sigortası böyle bir durumda marina işletmesinin verdiği zararı mağdur olan karşı tarafa ödemektedir.

1.4.1.6. Zirai Sigortalar

Zirai sigortalar dolu sigortaları ve hayvan hayat sigortaları olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

- Dolu Sigortaları: Dolu sigortaları, ekili ürünlerde, dolu yağması sonucu meydana gelen zararları ve verim kaybını teminat altına almaktadır. Bu

²⁹ Enver Alper Güvel ve Afıtap Öndaş Güvel, s. 110.

poliçelerde en önemli nokta sigorta bedelinin doğru olarak belirlenmesidir. Ürünlerin değerleri çeşitli bölgelerde veya aynı bölgede farklı zamanlarda önemli farklar gösterebildiği için aşkın ve eksik sigortayı önleme adına sigorta bedeli özel hesaplamalarla belirlenir.

- Hayvan Hayat Sigortaları: Hayvan sigortaları, tarımda iş gören hayvanların, spor veya meslek dallarında bulunan hayvanların; kaza geçirmesi, ölmesi veya hastalanması durumunda meydana gelecek maddi hasarları karşılamak üzere yapılan sigortalardır.

1.4.2. Hayat Sigortaları

Hayat sigortaları, konusu insan olan ve insanın hayatı süresince karşı karşıya gelebileceği risklerden doğacak zararlarına karşı önceden önlem almasını sağlayan sigorta dalıdır³⁰. Hayat sigortaları kişinin yaşlanınca geçim sıkıntısı çekmemesini veya ölümü durumunda ailesinin maddi olarak sıkıntıya düşmemesini sağlar. Hayat sigortasının diğer sigorta türlerinden farklı olarak riske karşı koruma işlevinin yanı sıra birikim yapma işlevi de bulunmaktadır. Özellikle gelişmiş ekonomilere sahip ülkelerde önemli bir birikim aracı olan hayat sigortaları dünya prim üretiminin yaklaşık % 60'lık kısmını oluşturmaktadır.

Hayat sigortalarında, sigortalının ölümü durumunda ödenen tazminata riziko kapitali, birikim sonucu biriktirilen miktara ise birikim kapitali denmektedir.

Hayat sigortasına konu olabilecek birçok risk bulunmaktadır.(kaza, hastalık, ölüm vb.) Bu risklere göre oluşturulacak birçok hayat sigorta poliçesi türü vardır. Bu sigortaların primleri yaş ve süreye bağlı olarak değişiklik göstermektedir.

³⁰ Necdet Sağlam, **Sigorta İşletmelerinde Mali Tabloların Hazırlanması ve Avrupa Birliğine Uyum**, Etam A.Ş. , Eskişehir 1996, s. 18.

1.5. SİGORTA ARACILARI

Sigorta işlemlerinin yürütülebilmesi, sigorta sisteminin çalıştırılabilmesi için bu işlemleri gerçekleştirecek araçlara gereksinim duyulmaktadır. Sigorta aracıları en genel anlamıyla sigorta poliçesi satın almak isteyen bir alıcı ile sigorta şirketi arasındaki ilişkiyi kurarak, talep edilen poliçeyi sağlayan kişi veya kuruluşlardır. Sigorta aracıları acente, prodüktör veya broker olarak sigorta alıcılarına hizmet verebilirler.

1.5.1. Acente

Sigorta şirketi adına hareket eden özel veya tüzel kişilerdir. Acenteler şirketlerden aldıkları yetki derecesine bağlı olarak ikiye ayrılmaktadır:

- **Yetkili Acente:** Yetkili acente sigortalıdan aldığı bilgiler doğrultusunda sigorta şirketi adına poliçe kesen ve bu poliçelerin prim alacaklarını toplayan acentelerdir. Yetkili acentelerin rejestroları tutulur ve bu rejestrolar doğrultusunda devlete vergi öderler.
- **Yetkisiz Acente:** Yetkisiz acenteler sadece sigortalıdan aldığı bilgileri sigorta şirketine ileterek poliçenin tanzim edilmesine aracı olan acentelerdir. Bunun dışında herhangi bir yetkisi veya sorumluluğu bulunmamaktadır.

T.C Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı'nın 30.06.2009 tarihli verilerine göre Türkiye'de hizmet veren 14.400 adet acente bulunmaktadır.

1.5.2. Prodüktör

Belirli bir sigorta şirketine bağlı olmadan, sigortalılar adına poliçe kesilmesine aracılık eden özel veya tüzel kişilerdir.

1.5.3. Broker

Brokerlar, sigortalının her türlü sigorta işleminde temsilciğini yapan kişiler veya kurumlardır. Brokerlar, sigortalının çıkarları doğrultusunda hareket ederek sigortalıya en iyi koşullarda en ekonomik poliçeyi, bir başka deyişle optimum poliçeyi sağlama amacıyla tamamen sigorta şirketlerinden bağımsız olarak hizmet verirler.

1.6. SİGORTA EKSPERİ

11.05.1992 yılında Resmi Gazete’de yayımlanmış olan Sigorta Eksperliği Yönetmeliği, sigorta eksperlerini, sigortaya konu edilen risklerin gerçekleşmesi sonucunda ortaya çıkan kayıp ve hasarların miktarını, nedenlerini ve niteliklerini belirleme ile değerlerde uzlaşma sağlama, ön ekspertiz ve gözetim gibi işlemleri yapan kişiler olarak tanımlamıştır³¹. Sigorta eksperleri Hazine Müsteşarlığı’ndan aldıkları belgeler ile tamamen sigorta şirketlerinden bağımsız olarak çalışırlar. Bir eksper birden fazla sigorta şirketi ile çalışabilmektedir. Eksperlerin inceleyip, sigorta şirketine raporunu verdiği hasarların kesinlikle ödenmesi gibi bir durum söz konusu değildir, son karar sigorta şirketlerindedir.

1.7. SİGORTA ŞİRKETLERİNDE RİSKİN DAĞITILMASI

Sigorta şirketleri üstlendikleri risklerin tümünü kendi bünyelerinde tutamayacaklarından dolayı, bu risklerin bir bölümünü reasürans yoluyla diğer sigorta ya da reasürans şirketlerine devretmektedirler³². Reasürans, sigortacının aldığı riskleri tekrar sigortalatması yani bir başka deyişle “sigortanın sigortası”dır.

Sigorta şirketleri ile reasürans şirketleri arasında yapılan anlaşmalara “trete” denilmektedir. Bu anlaşma imzalandıktan sonra reasürans şirketinin sigorta şirketine karşı sorumluluğu başlar ancak reasürans şirketinin devredilen riskin sahibine yani

³¹ Sigorta Eksperliği Yönetmeliği içinden 5684 Sayılı Sigortacılık Kanunu, s. 1.

³² Çağatay Ergenekon, Sigorta Sektörü, İMKB Yayınları, İstanbul 1995, s. 13.

sigortalıya karşı hiçbir yasal sorumluluğu bulunmamaktadır. Sigortalıya karşı sadece sigorta şirketi sorumlu olmaktadır.

Reasürans konusunda uzmanlaşmış kişi veya kurumlara reasürör denmektedir. Riskini reasürore devreden sigorta şirketi ise “sedan şirket”tir. Sedan şirketin reasüröre bir riski devretmesinin temel koşulu o riskle ilgili bir poliçenin tanzim edilmiş olmasıdır. Poliçeye konu olan riskin tamamı veya bir kısmı reasüröre devredilebilir. Eğer tamamı devredilmediyse riskin sigorta şirketi üstünde kalan kısmına saklama payı veya konservasyon denmektedir.

Reasürans işleminin sigorta sektörüne sağladığı yararlar ve dışsallıklar şunlardır:

- Taşınan riskler uluslar arası mali piyasalara dağıtılmış olur ve daha karşılanabilir duruma gelir. Sigortanın temel mantığında var olan riskin dağıtılması işlemi reasüransın da temelini oluşturmaktadır.
- Sigorta şirketinin kabul edebileceği iş sahasını artırır. Sigorta şirketleri finansal yapısının yetersizliği nedeniyle üstlenemeyeceği riskleri reasürans şirketlerinden yararlanarak üstlenebilir. Reasürans anlaşmaları sigorta şirketinin finansal yapısını desteklerken aynı zamanda sigorta şirketine riskleri üstlenme konusunda esneklik sağlar.
- Yaşanabilecek büyük felaketlerin riskinin dünya geneline dağıtılmasını sağlar. Böylece bir ülkede meydana gelebilecek bir felaketin o ülke için önemli bir yıkıma neden olmasının önüne geçilir.
- Reasürans şirketleri sigorta şirketlerine göre daha fazla uzmanlaşmış şirketler oldukları için sigorta şirketlerine teknik bilgi aktarabilirler.

Reasürans anlaşmaları bölüşmeli reasürans anlaşmaları ve bölüşmeli olmayan reasürans anlaşmaları olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

1.7.1. Bölüşmeli Reasürans Anlaşması

Bölüşmeli reasürans anlaşmalarında, anlaşmada belirtilen orana göre, sigorta şirketi üstlendiği riski reasüröre devretmek, reasürör de bu riski devralmak zorundadır. Riskin paylaşıldığı oran, prim ve hasarın da paylaşım oranı olmaktadır³³. Bölüşmeli reasürans anlaşmalarının kotpar ve eksedan olmak üzere iki çeşit uygulaması vardır.

- Kotpar Reasürans Anlaşması: Belirtildiği gibi sigorta şirketlerinin kendi üzerlerinde tuttıkları risk paylarına saklama payı denmektedir. Kotpar anlaşmalarda bu saklama payı sözleşmede belirlenmekte ve devredilen her risk bu orana göre devredilmektedir.
- Eksedan Anlaşması: Eksedan anlaşmalarda sigorta şirketinin saklama payını belirleme hakkı bulunmaktadır. Bu tip anlaşmalarda, sigorta şirketleri hasar olasılığı az olan risklerde saklama payını fazla, hasar olasılığı yüksek olan risklerde ise daha az tutmaktadır.

1.7.2. Bölüşmeli Olmayan Reasürans Anlaşması

Bu tip reasürans anlaşmalarında sigorta şirketi meydana gelebilecek bir hasarın belirli oranda ödemesini üstüne almaktadır. Riskin meydana gelmesi sonucunda ortaya çıkan hasar miktarı sigorta şirketinin sorumlu olduğu oranı geçiyorsa reasürans şirketi devreye girmektedir. Bölüşmeli olmayan reasürans anlaşmalarında riskin ve primin paylaşımı söz konusu değildir ve bu anlaşmalar iki çeşittir.

- Hasar Fazlası Reasürans Anlaşması: Bölüşmeli reasürans anlaşmalarından tek farkı sadece hasara üzerine olan bir anlaşma olmasıdır. Hasarın saklama payını geçtiği kadar miktarını reasürans şirketi ödemektedir.

³³ TSRSB, "Reasürans", <http://www.tsrbsb.org.tr/tsrbsb/Sigorta/Reas%C3%BCrans/>, (25.04.2008).

- Toplam Hasar Fazlası Reasürans Anlaşması: Bu tip anlaşmalarda hasarlar tek tek ele alınmamakta ve cari yıl boyunca meydana gelen hasarlar topluca değerlendirilmektedir. Şirketin cari yıl boyunca ödemiş olduğu toplam hasar tazminatı sözleşmede belirlenen oranı aşıyorsa, bu oranı aşan miktar kadar reasürör sedan şirkete ödeme yapmaktadır.

1.7.3. Koasürans

Koasürans, reasüranstan tamamen farklı bir uygulamadır. Koasürans, bir riske birden fazla sigorta şirketinin ortak şekilde teminat vermesidir. Her sigorta şirketi katılımı oranında müşteriye karşı sorumlu bulunmaktadır. Koasürans uygulamasında şirketler içlerinden birini lider seçerek prim toplama, hasar ödemesi gibi sorumlulukları o şirkete yükleyebilir ancak bu durum diğer şirketlerin sigortalıya karşı olan sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

Koasüransın reasürans ile arasındaki en önemli fark, koasüransta riskin birincil bölüşümü yapılırken, reasüransta riskin ikincil bölüşümü yapılmaktadır.

Riskin ikincil bölüşümü, yani reasürans, poliçe sahibine görünmeyen bir işlem iken poliçede koasüransın varlığını sigortalı veya sigorta yaptıran genelde açıkça bilmektedir³⁴.

1.8. TÜRKİYE'DE VE DÜNYA'DA SİGORTA SEKTÖRÜNÜN PRİM ÜRETİMİ

Sigorta şirketleri elde ettikleri primlerle işlemlerini sürdürmekte ve kâr elde etmektedirler. Yıllık prim üretimleri sigorta şirketleri için oldukça önemli bir göstergedir. Herhangi bir yılda yapılan prim üretimini değerlendirmek için iki yöntem kullanılmaktadır. Bunlardan bir tanesi cari yılda yapılan üretimi bir önceki

³⁴ Turgut Özkan, **Sigortacılık Sektöründe Elementer Branşlarda Her Yönüyle Hasar**, Haliç Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2002, s. 54.

yıllarla karşılaştırmak iken diğ er yöntem ise sigorta şirketinin etkinlik gösterdiği ülkedeki sigorta sektörünün verilerini dünya genelindeki toplam sektör verileri ile karşılaştırmaktır. Bu çalışmada, ülkemizdeki sigorta sektörünün bulunduğu noktayı daha açık biçimde analiz edebilmek için, 2008 yılı Türkiye sigortacılık sektörü prim üretim verileri dünya genelindeki veriler ile karşılaştırılarak değerlendirilecektir.

1.8.1. Prim Üretimlerine Ulusal Boyutta Bakış

Ülkemizde sigorta bilincinin tam olarak oturduğunu söyleyebilmek olanaklı olmasa da sigortacılık sektörümüzün hızlı bir değişim ve gelişim içinde olduğu göz ardı edilemeyecek bir gerçektir. Sigorta şirketlerinin etkin pazarlama teknikleri, sanayi ve ticarete yaşanan gelişmeler, meydana gelen felaketlerin sigorta bilincinin gelişmesine katkı sağlaması gibi nedenlerle ülkemizdeki sigorta primi üretimi her yıl artmakta ve sigorta şirketleri ortaya çıkan gereksinimleri karşılayabilmek adına ürünlerini sürekli güncellemektedirler. Ayrıca son zamanlarda sektöre dev yabancı firmaların girişi de teknik kalite ve bilincin artmasına olumlu yönde katkı sağlamaktadır. Aşağıdaki tablolarda 2008 yılı prim üretimleri ile ilgili veriler bulunmaktadır.

Tablo 1: Hayat Dışı Alanlarda Toplam Prim Üretimi (2008, TL)

SIRA	ŞİRKET ADI	TOPLAM ÜRETİM(TL)	PAZAR PAYI(%)
1	Axa	1.234.024.889	12,10
2	Anadolu	1.161.386.191	11,39
3	Allianz	905.223.790	8,88
4	Ak Sigorta	828.575.261	8,12
5	Güneş	709.291.375	6,95
6	Ergo İsviçre	698.302.708	6,85
7	Yapı Kredi	631.535.816	6,19
8	Başak Groupama	524.458.614	5,14
9	Eureko	478.515.051	4,69
10	T.Genel	345.684.100	3,39
	İLK 10 ŞİRKET	7.516.997.795	73,70
11	Fiba	313.705.607	3,08
12	Ray	274.196.732	2,69
13	Aviva	251.624.526	2,47
14	Güven	221.072.822	2,17
15	Aİg	186.368.259	1,83
16	Zurich	185.919.423	1,82
17	Ankara	183.744.501	1,80
18	HDI	151.263.710	1,48
19	Genel Yaşam	109.939.173	1,08
20	Işık	109.360.461	1,07
	İLK 20 ŞİRKET	9.504.193.009	93,19
21	Birlik	105.711.208	1,04
22	Acıbadem Sağlık ve Hayat	100.364.986	0,98
23	Generali	97.186.982	0,95
24	Liberty	77.981.904	0,76
25	SBN	58.317.884	0,57
26	Axa Hayat	51.255.120	0,50
27	Hur	46.242.283	0,45
28	Demir Hayat	31.958.620	0,31
29	Aİg Hayat	27.186.543	0,27
30	Ergo İsviçre Emeklilik ve Hayat	21.084.410	0,21
31	Coface	16.202.415	0,16
32	AvivaSA	13.535.272	0,13
33	Euro	12.839.376	0,13
34	Deniz Emeklilik ve Hayat	9.392.348	0,09
35	Güven Hayat	6.846.238	0,07
36	Fortis Emeklilik ve Hayat	6.045.536	0,06
37	Vakıf Emeklilik	5.126.166	0,05
38	Atradius	3.753.890	0,04
39	New Life Yaşam	1.107.336	0,01
40	Dubai Group Sigorta	614.700	0,01
41	Allianz Hayat ve Emeklilik	550.223	0,01
42	Demir	524.461	0,01
43	Anadolu Hayat Emeklilik	413.238	0,00
44	Cardif	296.672	0,00
45	Başak Groupama Emeklilik	241.486	0,00
46	Finans Emeklilik ve Hayat	168.426	0,00
47	Yapı Kredi Emeklilik	88.213	0,00
48	Civ Hayat	55.147	0,00
49	Aegon Emeklilik ve Hayat	33.546	0,00
50	Birlik Hayat	16.726	0,00
51	Garanti Emeklilik	8.307	0,00
	SEKTÖR TOPLAMI	10.199.342.671	100,00

Kaynak: www.tsrbsb.org.tr

Tablo 2: Hayat Dışı Alanlarda Üretim Dağılımı (2008, TL)

DALLAR	PRİM ÜRETİMİ (TL)	PAY(%)
YANGIN	1.598.455.151	15,67
DASK	272.771.343	2,67
NAKLİYAT	413.587.291	4,06
KAZA	3.329.805.336	32,65
KMA MALİ SORUMLULUK	2.060.499.622	20,20
MÜHENDİSLİK	536.149.073	5,26
TARIM	124.617.714	1,22
SAĞLIK	1.326.836.954	13,01
HUKUKSAL KORUMA	32.319.859	0,32
FERDİ KAZA	467.198.588	4,58
KREDİ	37.101.738	0,36
HAYAT DIŞI TOPLAM	10.199.342.671	100,00

Kaynak: www.tsrbs.org.tr

Tablo 3: Hayat Alanında Toplam Prim Üretimi (2008, TL)

SIRA	ŞİRKET ADI	TOPLAM ÜRETİM(TL)	PAZAR PAYI(%)
1	Anadolu Hayat Emeklilik	344.914.277	21,90
2	Başak Groupama Emeklilik	295.394.607	18,76
3	AvivaSA	136.978.680	8,70
4	Garanti Emeklilik	123.535.464	7,84
5	Yapı Kredi Emeklilik	110.137.881	6,99
6	Allianz Hayat ve Emeklilik	78.050.650	4,96
7	Aig Hayat	74.094.754	4,70
8	Birlik Hayat	73.835.593	4,69
9	Axa Hayat	72.357.037	4,59
10	Vakıf Emeklilik	58.322.117	3,70
	İLK 10 ŞİRKET	1.367.621.060	86,83
11	Finans Emeklilik ve Hayat	47.733.434	3,03
12	Deniz Emeklilik ve Hayat	33.992.361	2,16
13	Fortis Emeklilik ve Hayat	22.600.022	1,44
14	Güven Hayat	22.459.844	1,43
15	Ergo İsviçre Em. ve Hayat	21.594.101	1,37
16	Genel Yaşam	15.748.382	1,00
17	Cardif Hayat	11.066.798	0,70
18	Acıbadem Sağlık ve Hayat	7.628.606	0,48
19	Aegon Emeklilik ve Hayat	7.441.904	0,47
20	Civ Hayat	5.584.003	0,35
	İLK 20 ŞİRKET	1.563.470.515	99,26
21	Demir Hayat	5.317.519	0,34
22	New Life Yaşam	4.728.927	0,30
23	Ak Sigorta	629.948	0,04
24	Rumeli Hayat	400.579	0,03
25	Güneş	327.925	0,02
26	Generali	1.729	0,00
	SEKTÖR TOPLAMI	1.574.877.142	100,00

Kaynak: www.tsrbs.org.tr

Tablolar incelendiğinde, 2008 yılı verilerine göre:

- Ülkemizde üretilen toplam sigorta primi 10.199.342.671 TL hayat dışı alanlarda, 1.574.877.143 TL hayat alanında olmak üzere toplam 11.774.219.813 TL 'dir.
- Hayat alanında etkinlik gösteren kimi şirketlerin hayat dışı prim üretimi tablosunda da bulunmasının nedeni sağlık poliçelerinin hayat dışı kapsamında olmasına karşın satılan ürünlerin ilişkisi nedeni ile hayat dalında etkinlik gösteren şirketlere de sağlık poliçesi üretiminde bulunma yetkisinin verilmiş olmasıdır. 2009 yılı sonunda yapılan son düzenlemelere göre sağlık poliçesi tanzim etme yetkisi tamamen elementer sigorta şirketlerine devredilmiştir.
- Ülkemizdeki sigorta primlerinin dağılımına bakıldığında % 86,62'sinin hayat dışı alanlarda, % 13,38'inin ise hayat alanında olduğu görülmektedir. Bu rakamlar dünyada en önemli birikim aracı olarak görülen, dünyadaki toplam prim üretiminin yaklaşık % 60'ını oluşturan hayat sigortalarının ülkemizde dünya standartlarının çok altında olduğunu göstermektedir. Ülkemizde hayat alanındaki prim üretiminin bu derece yetersiz olmasının ana nedenleri olarak toplum genelinde hayat sigortaları konusundaki bilinçsizlik ve bireylerin ekonomik güçlerinin yetersizliği sayılabilir. Hayat sigortası sektörünün elementer sigorta sektörü kadar gelişme gösterememiş olması ve elementer sigortalara göre çok daha az aracıya sahip olması bu konuda toplumsal bir bilinç oluşmasını yavaşlatmıştır. Ayrıca bireylerin birikim amacıyla gelirlerinden bir pay ayırabilmesi için temel ihtiyaçlarını karşılama giderlerinin üzerinde bir gelir elde etmeleri gereklidir ancak ülkemizdeki ekonomik koşullar buna çok fazla olanak vermemektedir.

- Hayat dışı alanda 3.329.805.336 TL'lik prim üretimiyle kaza sigortaları sektöründe başı çekmektedir. Görüldüğü gibi kaza dalında prim üretimi hayat sektörünün iki katından bile fazladır.
- Kaza sigortalarını tek başına değerlendirmektense kaza sigortaları ve KMA mali sorumluluk sigortalarını bir arada değerlendirmek daha doğrudur. Bunun nedeni motorlu taşıtlar için her iki poliçenin birbirini tamamlar şekilde düzenlenmesidir. Kaza ve KMA Mali Sorumluluk sigortalarının prim toplamı hayat dışı üretiminin % 52'sini, Türkiye'deki toplam sigorta üretiminin ise % 45'ini oluşturmaktadır. Açıkça görülmektedir ki ülkemizdeki sigorta sektörünün en önemli üretim kaynağı motorlu taşıtlardır. KMA Mali Sorumluluk poliçesinin her bir motorlu taşıt için yapılmasının devlet tarafından zorunlu tutulması, kredili motorlu taşıt alımlarında krediyi sağlayan bankanın motorlu taşıta kaza sigortası yapılmasını kredinin koşullarından biri olarak sunması bu dallardaki yüksek prim üretiminin en önemli nedenleri olarak gösterilebilir. Hayat dışı alanda sigorta üretiminin önemli bir payında zorunluluğun üretime etkisi göz ardı edilemeyecek derecede fazladır.
- Sigorta şirketleri açısından ülkemizdeki üretim dağılımı verimli bir dağılım değildir. Prim üretiminin en önemli kısmını oluşturan kaza ve KMA Mali Sorumluluk poliçeleri en yüksek düzeyde riskli poliçelerdir. Üretimin yaklaşık yarısını oluşturan kısmın yüksek riskli olması sigorta şirketlerinin finansal yapısına da zarar vermektedir. Sigorta bilinci topluma yayıldıkça sigorta dalları arası üretim dağılımı da dengelenecek ve sigorta şirketleri daha sağlam finansal yapılara sahip olacaklardır.
- Hayat dışı dallarda en az prim üreten dallardan birinin tarım sigortaları olduğu görülmektedir. Sadece 124.617.714 TL prim üretebilen bu sigorta dalının, hayat dışı sigorta sektöründeki payı % 1,22'dir. Bu rakam sigorta bilincinin kentlerden köylere doğru inildikçe oldukça azaldığının çarpıcı bir göstergesidir. Zirai sigortalardaki devlet desteği ve Türkiye'nin bir tarım

ülkesi olması bile sektörün bu alanda gelişim göstermesine yeterli katkıyı sağlayamamıştır ve potansiyel pazarın çok küçük bir kısmı sektöre kazandırılmıştır.

- Yapılması zorunlu olan DASK sigortasına bakıldığında 272.771.343 TL'lik prim üretimiyle hayat dışı üretiminin % 2,67'sini oluşturduğu görülmektedir. HDI Sigorta A.Ş'nin 21 ilde, 2 bin 604 araç sürücüsünün katılımıyla yaptığı 21.10.2007 tarihinde sonuçları açıklanmış olan bir ankette "DASK'ı hiç duymadım." diyen katılımcıların oranının % 44.2 olduğu gerçeği göz önüne alınırsa DASK sigortalarındaki bu düşük prim üretimi çok da yadigarlanmayacaktır. Ülkemizde yaşanan büyük deprem felaketlerine karşın DASK poliçesi satın alma oranı yalnızca % 32.6'dır.
- Sigorta sektörü Türkiye'de her yıl büyümeye devam etmektedir ve 2008 yılı sonunda sektörde prim bazında % 6,24'lük bir büyüme meydana gelmiştir. Bu oran hayat dışı alanda % 6,24'iken hayat alanında % 18,29'dir.
- Sektöre bakıldığı zaman hayat dışı alanda sektörün % 73,70'inin, hayat alanında ise % 86,84'ünün ilk 10 şirket arasında paylaştığı görülmektedir. Sektördeki pastanın büyük bir kısmını ilk 10 şirketin bölüşmesi, bu durum değişmez ise, faal şirket sayısının azalmasını ve şirket evliliklerini kaçınılmaz duruma getirecektir. Büyük bir kısmını riskli bir portföyün oluşturduğu bu sektörde pastadan yeterli payı alamayan şirketlerin işlemlerine devam etmeleri uzun vadede olanaklı olmayacaktır.

1.8.2. Dünya Geneline Prim Üretimleri

Dünya genelindeki sigorta prim üretimlerine bakıldığında ülkemizin bu sektörde orta sıralarda yer aldığı görülmektedir. Dünyanın en büyük reasürans şirketlerinden olan Swiss Re Economic Research & Consulting, her yıl "Sigma" adı verilen ve sigorta sektörünün dünya genelindeki verilerini kapsayan bir rapor

yayımlamaktadır. Aşağıda 2008 yılı Sigma raporunda yer alan, dünya sigorta sektöründe ülkemizin yerini anlamada yardımcı olabilecek bir takım bilgiler maddeler halinde özetlenmiştir:

- 2006 yılında dünya genelinde yapılan toplam prim üretimi 4.269.737.000.000 \$'dır. Bu üretimin 1.514.094.000.000 \$'ı hayat dışı alanda gerçekleşirken, 2.490.421.000.000 \$'ı hayat alanında gerçekleşmiştir.
- Ülkemizde; hayat dışı % 87, hayat % 13 şeklinde olan prim üretim dağılımı, dünya genelinde hayat dışı % 42, hayat % 58 şeklindedir.
- Dünya prim üretiminde 88 ülke arasında ilk üç sırayı alan ülkeler % 29.06'lık pay ile Amerika Birleşik Devletleri, % 11.08'lik pay ile Japonya ve % 10.54'lük pay ile İngiltere'dir. Türkiye ise % 0.21'lik payı ile 36. sırada yer almaktadır. Ülkemiz hayat dışı dallarda 27. sırada, hayat dalında ise 44. sırada bulunmaktadır.
- Kişi başına düşen sigorta primi açısından ele alındığında ise dünyada ilk üçe giren ülkeler sırasıyla İngiltere, Hollanda ve İsviçre'dir. Prim üretiminde birinci olan Amerika kişi başına düşen sigorta primi açısından değerlendirme yapıldığında 9. sıraya, prim üretiminde 2. sırada olan Japonya ise 13. sıraya düşmektedir. Türkiye ise 36. sıradan 65. sıraya gerilemektedir. Avrupa ülkeleri arasındaki sıralamada Türkiye'nin altında kalan tek ülke Ukrayna'dır. Bir başka deyişle, Türkiye kişi başına düşen sigorta priminde 35 Avrupa ülkesi arasında sondan 2. sırada yer almaktadır.
- Sigorta sektörü açısından en önemli verilerden bir tanesi de üretilen toplam sigorta priminin GSYİH'ya oranıdır. Bu veriye göre dünyada ilk üç sırayı Tayvan (% 16.2), İngiltere (% 15.7) ve Güney Afrika (% 15.3) almaktadır. Avrupa ortalaması % 7.5, dünya ortalaması ise % 5.8'dir. Ülkemizde ise bu oran Avrupa ve dünya standartlarından çok altındadır ve % 1.2'dir. Türkiye Avrupa ülkeleri arasında bu oranda sadece Liechtenstein'ı geçerek sondan

ikinci sırada yer almaktadır. Dünya sıralamasında ise 76. sırada bulunmaktadır³⁵.

Sigorta sektörü , ülkelerin gelişmişlik düzeyinin göstergelerinden biridir. Bir ülkede sigorta sektörü ne kadar gelişmiş, sigortalı sayısı ve kişi başına düşen sigorta primi ne kadar yüksek ise, bu ülkenin o kadar gelişmiş olduğunu göstermektedir³⁶. Bu anlayış doğrultusunda Sigma Raporu incelendiğinde veriler ülkemiz adına olumlu değildir.

Prim üretiminde 36. sırada olan ülkemiz kişi başına düşen sigorta priminde 65. sırada yer almaktadır. Bu durum göstermektedir ki sigorta bilinci toplumumuzun geneline yayılamamıştır. Ülkemizde sigorta konusunda toplum yeterli derecede bilgilendirilmemekte ve eğitilmemektedir. Özellikle kentlerden köylere doğru inildikçe sigortaya olan talep önemli derecede azalmaktadır. Bu durumda sigorta toplumun bir kesimi için hayatın önemli bir parçası iken, diğer bir kesimi için ise çok yabancı bir kavram durumundadır. Bunu ortadan kaldırabilmek için sigorta bilinci mutlaka toplum geneline yayılmalı, sigortanın sağladığı yarar ve dışsallıklar bireylere etkin bir biçimde aktarılmalıdır.

Diğer bir yandan, insanlar temel gereksinimlerini karşıladıktan sonra sigorta için bir fon ayırabilmekte, ancak belirli birikimler sonucunda sigorta edilebilecek çıkarlara sahip olabilmektedir. Ülkemizin dünya kişi başına düşen sigorta priminde keskin bir düşüş göstermesi ülkemizdeki gelir dağılımı eşitsizliğinin de bir yansıması olarak kabul edilebilir.

Raporda dikkat çeken en önemli nokta dünya genelinde prim üretiminin yaklaşık % 60'ını oluşturan hayat sigortalarının ülkemizde sadece % 13 düzeyinde olmasıdır. Prim üretiminin bu dağılımı finansal piyasalar için olumlu bir dağılım değildir. Hayat sigortalarından sağlanan fonlar uzun vadeli değerlendirildiği için çok

³⁵Swiss Re Economic Research & Consulting, "Sigma Insurance Research", <http://www.swissre.com/pws/research%20publications/sigma%20ins.%20research/sigma%20insurance%20research.html>, (30.03.2009).

³⁶ Dr. G. Şebnem Uralcan, **Sigortacılık Uygulamaları**, T.C Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir 2005, s. 1.

daha etkin bir finansman kaynağı olmaktadır. Hayat sigortası prim üretiminin ülkemizde dünya geneline göre çok geride olması sigorta sektörünün fon ve kaynak sağlama işlevini verimli bir biçimde yerine getirmesini engellemektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

ELEMENTER SİGORTA ŞİRKETLERİNCE DÜZENLENEN FİNANSAL TABLOLAR VE KULLANILAN BAŞLICA FİNANSAL ANALİZ TEKNİKLERİ

2.1. ELEMENTER SİGORTA ŞİRKETLERİNCE DÜZENLENEN FİNANSAL TABLOLAR

Sigortalılar, yatırımcılar ve alacaklılar, devlet, kısacası herhangi tüzel veya özel bir kişi kendi çıkarları doğrultusunda sigorta şirketlerinin finansal durumu hakkında bilgi sahibi olmak isteyebilir. Bir sigorta şirketinin teknik kârlılığı ve finansal durumuna ilişkin olarak bilgi alınabilecek kaynak, genellikle yıllık olarak yayımlanan finansal tablolarıdır³⁷. Bilgi sahibi olmak isteyen kişi veya kurumlar bu finansal tablolar sayesinde aydınlanma ve analiz yapma olanağı elde etmektedirler.

14 Temmuz 2007 tarihinde yayımlanan ve 1 Ocak 2008 tarihinde yürürlüğe giren “ Sigorta ve Reasürans Şirketleri ile Emeklilik Şirketlerinin Finansal Raporlamaları Hakkında Yönetmelik” de sigorta şirketlerinin düzenlemek zorunda oldukları finansal tablolar belirtilmiştir. Bu yönetmeliğe göre sigorta şirketleri bilanço, gelir tablosu, özsermaye değişim tablosu, nakit akış tablosu ve kâr dağıtım tablosu düzenlemek zorundalardır³⁸.

2002 yılında Avrupa Birliği tarafından halka açık tüm şirketlerin 2005 yılı finansal tablolarında Uluslar arası Finansal Raporlama Standartları'na (UFRS) uymasını gerektiren bir düzenlemenin kabul edilmesi sonucunda özellikle Avrupa'da bulunan ülkelerde finansal açıdan yeni bir dönem başlamıştır. UFRS, dünya genelinde muhasebe standartlarını birbirine yaklaştırarak, işletmelerin finansal durumlarına ilişkin bilgileri uygun, güvenilir, karşılaştırılabilir ve anlaşılabilir

³⁷Ahmet Genç, **Sigorta Şirketlerinin Mali Analizi, Erken Uyarı Sistemi ve Derecelendirme**, Sigorta Araştırma ve İnceleme Yayınları, Ankara 2006, s. 40.

³⁸ **Sigorta ve Reasürans Şirketleri ile Emeklilik Şirketlerinin Finansal Raporlamaları Hakkında Yönetmelik**, s. 1.

duruma getirmeyi amaçlamaktadır. Türkiye gibi Avrupa Birliği'ne üyelik sürecinde olan bir ülke de bu değişime kayıtsız kalmamış ve sigorta şirketlerine finansal tablolarını UFRS'ye uyumlu bir şekilde hazırlama zorunluluğu getirilmiştir.

UFRS'ye uyum süreci sigorta sektörüne finansal açıdan önemli yenilikler katmış ve daha önce yaşanan bir takım sıkıntıları ortadan kaldırmıştır. Bu yönetmelikten önce halka açık sigorta şirketleri biri Sigorta Murakebe Kanunu, biri Sermaye Piyasası Kanunları hükümlerine uygun olmak üzere iki adet bilanço ve gelir tablosu hazırlamak zorunda kalırken, bu yönetmelikten sonra tüm sigorta şirketleri, halka açık olsun veya olmasın, finansal tablolarını, Türkiye Muhasebe Standartları Kurulunun finansal tabloların hazırlanma ve sunulma esaslarına ilişkin mevzuat hükümleri çerçevesinde hazırlamaya başlamıştır. Böylece iki ayrı mevzuata göre ayrı ayrı bilanço ve gelir tablosu hazırlama zorunluluğu ortadan kalkmış, tüm şirketler aynı düzende ve tek olarak finansal tablolarını hazırlamaya başlamıştır.

2.2. SİGORTA ŞİRKETLERİNDE BİLANÇO

Bilanço, bir işletmenin belirli bir dönem sonundaki varlıklarını, borçlarını ve özkaynaklarını gösteren bir resimdir³⁹. İşletmelerin bilançolarında bir aktif, bir pasif kısım bulunmaktadır. Pasif kısım işletmenin kaynaklarını nereden sağladığını gösterirken, aktif kısım ise bu kaynakların ne şekilde kullanıldığını göstermektedir.

Bir başka tanıma göre ise bilanço; işletmenin faaliyete başladığı an veya faaliyet devresi sonucundaki ekonomik varlıkların kaynaklarını ve bu kaynaklardan elde edilmiş varlıkların aktarıldığı kıymetleri belirten iki taraflı bir cetveldir⁴⁰.

“ Sigorta ve Reasürans Şirketleri ile Emeklilik Şirketlerinin Finansal Raporlamaları Hakkında Yönetmelik” madde 6'da bilanço aşağıdaki gibi tanımlanmış ve özellikleri belirtilmiştir:

³⁹ Mehmet Özkan, **Sigorta İşlemleri ve Muhasebesi**, Bilim Teknik Yayınevi, İstanbul 1998, s. 499.

⁴⁰ Sabahattin Yılmaz, **Bilanço Analizleri**, Baylan Matbaası, Ankara 1973, s. 2.

- Bilanço, şirketlerin belirli bir tarihteki ekonomik ve finansal durumunu yansıtan, varlıklarını, borçlarını ve özsermayelerini, aktif ve pasif hesaplar şeklinde gerçeğe uygun ve doğru bir biçimde gösteren tablodur. Bilançonun aktif bölümü paraya dönüşüm çabukluğuna, pasif bölümü ise ödeme çabukluğuna göre düzenlenir.
- Bilanço net değer esasına göre hazırlanır. Bu nedenle, şirketin aktif ve pasif yapısını düzenleyici nitelikteki hesaplar ilgili buldukları kalemlerin altında birer indirim kalemi olarak gösterilir. Bilançonun aktif ve pasif yapısını yansıtan hesaplar kendi aralarında mahsup edilemez. Borç bakiyesi veren hesapların bilançonun aktif bölümünde, alacak bakiyesi veren hesapların pasif bölümünde yer alması sağlanır.
- Varlıklar, gelecekteki ekonomik yararlarının kullanma hakkının şirkete ait olması ve güvenilir bir şekilde ölçülebilen değer veya maliyetinin bulunması durumunda bilançoda gösterilir. Tutarları kesin olarak saptanamayan alacaklar için herhangi bir tahakkuk işlemi yapılamaz. Bu tür alacaklar aktif kalemlere ilişkin açıklama ve dipnotlarda gösterilir.
- Yükümlülükler, ekonomik yararları içeren kaynakların şirket dışına çıkmasına yol açacak bir edime sahip olunması ve bu edimin yerine getirilmesi için gerekli tutarın güvenilir bir şekilde ölçülebilmesi durumunda bilançoda gösterilir.
- Tutarı kesin olarak saptanamayanlar veya anlaşmazlığa konu olanlar da dahil olmak üzere, şirketin bilinen ve tutarı uygun olarak tahmin edilebilen bütün yabancı kaynakları tespit ve kayıt edilerek bilançoda gösterilmelidir.

Elementer sigorta şirketlerince kullanılmakta olan“ Ayrıntılı Solo Bilanço” örneği eklerde yer almaktadır.

2.2.1. Bilanço Hesap Grupları

Sigorta şirketlerince düzenlenen bilançolar Varlıklar, Yükümlülükler ve Özkaynaklar olmak üzere üç ana grup ve bu grupların kapsadığı alt hesap gruplarından oluşmaktadır.

2.2.1.1. Varlıklar

Varlıklar grubu kendi arasında ikiye ayrılmaktadır;

I. Cari Varlıklar: Cari varlıklar, varlıklar hesabının birinci bölümünü oluşturup elde veya bankada tutulan varlıklar ile cari dönem içinde nakde çevrilmesi veya tüketilmesi beklenen varlıkları kapsamaktadır. Cari varlıklar toplamı; nakit ve nakit benzeri varlıklar, finansal varlıklar ile riski sigortalılara ait finansal yatırımlar, esas faaliyetlerden alacaklar, ilişkili taraflardan alacaklar, diğer alacaklar, gelecek aylara ait giderler ve gider tahakkukları ile diğer cari varlıklardan oluşmaktadır.

A. Nakit ve Nakit Benzeri Varlıklar: Elde veya bankada bulunup, istenildiği zaman değer kaybına uğramadan nakde çevrilebilen varlıkların takip edildiği hesaptır.

B. Finansal Varlıklar ile Riski Sigortalılara Ait Yatırımlar: Bu grup faiz geliri veya kâr payı sağlamak veya fiyat değişimlerinden yararlanarak kâr elde etmek amacı ile geçici bir süre elde tutulmak üzere alınan hisse senedi ve diğer değişken getirili finansal varlıklar, hazine bonoları, devlet tahvilleri, özel sektör bonoları, diğer sabit getirili menkul kıymetler, yatırım fonu katılma belgeleri, repo işlemlerine konu finansal varlıklar, krediler, şirket hissesi ile bu hesaplar için gerekli değerlendirme hesapları ile karşılık hesaplarının izlenmesi amacıyla kullanılır.⁴¹ Riski sigortalılara ait yatırımlar ise hayat poliçesinin kapsamı ile ilgili olarak sigortalılar adına alınmış ve

⁴¹ Mahmut Yardımcıoğlu, **Sigortacılık Hesap Planı ve Muhasebe Sistemi**, Tablet Yayınları, Konya 2007, s. 149.

riski sigortalıda bulunan finansal varlıklardır, elementer sigorta şirketlerince takip edilen bir hesap kalemi değildir.

- C. Esas Faaliyetlerden Alacaklar: Bu grupta sigorta şirketlerinin bulunduğu faaliyetler sonucunda bir yıl içinde toplanması planlanan alacakları yer almaktadır.
- D. İlişkili Taraflardan Alacaklar: Esas faaliyetler dışında yapılan işlemler sonucunda şirketin ilişki içinde olduğu kişi veya kurumlarda ortaya çıkan ve bir yıl içerisinde toplanması planlanan alacaklar bu grupta gösterilmektedir.
- E. Diğer Alacaklar: Esas Faaliyetlerden Alacaklar ve İlişkili Taraflardan Alacaklar grubunda yer almayan alacaklar bu gruba dahil edilmektedir. Şirketin bu iki grup dışındaki alacaklarını gösteren hesap grubudur.
- F. Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları: Bu kalemden cari dönemde ortaya çıkmış ancak gelecek aylara ait olan giderler ile cari döneme ait olan ancak kesin borç kaydı takip eden dönemde yapılacak alacaklar takip edilmektedir.
- G. Diğer Cari Varlıklar: Bu gruba, yukarıda bahsedilen gruplarda kendine ait bir hesap kalemi bulunmayan cari varlıklar girmektedir.

II. Cari Olmayan Varlıklar: Bu hesap sınıfı cari yıl içerisinde nakde çevrilmesi veya tüketilmesi öngörülmemiş varlıkların takip edildiği yerdir. Cari olmayan varlıklar sınıfına esas faaliyetlerden alacaklar, ilişkili taraflardan alacaklar, diğer alacaklar, finansal varlıklar, maddi varlıklar, maddi olmayan varlıklar, gelecek yıllara ait giderler ve gelir tahakkukları ve diğer cari olmayan varlıklar girmektedir.

- A. Esas Faaliyetlerden Alacaklar: Sigorta şirketinin bulunmuş olduğu faaliyetler sonucunda ortaya çıkan ancak bir yıl içerisinde toplanması öngörülmemiş alacaklar bu başlık altında gösterilmektedir.

- B. İlişkili Taraflardan Alacaklar: Olağan faaliyetler dışındaki işlemler sonucunda ortaya çıkan, bir yıl içerisinde toplanması beklenmeyen alacakların yer aldığı gruptur.
- C. Diğer Alacaklar: Esas Faaliyetlerden Alacaklar ve İlişkili Taraflardan Alacaklar grubu altında kendisine ait bir hesap kalemi bulunmayan, bir yıldan uzun sürede toplanması beklenen alacakları kapsar.
- D. Finansal Varlıklar: Uzun vadeli amaç veya sorumluklar nedeni ile elde tutulan veya cari dönem içerisinde nakde dönüşme yeteneğini yitirmiş finansal varlıkların takip edildiği hesaptır.
- E. Maddi Varlıklar: Bu grupta tahmini yararlanma süresi bir yıldan fazla olan taşınır veya taşınmaz, maddi veya kullanım amaçlı tüm maddi varlıkların net değeri görülmektedir.
- F. Maddi Olmayan Varlıklar: Fiziksel varlığı bulunmayan ancak şirketin yararlandığı veya yararlanmayı beklediği aktifleştirilen giderler ile hukuken şirketin elde etmiş olduğu haklar ve şerefîyelerin hesap altına alındığı gruptur.
- G. Gelecek Yıllara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları: Bu grupta cari dönemde ortaya çıkan ancak gelecek yıllara ait olan giderler ile yine cari dönemde ortaya çıkan ancak gelecek yıllarda tahakkuk edecek gelirler yer almaktadır.
- H. Diğer Cari Olmayan Varlıklar: Diğer gruplarda yer almayan cari olmayan varlıklar bu hesap altında gösterilmektedir.

2.2.1.2. Yüklümlülükler

Bilançoda yüklümlülükler kısa vadeli yüklümlülükler ve uzun vadeli yüklümlülükler olmak üzere iki ana başlık altında toplanmıştır.

III. Kısa Vadeli Yüklümlülükler: Kısa vadeli yüklümlülükler, şirketin cari dönem içerisinde yani en geç bir yıl içerisinde karşılamak zorunda olduğu yüklümlülüklerini kapsamaktadır. Kısa vadeli yüklümlülüklerin içinde finansal borçlar, esas faaliyetlerden borçlar, ilişkili taraflara borçlar, diğer borçlar, sigortacılık teknik karşılıkları, ödenecek vergi ve benzeri diğer yüklümlülükler ile karşılıkları, diğer risklere ilişkin karşılıklar, gelecek aylara ait gelirler ve gider tahakkukları ve diğer kısa vadeli yüklümlülükler yer almaktadır.

- A. Finansal Borçlar: Bu grupta şirketin cari dönem içerisinde ödemekle yüklümlü olduğu finansal borçları yer almaktadır.
- B. Esas Faaliyetlerden Borçlar: Şirketin bulunduğu faaliyetler sonucunda ortaya çıkmış olan ve bir yıldan kısa bir süre içerisinde ödenmesi planlanan borçlarını gösteren kalemlerin yer aldığı gruptur.
- C. İlişkili Taraflara Borçlar: Bu hesap grubunda esas faaliyetler dışındaki işlemler nedeniyle ortaya çıkan ve içinde bulunulan faaliyet döneminde yerine getirilmesi gereken yüklümlülükler gösterilmektedir.
- D. Diğer Borçlar: Bu grupta şirketin yine cari dönemde ödemekle yüklümlü olduğu ancak Esas Faaliyetlerden Borçlar ile İlişkili Taraflara Borçlar hesap gruplarında yer almayan borçları bulunmaktadır.
- E. Sigortacılık Teknik Karşılıkları: Teknik karşılıklar sigorta şirketlerinin bilançolarını diğer şirketlerin bilançolarından ayıran en önemli hesap kalemlerinden biridir. Teknik karşılıklar sigorta şirketlerinin taşıdığı riskler nedeniyle sigortalılarına olan borcunu ifade etmektedir. Burada dikkat

edilmesi gereken nokta ise teknik karşılıkları yasal yedek akçe ile karıştırmamaktır.

- F. **Ödenecek Vergi Ve Benzeri Diğer Yükümlülükler İle Karşılıkları:** Cari dönem içerisinde ödenecek vergi ve benzeri borçlar ile cari dönemde meydana gelen ancak tam olarak tutarı bilinmeyen veya daha önce meydana gelip tutarı bilinen ancak ne zaman ödeneceği öngörülemeyen vergi ve benzeri borçların karşılıklarının takip edildiği hesap grubudur.
- G. **Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar:** Sigortacılık Teknik Karşılıklar grubu dışında kalan riskler için ayrılmış olan karşılıkların gösterildiği hesap grubudur.
- H. **Gelecek Aylara Ait Gelirler Ve Gider Tahakkukları:** Bu grup cari dönem içinde meydana gelen ancak gelecek aylara ait olan gelirler ile yine cari döneme ait olan ancak daha sonraki dönemlerde yerine getirilecek olan yükümlülükleri kapsamaktadır.
- İ. **Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler:** Diğer gruplarda tanımlanmamış olan kısa vadeli yükümlülüklerin yer aldığı gruptur.

IV. Uzun Vadeli Yükümlülükler: Uzun vadeli yükümlülükler adından da anlaşılacağı gibi cari dönemden sonra ortaya çıkacak yükümlülüklerin gösterildiği hesaplardan oluşmaktadır.

- A. **Finansal Borçlar:** Para ve sermaye piyasası araçları ile kredilere olan bir yıldan uzun vadeli borçların gösterildiği hesap grubudur.
- B. **Esas Faaliyetlerden Borçlar:** Bu hesap grubu şirketin esas faaliyetlerinden dolayı ortaya çıkan ancak cari dönemde değil uzun vadede ödenecek borçlarını kapsar.

- C. İlişkili Taraflara Borçlar: Şirketin faaliyetleri sonucunda değil diğer ilişkileri sonucunda katlanmak zorunda olduğu bir yıldan uzun vadeli sorumlulukları bu hesap grubunda yer alır.
- D. Diğer Borçlar: Esas Faaliyetlerden Borçlar ve İlişkili Taraflara Borçlar hesap gruplarında yer almamış olan uzun vadeli borçları kapsayan hesap grubudur.
- E. Sigortacılık Teknik Karşılıkları: Sigorta şirketlerinin ayırdığı karşılıklar bir yıldan uzun bir sürelik dönemi kapsıyorsa bu hesap grubu altında kayda alınır.
- F. Diğer Yükümlülükler Ve Karşılıkları: Diğer hesap gruplarında yer almayan uzun vadeli yükümlülüklerin gösterildiği hesap grubudur.
- G. Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar: Teknik karşılıkların kapsadığı riskler haricinde, cari dönemden daha sonraki dönemlerde meydana gelmesi öngörülen olaylar için ayrılan karşılıklardır.
- H. Gelecek Yıllara Ait Gelirler Ve Gider Tahakkukları: Cari dönemden daha sonraki dönemlere ait olan gelirler ve gider tahakkukları bu hesap grubunda yer alır.
- İ. Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler: Belirtilen diğer tüm grupların dışında kalmış olan bir yıldan uzun vadeli yükümlülükleri kapsayan gruptur.

2.2.1.3. Özsermaye

Bilançoyu oluşturan son ana grup özsermayedir.

V. Özsermaye: Bu hesap grubunun toplamı yani şirketin özsermaye toplamı, ödenmiş sermaye, sermaye yedekleri, kâr yedekleri, geçmiş yıllar kârları veya zararları ile dönem net kârı toplanarak elde edilmektedir.

- A. Ödenmiş Sermaye: Bu hesap grubunda şirketin resmi kayıtlarda tescil edilmiş sermaye miktarı, ortakların tahahhüt edip henüz ödemediği sermaye tutarı ve enflasyonun sermaye üzerinde yarattığı farklar gösterilmektedir.
- B. Sermaye Yedekleri: Hisse senedi ihraç primleri, hisse senedi iptal kararları, sermayeye eklenecek satış karları, yabancı para çevrim farkları ve diğer sermaye yedeklerinin toplandığı hesap grubudur.
- C. Kâr Yedekleri: Kanuni olarak veya şirketin almış olduğu kararlar doğrultusunda elde edilen kârın dağıtılmayıp şirket bünyesinde kalan kısmını gösteren hesaptır.
- D. Geçmiş Yıllar Kârları: Geçmiş dönemlerde ortaya çıkan kârların kayda alındığı hesap grubudur.
- E. Geçmiş Yıllar Zararları: Geçmiş yıllara ait zararların kayda alındığı hesap grubudur.
- F. Dönem Net Kârı: Şirketin cari dönem içindeki tüm faaliyetlerinin sonucunu gösteren hesap grubudur.

Elementer sigorta şirketlerinin düzenlemiş olduğu bilançoların ana hesap grupları yukarıda tek tek açıklanmıştır. Bu ana gruplar toplamda 220 adet alt hesap grubunu kapsamaktadır. (Bakınız: Ek- 4: Ayrıntılı Solo Bilanço)

2.2.2. Sigorta Şirketlerinin Bilançolarının Farklılıkları

Sigorta şirketlerince düzenlenen bilançolar diğer şirketlerce düzenlenen bilançolara göre bir takım farklılıklar göstermektedir. Bunun en önemli nedeni, verilen hizmetlerin bilançolarda ayrıntılı biçimde gösterilmesinin sağlanması için sigorta şirketlerine özgü bir takım hesap kalemlerine gereksinim duyulmasıdır.

Sigortalılara Krediler, Teknik Karşılıklar, Sigorta ve Reasürans Şirketleri Nezdindeki Depolar vb. hesap kalemleri, bu farklılıklara örnek olabilecek kalemlerdir.

Sigorta şirketlerinin yapısı gereği de diğer şirketlerden keskin şekilde ayrıldığı noktalar bulunmakta ve bu durum bilançolarına yansımaktadır. Sigorta şirketlerinin bilançolarını diğer şirketlerin bilançolarından ayıran temel farklılıklar şunlardır:

- Sigorta şirketlerinde dönem kâr veya zararını net bir şekilde belirlemek hiçbir zaman olanaklı değildir. Satılan hizmetlerin riski belirli olasılık hesaplarıyla hesaplanıp ortalama değerler bulunmakta ancak beklenmeyen risklerin gerçekleşmesi durumunda şirket öngörülenden daha büyük zararlarla karşı karşıya kalabilmektedir. Tam tersi bir durumda yani risklerin beklenenden az gerçekleşmesi durumunda ise şirket daha yüksek kârlar elde edebilmektedir .
- Sigorta şirketlerinin risklerini ifade eden sigortacılık teknik karşılıkları, diğer işletmelerde olduğu gibi kârdan değil, sigortalının ödemiş olduğu primlerden ayrılmaktadır⁴².
- Sigortacılık teknik karşılıkları da bir takım olasılık hesaplarına dayanarak ayrıldığı için finansal tablolarda bir yanılma payı mutlaka bulunacaktır, tablolarda yer alan rakamlar net rakamlar olmayacaktır.
- Sigorta şirketlerinin bilançosuyla ilgili diğer bir önemli nokta ise dönem sonu bilançosunun aslında konsolide bir bilanço olmasıdır. Sigorta şirketleri olağan sigorta faaliyetlerini yürütürken aynı zamanda zorunlu olarak topladığı fonları bir takım yatırımlara yönlendirmek zorundadır. Bilançoda bu yatırımlar için ayrılan hesap kalemleri bulunmaktadır. Faaliyetlerin daha rahat kontrolü açısından sigorta şirketleri normal faaliyetleri için teknik bilanço tutarken, yatırım faaliyetlerinin takibini ise finansal bilançolarda

⁴² Ahmet Başpınar, “Finansal Analiz Tekniklerinin Sigorta Şirketi Mali Tablolarına Uygulanması”, <http://portal1.sgb.gov.tr/calismalar/yayinlar/md/149/ahmetbaspinar.pdf>, s. 7, (15.05.2008).

yapmaktadır. Dönem sonunda ise teknik ve finansal bilanço konsolide edilerek dönem sonu bilançosu hazırlanmaktadır.

2.3. SİGORTA ŞİRKETLERİNDE GELİR TABLOSU

Gelir tablosu, bir şirketin belirli bir dönemde elde ettiği tüm gelirleri ve katlandığı tüm maliyet ve giderleri gösteren ve bunun sonucunda cari dönem sonundaki kârını veya zararını ortaya koyan finansal tablodur. Bir diğer ifade ile sermayenin karşılığı olarak aktifte yer alan ve tüketilen kaynakların bedeli ile giderler ve bu tüketilme sonucu elde edilen gelirlerin karşılaştırılması sonucu ortaya çıkan tablodur⁴³.

“Sigorta ve Reasürans Şirketleri ile Emeklilik Şirketlerinin Finansal Raporlamaları Hakkında Yönetmelik” kapsamında gelir tablosu aşağıdaki maddeler ile açıklanmıştır:

- Bütün gelir ve giderler tahakkuk tarihlerinde kayda alınır ve tahakkuk ettikleri hesap dönemine ait gelir tablosunda gösterilir.
- Bütün gelir ve giderler, kaynaklarına göre sınıflandırılır, her gelir grubu benzer olduğu gider grubu ile karşılaştırılır. Bir gelir kalemi, tamamen veya kısmen bir gider kalemiyle netleştirilme yolu ile gelir tablosu kapsamından çıkarılamaz.
- Gelirler, varlıklardaki artışa veya yükümlülüklerdeki azalışa bağlı olarak elde edilebilir ekonomik yararlar da güvenilir bir şekilde ölçülebilen bir artış olduğunda, gelir tablosunda muhasebeleştirilir. Gelirlerin kayda alınması, varlıklardaki artış veya yükümlülüklerdeki azalışlarla eş zamanlı olarak gerçekleştirilir.

⁴³ Ahmet Genç , s. 42.

- Giderler, varlıklardaki azalış veya yükümlülüklerdeki artışa bağlı olarak elde edilebilir ekonomik yararlar da güvenilir bir şekilde ölçülebilen bir azalış olduğunda, gelir tablosunda muhasebeleştirilir. Giderlerin muhasebeleştirilmesi, yükümlülüklerdeki artış veya varlıklardaki azalışlarla eş zamanlı olarak gerçekleştirilir.
- Gerçekleşmemiş gelir ve kârlar, gerçekleşmiş gibi veya gerçekleşenler gerçek tutarından fazla veya az gösterilemez. Belirli bir dönem veya dönemlerin, gerçeğe uygun faaliyet sonuçlarını göstermek için, ilgili dönem veya dönemlerin başında veya sonunda doğru hesap kesimi ve uygunluk işlemleri yapılmalıdır.
- Gelir, gider, kâr ve zarar kayıtları ile ilgili olarak düzeltme kaydı yapılmasının gerekmesi ancak bu kayıtların önceki dönemlerin finansal tablolarında düzeltme yapılmasını gerektirecek büyüklük ve nitelikte olmaması durumunda, yapılan düzeltmeler dönemin gelir tablosunda gösterilir.

Sigorta şirketleri konsolide gelir tablosunu oluşturmadan önce gelir kaynaklarını üç ayrı yönden incelemektedir. Bunlardan birincisi teknik gelirdir. Bir sigorta şirketi için en önemli gelir kaynağı teknik gelir yani sigorta işlemleri sonucunda elde ettiği gelirdir. İkinci gelir kaynağı ise yatırımlardan elde edilen finansal gelirlerdir. Sigorta şirketleri teknik ve finansal gelirlerini birbirinden ayrı olarak inceleyerek değerlendirirler. Üçüncü önemli nokta ise teknik gelirlerin sigorta dallarına ayrılarak incelenmesidir. Bu analiz şirkete kârlı veya zararlı dalların saptanması için gereklidir.

Elementer sigorta şirketlerince düzenlenen gelir tablolarının ilk bölümü teknik bölümdür. Teknik bölümde şirket tarafından gerçekleştirilen sigortacılık işlemleri sonucunda elde edilen gelirler ve bu gelirleri elde etmek için katlanmak zorunda kalınan giderler yer almaktadır. İkinci bölüm olan teknik olmayan bölümde ise elementer sigorta şirketlerinin topladığı primleri değerlendirmek için yaptığı

yatırımlarından elde edilmiş gelirler ve bu işlemler sonucunda ortaya çıkan giderler görülmektedir. Eklerde elementer sigorta şirketlerinin kullanmış olduğu “ Ayrıntılı Solo Gelir Tablosu” örneği yer almaktadır. (Bakınız: Ek- 5: Ayrıntılı Gelir Tablosu)

2.4. SİGORTA ŞİRKETLERİNCE DÜZENLENEN DİĞER FİNANSAL TABLOLAR VE FİNANSAL RAPORLAR

Sigorta şirketlerinin temel finansal tabloları olan bilanço ve gelir tablosu dışında hazırladığı tablolar önceden de belirtildiği gibi nakit akış tablosu, özsermaye değişim tablosu ve kâr dağıtım tablosudur.

“Sigorta ve Reasürans Şirketleri ile Emeklilik Şirketlerinin Finansal Raporlamaları Hakkında Yönetmelik” madde 8, madde 9 ve madde 10 bu tabloların tanımlanması için ayrılmıştır. Aşağıda bu tabloların yönetmeliğe göre tanımları ve özellikleri yer almaktadır:

- **Nakit Akış Tablosu:** Nakit akış tablosu, belirli bir muhasebe döneminde şirketlerin nakit ve nakit benzeri varlıklarında meydana gelen değişiklikleri ortaya koyan nakit akışlarını(nakit tahsilat ve ödemelerini) , kaynakları ve kullanım yerleri bakımından sigortacılık işlemleri, yatırım işlemleri ve finansman işlemleri biçiminde sınıflandırarak gösteren tablodur. Nakit akış tablosu, şirketin nakit ve nakde eşdeğer varlık yaratma yeteneğinin, bunların tutarının, zamanlamasının ve kesinliğinin değerlendirilmesine yönelik finansal bilgileri içerir ve bu tablonun düzenlenmesinde nakit esası benimsenir.
- **Özsermaye Değişim Tablosu:** Özsermaye değişim tablosu, sermaye kalemlerinin her birinin dönem başı kalanını, dönem içinde söz konusu kalemlerde meydana gelen artışları veya azalışları ve dönem sonu kalanını ayrı ayrı gösterecek biçimde düzenlenir. Karşılaştırılabilirliği sağlamak bakımından, cari dönem hareketlerinin yanı sıra önceki dönem hareketleri aynı bir bölüm şeklinde gösterilir.

- Kâr Dağıtım Tablosu: Kâr dağıtım tablosu, şirketlerin dönem kârının dağıtım biçimini gösteren tablodur. Bu tablo dönem kârından ödenecek vergilerin, ayrılacak yedeklerin ve ortaklara dağıtılacak kâr paylarının açıkça görülmesi için düzenlenir.

Temel finansal tablolar olan bilanço ve gelir tablosu, diğer finansal tablolar olan nakit akış tablosu, özsermaye değişim tablosu, kâr dağıtım tablosu, adı geçen tüm tabloların açıklamaları, dipnotları ve bunlarla birlikte bağımsız denetim raporu, sigorta şirketleri için hesap yılı sonu finansal raporunu oluşturmaktadır. Ayrıca ara dönem bilançosu, gelir tablosu, nakit akış tablosu, özsermaye değişim tablosu ve tüm tabloların açıklama ve dipnotları ile bağımsız denetim raporu sigorta şirketlerinin ara dönem finansal raporunu oluşturmaktadır.

2.5. ELEMENTER SİGORTA ŞİRKETLERİNİN FİNANSAL TABLO ANALİZLERİ

Finansal analiz, işletmenin iç ve dış kaynaklarından sağladığı veya sağlamayı düşündüğü fonları, kullanım alanlarına göre değerlendirmek ve gelecekteki koşullara göre durum saptaması yapmak biçiminde tanımlanır⁴⁴. Finansal analiz, işletmenin finansal tablolarında bulunan kalemler arasındaki ilişkilerin incelenmesi, ölçülmesi ve yorumlanması ile yapılmaktadır. Bir işletme için finansal analizleri doğru yorumlamak ve analizlerden yeterince yararlanmak, şirketin güçlü bir finansman yapısına sahip olmasına yardımcı olur. Doğru yapılan finansal analizler sonucunda işletme gelişebilmekte ve başarı sağlayabilmektedir. Finansal analizin işletme yönetimine sağladığı yararlar ve dışsallıklar şunlardır:

- Şirketin işlemlerinin bir bütün olarak değerlendirilmesini sağlar.
- İşletme bölümlerine ve ürünlerine ilişkin verimlilik ve kârlılık durumlarını ortaya çıkarır.

⁴⁴ Öcal Usta, **İşletme Finansı ve Finansal Yönetim**, Detay Yayıncılık , Ankara 2005, s. 77.

- İşletmenin likidite, kârlılık, verimlilik ve finansman durumlarını ayrıntılı olarak saptamaya yarar.
- İşletmenin yıllar içerisindeki likidite, kârlılık, verimlilik ve finansman bakımından gösterdiği olumlu ya da olumsuz gelişimleri gösterir.
- İşletmenin sektör içindeki durumunu ve rekabet gücünü gösterir.
- Finansal analiz yoluyla etkinliklerin planlanmasında ve yürütülmesinin her evresinde doğru ve düzeltici kararların alınmasını sağlar.⁴⁵

Sigorta şirketleri de her şirket gibi finansal tablo analizlerini yapmaktadır. Sigorta şirketleri için yapılan analizlerin ortak amacı, şirketlerin finansal yapısının sağlamlığını saptamaktır⁴⁶. Böylece sigorta şirketlerinin finansal yapılarında meydana gelebilecek bir takım sorunlar önceden belirlenebilmekte ve gerekli önlemler alınmasını sağlamaktadır.

Sigorta şirketleri elde ettikleri fonları finansal piyasalarda değerlendirerek finansal piyasalara önemli katkılar sağlayan şirketlerdir. Finansal piyasalarda etkin durumda olan bir sigorta şirketinin yükümlülüklerini karşılayamaz duruma gelmesinin, toplumun önemli kesimini finansal açıdan olumsuz etkileyebilecek sorunlara ve buna bağlı olarak ortaya çıkabilecek bir güvensizlik ortamına neden olması yüksek bir olasılıktır. Bu nedenle sigorta şirketlerinde finansal analizler ve denetimler büyük önem taşımaktadır. Sigorta şirketlerinin sürekli ve sağlıklı finansal analizler yaparak ortaya çıkabilecek finansal sorunları önceden sezebilecek bir erken uyarı sistemi oluşturması, hem şirketin başarısı için hem de şirketin sosyal sorumluluğu için kaçınılmaz bir uygulamadır.

⁴⁵ Ahmet Genç, s. 47.

⁴⁶ Ahmet Başpınar, s. 7

Ülkemizde sigorta şirketleri 5684 Sayılı Sigortacılık Kanunu'na dayanarak "Sigorta Denetleme Kurulu" tarafından denetlenmektedir. SDK görevlileri sigorta şirketlerinden her türlü bilgiyi, tüm defter, kayıt ve belgelerini istemeye ve incelemeye yetkilidir. Bu incelemeler sonucunda SDK riskli bir durumu belirlese gereken önlemleri almakta ve sonuçlandırılmasını sağlamaktadır. Bir sigorta şirketinin iflası durumunda devlet o şirketin sigortalılarına karşı bir güvence vermemekte, ancak şirketin iflas durumuna düşmemesi için gerekli denetimleri yapmaktadır. Bu durum hem finansal piyasalara güven vermekte hem de kamu yararını gözetmektedir.

Elementer sigorta şirketleri finansal analizlerini yaparken birçok değişik yöntemden faydalanmaktadır. Bu analiz teknikleri içindeki en temel analizler karşılaştırmalı analiz, dikey analiz, oran analizi ve sermaye yeterliliğinin ölçülmesidir.

2.5.1. Karşılaştırmalı Analiz

Karşılaştırmalı tablolar analizi, bir işletmenin farklı dönemlerindeki finansal tablolarının kalemlerinde meydana gelen değişiklikleri inceleyip yorumlamaya dayanan bir analiz çeşididir. Karşılaştırmalı analiz sadece belirli bir döneme ilişkin tablolardan değil, iki veya daha fazla döneme ilişkin tablolardan yararlanılarak yapıldığı için dinamik bir analiz çeşididir. Karşılaştırmalı analizde finansal tablolarda meydana gelen değişiklikler yüzde olarak ifade edilmektedir. Bunun nedeni, sadece rakamsal olarak kalemlerdeki mutlak değişimi incelemektense, değişiklikleri yüzde olarak incelemenin yorumlama açısından daha aydınlatıcı olmasıdır. Karşılaştırmalı analiz sonucunda analizi yapan kişi şirketin geliştiği veya güçsüz kaldığı alanları her yıl için karşılaştırmalı olarak görebilmekte ve yorumlayabilmektedir. Özellikle önemli değişiklik gösteren kalemler daha ayrıntılı incelenmekte ve meydana gelen değişimin şirket açısından olumlu veya olumsuz olup olmadığı saptanmaktadır.

Karşılaştırmalı analiz yapılırken ilk önce mutlak değişim, daha sonra oransal değişim ve son olarak da değişim kaynakları hesaplanmaktadır. Bu analizi yaparken dikkat edilmesi gereken noktalar şunlardır:

- Yapılan her analizde ikinci dönemin değerlerinden birinci dönemin değerleri çıkarılarak mutlak değişim (+) veya (-) olarak belirlenmelidir. Bu koşul yüzdesel değişim için de geçerlidir.
- Birinci yıl değeri yok, ikinci yıl değeri varsa; mutlak değişim ikinci yıl değeri kadardır, oransal değişim yerine “----” işareti konulur.
- Birinci yıl değeri var, ikinci yıl yoksa; mutlak değişim (-) ilk yılın rakamı kadar ve oransal değişim % 100 azalma olarak belirtilmelidir⁴⁷.
- Değişim kaynakları hesaplanırken karşılaştırmalı analizin yanı sıra dikey analizden de faydalanılmaktadır. Değişim kaynakları, ilgili hesap için dikey analizden elde edilen aktif-pasif veya grup içi yüzde ile karşılaştırmalı analiz sonucunda elde edilen oransal değişimin çarpılmasıyla hesaplanmaktadır. Bu hesaplama yapılırken dikkat edilmesi gereken nokta, ilgili hesap kaleminin aktif-pasif veya grup içi yüzde oranı olarak, analiz yapılan son dönem oranı değil, bir önceki dönem oranı alınmalıdır.

2.5.2. Dikey Analiz

Yüzde yöntemi ile analiz olarak da adlandırılan dikey analizde, finansal tablolarda yer alan her kalem bulunduğu grup toplamına veya aktif / pasif toplamına oranlamakta ve bulunan orana göre yorumlanmaktadır. Başka bir anlatımla, finansal tablolarda yer alan kalemin küme toplamı içindeki oranı hesaplanmaktadır⁴⁸. Dikey analizde yalnızca belirli bir dönemin finansal tablosundan yararlanıldığı için statik

⁴⁷ Hüsni Taylan Günay, Sigorta Şirketleri İçin Finansal Analiz Teknikleri Ve Bir Uygulama, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Projesi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2005, s. 52.

⁴⁸ Ahmet Genç, s. 47.

bir analiz türüdür. Ancak belirli dönemlere ilişkin dikey analizi yapılmış finansal tablolar karşılaştırılıp yorumlanarak dikey analiz dinamik hale getirilebilmektedir.

Dikey analiz yapılırken, analizin yapıma şekline göre grupların her biri veya aktif ve pasif toplamının 100 olduğu kabul edilerek oranlama yapılır ve analiz tamamlanır.

Dikey analizin uygulanması ve yorumlanmasında dikkat edilecek noktalar şunlardır:

- Dikey analiz net değerlerle hazırlanmış bilançoya uyarlanmalıdır. Bu nedenle bilanço önce netleştirilmeli ve iştirakler, sermaye tahahhütleri, birikmiş amortismanlar, ödenmiş sermaye, geçmiş yıllar zararları gibi kalemler ilgili hesaplardan düşülerek analiz gerçekleştirilmelidir.
- Dikey analizde yorum yaparken; varlıkların ve kaynakların dağılımı yönünden, kalemlerin grup içi dağılımı yönünden olmak üzere iki ayrı değerlendirmeye gidilmelidir.
- Birden fazla yıla dayalı olarak gerçekleştirilen analizlerde bilanço ve gelir tablosu kalemlerinin bir dönemden diğerine olan değişimi de yorumlanmalıdır⁴⁹.

2.5.3. Oran Analizi

Finansal tablolar incelenirken, kalemlerin rakamsal bazda incelenmesinden çok kalemlerin birbirleriyle olan ilişkilerinin incelenmesi işletme açısından daha aydınlatıcı bilgiler vermektedir. Oran analizi, finansal tablolarda yer alan kalemleri kullanarak anlamlı oranlar oluşturmak ve bu oranları yorumlamaktır. Oran analizi en

⁴⁹ Hüsnü Taylan Günay , s. 52.

basit şekilde iki kalem arasındaki ilişkinin matematiksel hesabı olarak tanımlanmaktadır.

Finansal tablolarda bulunan kalemlerden yararlanarak oldukça fazla sayıda oran oluşturmak olanaklıdır ancak oran analizinde önemli olan çok hesaplama yapmak değil, gerçekten anlamlı ilişkileri ortaya koyan oranları hesaplayıp az ve öz olarak analizi yapabilmektir. Birbiriyle ilişkisiz kalemler arasında yapılan oranlamalar ortaya matematiksel sonuçlar çıkaracak ancak yorumlama aşamasında bu anlamsız oranların işletmeye katkısı olmayacaktır.

Oran analizleri sonucunda ortaya çıkan rakamlar; işletmenin kârlılığı, finansal gücü, likidite durumu, devir hızları, sermaye yapısı vb. gibi konulara ilişkin bilgiler vermektedir. Bu bilgilerden işletmenin yeterince yarar sağlayabilmesi için oranların yorumlanması doğru biçimde yapılmalıdır. Hesaplanan oranların anlamlı ve doğru olarak yorumlanabilmesi için aşağıdaki yöntemler kullanılmaktadır:

- İşletmenin Daha Önceki Dönemlerine Ait Oranlarla Karşılaştırmak: Bulunan oranlar işletmenin geçmiş çalışma dönemleriyle karşılaştırılarak işletmenin olumlu veya olumsuz yöndeki gelişimleri ortaya çıkarılabilir. İşletme için geçmiş bir ölçü olarak kabul edilmektedir.
- Genel Kabul Görmüş Oranlarla Karşılaştırmak: Bazı oranlar için yaşanan deneyimlerden ve geçmiş yıllarda elde edilen bulgulardan yararlanılarak genel kabul görmüş değerler hesaplanmıştır. Oran analizi sonucunda elde edilen rakamları, genel kabul görmüş rakamlarla karşılaştırmak olanaklıdır. Ancak bu rakamlar genel rakamlar olup, analiz yapılırken mutlaka işletmenin durumu ve işletmenin içinde bulunduğu endüstrinin durumu göz önüne alınmalıdır. Bu rakamların her sektörde, her işletme için, her zaman olması gereken rakamlar olduğunu söylemek doğru bir yaklaşım değildir.
- Benzer İşletmelerin Oranlarıyla Karşılaştırmak: Benzer çalışmalarda bulunan işletmelerin oranlarıyla karşılaştırma yapmak da işletme açısından katkı

sağlayıcı bir unsurdur. Bu şekilde işletme kendini hem diğer işletmelerle hem de rakip gördüğü işletmelerle karşılaştırma şansı bulmakta ve onlar karşısındaki durumunu analiz edebilmektedir.

- Faaliyet Gösterilen Endüstri Ortalamasından Yararlanmak: İşletme bulunduğu cari döneme ilişkin endüstri ortalamalarını da oran analizi yaparken kullanabilmektedir. Bu şekilde yapılan analiz işletmeye sektördeki genel durum, sektör içerisinde işletmenin bulunduğu durum ve rakipler hakkında bilgi sağlamaktadır.

Oran analizi yapılırken her sektör için farklı oranlar kullanılabilir. Sigorta şirketlerinin de kendine özgü hesaplarının olması nedeniyle kullandığı oranlar da bu hesaplara göre hazırlanmıştır. Elementer sigorta şirketlerinin oran analizi yaparken kullanması gereken oranlar 20.10.2004 Tarih ve 65069 Sayılı, Sigorta ve Reasürans Şirketlerinin Mali Bünyelerine ve Sermaye Yeterliliklerine İlişkin Genelge'de yayımlanmıştır.

Yukarıda adı geçen genelgeye göre sigorta şirketlerinin finansal tablo analizlerinde kullanacakları oranlar dört grupta toplanmaktadır. Bunlar sırasıyla sermayeye yeterliliğine ilişkin oranlar, aktif kalitesi ve likiditeye ilişkin oranlar, faaliyet oranları ve karlılık oranlarıdır⁵⁰.

2.5.3.1. Sermaye Yeterliliğine İlişkin Oranlar

Sermaye yeterliliğine ilişkin oranlar şirketin doğru bir şekilde finanse edilip edilmediğini gösteren oranlardır. Bu gruptaki oranlar bir sigorta şirketinin orta ve özellikle uzun vadede sorumluluklarını karşılama gücünü ortaya koymaktadır. Bir başka deyişle, kısa vadede zarar edilse, aktifler değer kaybetse, beklenen tutarda fon yaratılamasa bile şirketin orta ve uzun vadede yükümlülüklerini yerine getirip getiremeyeceğini ölçmektedir.

⁵⁰ Sigorta ve Reasürans Şirketlerinin Mali Bünyelerine ve Sermaye Yeterliliklerine İlişkin Genelge, s.1.

Sigorta şirketlerinin de sigortalılarına karşı sorumlulukları bulunmaktadır ve bunun için yeterli ve kaliteli bir sermayesi olması gerekmektedir. Sözü edilen genelgede geçen sermaye yeterliliğine ilişkin oranlar aşağıda açıklanmaktadır:

- **Alınan Primler (Brüt) / Özkaynaklar** : Bu oran, sigorta şirketinin, analizi yapılan dönemde var olan özkaynaklarının kaç katı prim elde edildiğini göstermektedir. Bu formülden hesaplanan oran 4'ten büyük olmamalıdır. Oranın 4'ten büyük olması sigorta şirketinin özkaynaklarının yeterli olmadığını ve şirketin fazla risk aldığını göstermektedir.

$$= \frac{\text{Alınan Primler (Brüt)}}{\text{Özkaynaklar}}$$

- **Özkaynaklar / Aktif Toplamı**: Bu oran, sigorta şirketinin kaynaklarının ne kadarının şirket sahip veya sahipleri tarafından sağlandığını göstermektedir. Özellikle şirketin uzun vadede yükümlülüklerini karşılama gücü hakkında fikir vermektedir. Bu oranın zaman içinde yükselme eğilimi göstermesi, yönetimin başarısı olarak değerlendirilir.⁵¹ Genelgede bu oran için herhangi bir standart sonuç belirtilmemiş olup, elde edilen sonucun sektör ortalamasından büyük olması koşulu sunulmuştur.

$$= \frac{\text{Özkaynaklar}}{\text{Aktif Toplamı}}$$

- **Özkaynaklar / Teknik Karşılıklar (Net)** : Bu oran, sigorta şirketleri için özel bir bilanço grubu olan sigortacılık teknik karşılıklarının ne kadarlık bir bölümünün şirketin özkaynakları ile finanse edildiğini göstermektedir. Bu

⁵¹ Nalan Akdoğan ve Nejat Tenker, **Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri**, Gazi Kitapevi, Ankara 2001, s. 619.

oran için de belirli bir düzey belirtilmemiştir ve söz konusu oranın sektör ortalamasından büyük olması yeterlidir.

$$= \frac{\text{Özkaynaklar}}{\text{Teknik Karşılıklar (Net)}}$$

2.5.3.2. Aktif Kalitesi ve Likiditeye İlişkin Oranlar

Aktif kalitesi ve likiditeye ilişkin oranlar bir şirketin kısa vadeli yükümlülüklerini karşılayabilme gücünü ve işletme sermayesinin yeterli olup olmadığını ölçmeye yarayan oranlardır.

Şirketler işlemlerine sorunsuz devam edebilmek için vadesi gelen borçlarına karşılık likit fonlar sağlayabilmelidirler. Kısa vadeli yükümlülüklerin karşılanamaması, uzun vadeli borçlarını karşılayabilecek finansal konumda olan bir şirketi bile başarısızlığa sürükleyebilecek nitelikte bir sorundur. Şirketler aktif kalitesi ve likiditeye ilişkin oranlarını hesaplayarak, kısa vadedeki ödeme güçlerini yorumlayabilmektedirler.

20.10.2004 Tarih ve 65069 Sayılı Genelge'de aktif kalitesi ve likiditeye ilişkin oranlar başlığı altında beş adet orandan söz edilmektedir.

- **Likit Aktifler / Aktif Toplamı:** Bu oran şirketin likit aktiflerinin, bir başka deyişle nakite daha kolay dönüştürülebilecek aktiflerinin, toplam aktifler içerisindeki oranını göstermektedir. Bu oran için belirtilmiş olan net bir değer bulunmamakta, oranın sektör ortalamasından yüksek olması yeterli kabul edilmektedir.

$$= \frac{\text{Kasa + Banka + Menkul Değerler Cüzdanı}}{\text{Aktif Toplamı}}$$

- **Likidite Oranı:** Likidite oranı genel anlamıyla, bir şirketin para ve paraya kolaylıkla çevrilebilen değerlerinin, yani likit değerlerinin, kısa vadeli yükümlülüklerine bölünmesiyle bulunan orandır. Likidite oranı şirketin kısa vadeli borçlarını ödeme gücünü ortaya koymaktadır. Bu oran hayat dışı şirketler için 1'den küçük olmamalıdır.(hayat şirketleri için 9.75 'ten küçük olmamalıdır.) Likidite oranının 1 veya 1'den büyük olması, şirketin zamanı gelen borçlarına karşılık veya karşılığında bile fazla likit değere sahip olduğunu göstermektedir. Bu oranın 1 'den küçük olması ise şirketler için vadesi gelen yükümlülükleri finanse edecek kaynakların yetersiz olduğu anlamına gelmektedir.

Nakit Değerler + Menkul Değerler Cüzdanı

$$= \frac{\text{Teknik Karşılıklar – Hayat Matematik Karşılıkları – Deprem Hasar Karşılıkları + Sigorta ve Reasürans Şirketi Cari Hesabı + Reasürörlerin Depoları + Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler + Zorunlu Deprem Sigortasından Alacaklı Acenteler + Katılımcılar + Emeklilik Gözetim Sistemine Borçlar + Bonus ve İndirimler Karşılığı + Katılımcılar Geçici Hesabı + Alış Emirleri Hesabı + Bireysel Emeklilik Araçlarına Borçlar + Saklayıcı Şirkete Borçlar + Portföy Yönetim Şirketine Borçlar + Katılımcılara Borçlar + Diğer}}{\text{Cari Borçlar}}$$

- **Cari Oran:** Dönen varlıklarla kısa süreli borçlar arasındaki oran cari oran olarak tanımlanmaktadır. Bu oran, işletmenin kısa vadeli borçlarını ödeme gücünü ölçmek ve işletme sermayesinin yeterli olup olmadığını saptamak için kullanılmaktadır. Cari oran bir anlamda işletmenin her 1 TL tutarındaki kısa vadeli borcu için ne kadarlık bir dönen varlığı olduğunu göstermektedir. Likidite oranına göre daha az likit ve daha kaba bir hesaplamadır. Bu iki oranı birlikte ele alıp yorumlamak analizi yapan kişi veya kurum için daha aydınlatıcı bilgiler sağlayabilecek bir yöntemdir. Likidite oranı ve cari oran birbirini tamamlayan, aralarında anlamlı bir ilişki bulunan oranlardır. Cari oran, oldukça kaba bir ölçü olmasına karşın, bir işletmenin cari mali gücünü gösteren bir endeks olarak özellikle işletmeye kredi verenler tarafından

yaygın bir şekilde kullanılmaktadır⁵². Ancak bu oranın statik bir yapıya sahip olan bilançodan hesaplandığı ve günlük hareketleri yansıtma yeteneğinin kısıtlı olduğu unutulmamalıdır. Cari oranın genel olarak 1.5 ile 2 arasında olması beklenmektedir. Sigorta şirketleri için yayımlanan genelgede bu oranın alt sınırı hayat dışı şirketler için 1.7 olarak belirlenmiştir.(Hayat dalında en az 11 olmalıdır.)

Nakit Değerler + Menkul Değerler Cüzdanı + Alacaklar

$$= \frac{\text{Teknik Karşılıklar – Hayat Matematik Karşılıkları – Deprem Hasar Karşılıkları + Sigorta ve Reasürans Şirketi Cari Hesabı + Reasürörlerin Depoları + Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler + Zorunlu Deprem Sigortasından Alacaklı Acenteler + Katılımcılar + Emeklilik Gözetim Sistemine Borçlar + Bonus ve İndirimler Karşılığı + Katılımcılar Geçici Hesabı + Alış Emirleri Hesabı + Bireysel Emeklilik Araçlarına Borçlar + Saklayıcı Şirkete Borçlar + Portföy Yönetim Şirketine Borçlar + Katılımcılara Borçlar + Diğer}}{}$$

Bu formülde alacaklar kalemini; prim alacakları, sigorta ve reasürans şirketleri cari hesabı, sedan ve retroseadanlar nezdindeki depolar, dask cari hesabı, bireysel emeklilik sistemi alacakları ve diğer borçlu hesaplar oluşturmaktadır.

- **Prim ve Reasürans Alacakları / Aktif Toplamı:** Bu oran prim ve reasürans alacaklarının aktif toplamı içindeki oranını göstermektedir. Genelgede bu oran için de belirli bir rakam belirtilmemiş, sektör ortalamasından küçük olması yeterli kabul edilmiştir.

Prim Alacakları (Net) + Sigorta ve Reasürans Şirketleri Cari Hesabı + Sedan ve Retroseadanlar Nezdindeki Depolar

$$= \frac{\text{Prim Alacakları (Net) + Sigorta ve Reasürans Şirketleri Cari Hesabı + Sedan ve Retroseadanlar Nezdindeki Depolar}}{}$$

Aktif Toplamı

⁵²Öztin Akgüç, **Finansal Yönetim**, Avcıol Matbaası, İstanbul 1989, s. 31.

- **Acente Alacakları / Özkaynaklar:** Sigorta şirketlerinin alacaklarının önemli kısmını acente alacakları oluşturmaktadır. Bu oran acente alacaklarının özkaynaklara oranını göstermektedir. Oranın hayat dışı şirketler için üst sınırı 0.8 olarak belirlenmiştir. (hayat için üst sınır 0.2). Acente alacaklarının özkaynaklara oranının düşük olması şirketin en önemli likit kaynağı olan sigorta primlerinin toplanmasında sorun olmadığı sonucunu vermektedir. Aksi durumda ise sigorta primlerinin toplanmasında sorun olduğu sonucu çıkmakta ve likit çıktıların artması durumunda şirketin finansal açıdan zor duruma düşme tehlikesi doğmaktadır.

$$= \frac{\text{Acente Alacakları}}{\text{Özkaynaklar}}$$

2.5.3.3. Faaliyet Oranları

Faaliyet oranları, genel anlamda şirketin bulunmuş olduğu faaliyetlere bağlı olarak dönen varlıkların durumunu inceleyen oranlardır. Sigorta şirketleri faaliyet oranlarından yararlanmakta olsa da, kullandıkları faaliyet oranları diğer şirketler tarafından kullanılan genel oranlar değil, sigorta şirketlerinin yapısı itibariyle ortaya çıkmış özel oranlardır. 65069 Sayılı Genelge'de iki adet faaliyet oranı belirtilmiştir.

- **Konservasyon Oranı:** Konservasyon, sigorta şirketlerince reasürans şirketlerine devredilmeyip şirket üzerinde tutulan risklerdir. Konservasyon oranı ise, sigorta şirketlerinin sigortalılardan kabul ettiği riskleri ne oranda üzerinde taşıdığını gösteren orandır. Konservasyon oranı, sigorta şirketleri için hangi riskler ne oranda şirket üzerinde tutulmalıdır, bu risklere uygun fiyatlandırma nasıl yapılmalıdır gibi sorulara yardımcı olabilecek önemli bir göstergedir. Bu oran için genelgede her hangi bir rakam, bir alt veya bir üst sınır belirtilmemiştir. Bunun nedeni bu oranın tek başına anlamlı olmayacak olmasıdır. Sermayesi fazla olan bir şirketin konservasyon oranının yüksek olması sigortalılar için bir tehlike oluşturmazken, yeterli sermayesi bulunmayan bir şirketin konservasyon oranının yüksek olması şirketin

finansal durumu açısından tehlikeli bir durum oluşturmaktadır. Görüldüğü gibi konservasyon oranını belirli bir rakamla ifade etmek genel bir doğru oluşturmaya yeterli olmamaktadır.

$$= \frac{\text{Alınan Primler (Net)}}{\text{Alınan Primler (Brüt)}}$$

- **Tazminat Tediye Oranı:** Tazminat tediye oranı bir önceki dönem muallakta kalıp cari döneme devretmiş ve cari dönemde meydana gelmiş hasarların ne oranda ödendiğini gösteren bir orandır. Bu oran özellikle sigortalılar için önem arz etmektedir. Bir şirketin tazminat tediye oranının yüksek olması kuşkusuz güven verici bir unsurdur. Bu oranın düşük olmasının şirketin hasar ödemelerinde çok hassas davranmadığını, sigortalıların çıkarlarına gerekli önemi vermediğini düşündürmesi olası bir sonuçtur. Tazminat tediye oranı sektör ortalamasından büyük olmalıdır.

$$= \frac{\text{Ödenen Hasarlar}}{\text{Ödenen Hasarlar + Muallak Hasar Karşılıkları}}$$

2.5.3.4. Kârlılık Oranları

En basit anlamıyla elde edilen satış gelirinden katlanılan maliyetlerin çıkartılmasıyla elde edilen değer olarak tanımlanabilen kâr, şirketler için en önemli başarı göstergesidir. Özel amaçlı bulunulan faaliyetler dışında her şirketin amacı kâr etmektir. Kârlılık oranları da şirketin elde ettiği kârı yorumlama amacıyla kullanılan oranlardır. Kârlılık oranlarının analiz edilmesi sonucu şirketin elinde bulunan özsermayesini ve dışarıdan sağladığı kaynakları ne kadar verimli şekilde kullandığı ortaya çıkmaktadır. Kârlılık her şirket için olduğu gibi sigorta şirketleri için de önemli bir unsurdur. Kâr eden sigorta şirketleri dağıtılmayan kârlar yoluyla özsermayelerini büyütmede ve ödeme güçlerini artırmaktadırlar. Kârlılık şirketin uzun vadede piyasada tutunabilmesi açısından çok önemlidir. Kâr edemeyen bir

sigorta şirketinin zamanla işlemlerini sürdüremez duruma gelmesi kaçınılmazdır. Kârlılık konusunda sigorta şirketlerinin özel durumlarına bağlı olarak iki sorunu bulunmaktadır. Bunlardan birincisi büyük felaketlerin yaşandığı yıllarda şirketlerin ödedikleri yüklü tazminatlar nedeniyle elde olmadan az kâr etmeleri veya zarar etmeleridir. Bu durumda kârlılık oranları doğal olarak kötü sonuçlar verecektir ancak bu şirketin orta ve uzun vadede başarısız olduğu anlamına gelmeyecektir. Diğer sorun ise hasar karşılıklarının öngörülere dayalı olarak oluşturulmasıdır. Beklenmeyen durumlar sonucunda öngörülerde yaşanacak sapmalar yapılan değerlendirmeleri geçersiz kılacaktır. Bu hassasiyet nedeniyle, genelgede de sayısal olarak en çok oran, kârlılık oranları başlığı altında toplanmıştır. Genelgede bu başlık altında yedi adet oran bulunmaktadır.

- **Hasar Prim Oranı:** Hasar prim oranı, şirketin topladığı primlerin ne kadarlık kısmını hasar ödemelerinde kullandığını göstermektedir. Bu oran sigorta şirketlerine fiyatlama açısından yarar sağlamaktadır. Sigorta şirketleri hasar prim oranını sigorta dalları bazında incelemekte ve bu analiz sonucunda hangi dalların daha çok kâr getirdiğini saptamaktadır. Üstelik sigorta şirketleri sigorta dalları dışında, acente bazında da bu oranı incelemektedir. Bu analizler sonucunda şirketler zarar ettiği dallarda fiyatları yükseltmekte ve / veya riskler konusunda daha seçici olmaktadır. Ayrıca şirkete zarar ettiren acentelerle aynı durum süreklilik gösterirse ticari ilişkiler kesilmekte, şirkete kâr sağlayan acenteler ise sağladığı kâr oranında çeşitli uygulamalarla ödüllendirilebilmektedir. Hasar prim oranı sektör ortalamasından küçük olmalıdır.

**Ödenen Hasarlar + Muallak Hasar Karşılıkları – Devreden Muallak
Hasar Karşılıkları**

=

**Cari Yıl Alınan Primler + Devreden Cari Rizikolar Karşılığı – Cari
Rizikolar Karşılığı**

- **Hasar Prim Oranı (Net) :** Bu oranda hasar prim oranı hesaplanırken kullanılan formülün aynısı tek farkla kullanılır. Bu fark formülde kullanılan

kalemlerin net değerlerinin alınmasıdır. Hasar prim oranı gibi bu oran da sektör ortalamasından küçük olmalıdır.

**Ödenen Hasarlar (Net) + Muallak Hasar Karşılıkları (Net) –
Devreden Muallak Hasar Karşılıkları (Net)**

=

**Cari Yıl Alınan Primler (Net) + Devreden Cari Rizikolar Karşılığı (Net)
– Cari Rizikolar Karşılığı (Net)**

- **Masraf Oranı:** Masraf oranı, cari dönemde sigorta şirketlerinin elde ettikleri her 1 TL’lik prim geliri için ne kadar masrafa katlanmak zorunda olduklarını gösteren orandır. Bu oran sektör ortalamasından küçük olmalıdır.

Komisyonlar (Net) + Toplam Giderler

Alınan Primler

Bu oranın pay kısmının açılımı şöyledir:

Komisyonlar (Net) = Verilen Komisyonlar – Alınan Komisyonlar

Toplam Gider = Personel Giderleri + Yönetim Giderleri

- **Bileşik Rasyo:** Bileşik rasyo, sigorta şirketlerinin cari dönem içinde elde ettiği primlerin hasar ödemelerinde kullanılan kısmının, elde edilen primler için katlanılan masraflarla toplanmasıyla elde edilir. Bir başka deyişle bileşik rasyo hasar prim oranı ve masraf oranının toplamıdır. Net bir ifade kullanılmaması nedeniyle şirketler bu oranı hesaplarken bazen net bazen ise brüt hasar prim oranını kullanmaktadırlar. Bu oran sektör ortalamasından küçük olmalıdır.

= Hasar Prim Oranı + Masraf Oranı

- **Vergi Öncesi Kâr / Alınan Primler:** Vergi öncesi kâr şirketin cari dönem içinde elde ettiği gelirlerden, aynı dönem içindeki giderlerinin çıkarılmasıyla bulunan değerdir. Bu oran alınan primlerin ne kadarının vergi öncesi kârı oluşturduğunu göstermektedir. Sektör ortalamasından büyük olması gereken bir orandır.

$$= \frac{\text{Vergi Öncesi Kâr}}{\text{Alınan Primler}}$$

- **Mali Kâr (Brüt) / Alınan Primler:** 65069 Sayılı Genelge'de yer aldığı biçimiyle, mali kâr sigorta şirketlerinin sigorta dışı işlemlerden elde ettiği gelirlerden, bu işlemler nedeniyle katlandıkları maliyetlerin çıkarılmasıyla elde edilmektedir. Bu oran mali kârın alınan primlere oranını göstermektedir. Sektör ortalamasından büyük olması gerekli görülmüştür.

$$= \frac{\text{Mali Kâr (Brüt)}}{\text{Alınan Primler}}$$

- **Teknik Kâr / Alınan Primler:** Teknik kâr sigorta şirketlerinin asıl çalışma konusu olan sigorta işlemleri sonucunda elde ettikleri gelirden, teknik işlemleri yapabilmek için katlanılan maliyetlerin çıkarılmasıyla elde edilen değerdir. Bu oran teknik kârın alınan primlere oranını göstermektedir. Teknik kârın alınan primlere oranı sektör ortalamasından büyük olmalıdır.

$$= \frac{\text{Teknik Kâr}}{\text{Alınan Primler}}$$

Bu oranlardan faydalanılarak finansal analiz yapılırken dikkat edilmesi gereken önemli bir nokta vardır. Adı geçen genelge 2004 yılında yayımlanmış bir

genelge olduğu için, bu genelgede bulunan oranlar sigorta şirketlerinin eski bilançolarına ait kalem ve grup adlarıyla formüllere yerleştirilmiştir. 2005 yılında yapılan değişikliklerden sonra yeni bilanço kalemlerine uygun olarak hazırlanmış bir genelge yayımlanmamıştır. Bu durumda yapılacak şey eski bilanço kalemlerinin yeni bilançodaki hesap gruplarını belirleyip formülleri güncel hale getirmektir.

2.5.4. Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesi

Sigorta şirketleri için finansal tablolardan yararlanılarak yapılan analizlerden en önemlilerinden biri de sermaye yeterliliğinin ölçülmesidir. Sigorta şirketlerinin sermaye yeterliliğinin ölçülmesinin en önemli nedeni, şirketin sigortalılarına karşı olan sorumluluklarını karşılayıp karşılayamayacağını tespit edip, olumsuz bir durumda önlem alma yoluna gitmektir. Finansal yetersizliğe düşen şirketlerin bir takım önlemlerle tekrar yeterli duruma getirilmesi hem şirket açısından hem kamu yararı açısından önem arz etmektedir.

Birçok ülke kendi belirlediği yöntemlerle sigorta şirketlerinin finansal yeterliliğini denetlemekte ve sigortalıların zor duruma düşme riskini en aza indirmeye çalışmaktadır. Bu riski hiçbir zaman ortadan kaldırmak olanaklı olmasa da denetimler ve alınan önlemler ile azaltabilmek olanaklı olmaktadır.

Sigorta şirketlerinin finansal yeterliliğini sağlaması piyasalar için de oldukça önemlidir. Finansal piyasalarda işlem hacmi yüksek olan sigorta şirketlerinin güçlü bir finansal yapısının olması piyasalara güven olarak yansımaktadır. Ekonomik krizlerin büyük çoğunluğunun finansal piyasalardaki sorunlardan kaynaklandığı göz önünde bulundurulursa, sigorta şirketlerinin finansal yeterliliğinin ülke ekonomisi açısından da önemli bir veri olduğu söylenebilir.

Ülkemizde de sigorta şirketlerinin finansal yeterliliği Hazine Müsteşarlığı'nın belirlediği çerçeveler içinde denetlenmektedir. Bu konuda en son düzenleme 19.01.2008 Tarihli, 26761 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Sigorta ve Reasürans ile Emeklilik Şirketlerinin Sermaye Yeterliliklerinin Ölçülmesine ve

Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik” ile yapılmıştır. Bu yönetmeliğin amacı, sigorta ve reasürans şirketleri ile emeklilik şirketlerinin var olan yükümlülükleri ile potansiyel riskleri nedeniyle oluşabilecek zararlarına karşı yeterli miktarda özsermaye bulundurmalarının sağlanmasıdır.

Adı geçen yönetmelikte özsermaye şu şekilde tanımlanmıştır:

- Ödenmiş Sermaye
- Kâr Yedekleri
- Sermaye Yedekleri
- Dönem Net Kârı ile Geçmiş Yıllar Kârları
- Dengeleme Karşılığı
- Sermaye Benzeri Krediler(Yönetmeliğin 5. maddesine uygun olmak şartıyla)

Toplamından;

- Dönem Zararının
- Geçmiş Yıllar Zararlarının
- İştirakler, bağlı ortaklıklar, bağlı menkul kıymetler ve müşterek yönetime tabi teşebbüsler arasında yer alan şirketlerin ödenmiş sermayesinin, ana şirketin ortaklık payı ile çarpılması sonucunda bulunan tutarının düşülmesinden sonra bulunan miktarı ifade eder⁵³.

Yönetmelikte hayatta dışı alanlarda etkinlik gösteren sigorta şirketleri için iki adet sermaye yeterliliği hesaplama yöntemi yer almaktadır.

Birinci yöntem kullanıldığında gerekli özsermaye, prim veya hasar esasına göre hesaplanmaktadır. Prim ve hasar esasına göre yapılan hesaplamalardan hangisinin tutarı yüksekse gerekli özsermaye tutarı olarak kabul edilir. Bu yönteme göre yapılan hesaplamalar aşağıdaki gibidir :

⁵³ Sigorta ve Reasürans ile Emeklilik Şirketlerinin Sermaye Yeterliliklerinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik, s. 1.

- Prim Esasına Göre Gerekli Özsermaye: Son bir yıllık süre içinde brüt yazılan primlerden (vergi ve harçlar hariç) fesih ve iptaller düşüldükten sonra kalan tutarın 95 milyon YTL'ye kadar olan kısmının % 18, geri kalan kısmının ise % 16 ile çarpılmasından sonra bulunan sonuçların toplamının; son üç yıllık süre içinde şirket üstünde kalan hasar tutarının brüt hasara oranı % 50'den aşağı ise % 50, yüksek ise bu oranla çarpılması sonucunda bulunan tutardır.
- Hasar Esasına Göre Gerekli Özsermaye: Son üç yıllık sürede brüt ödenen hasarlara, son yıl muallak tazminatlar karşılığı (direkt ve endirekt işler için ayrılan dahil) eklenerek rücu yoluyla tahsil edilen hasar teminatları ile içinde bulunulan yıl hariç olmak üzere üç yıl önce (kredi ve tarım sigortalarında yedi yıl önce) ayrılan muallak tazminat karşılıkları düşüldükten sonra tespit edilecek miktarın, yukarıda bahsedilen üç ve yedi yıl olarak belirtilen risk gruplarına göre 1/ 3'ü veya 1/ 7'si ayrılarak ilk 70 milyon TL'ye kadar olan kısmı % 26, kalan kısmının % 23 ile çarpılması sonucu bulunan tutarlar toplamının son üç yıllık sürede şirket üzerindeki net hasar tutarının brüt hasar tutarına oranı % 50'den aşağı ise % 50, yukarı ise bulunan oranla çarpılması sonucunda bulunan tutardır.

İkinci yönteme göre özsermaye yeterliliği ise sigorta şirketinin aktif riskinin, reasürans riskinin, aşırı prim artış riskinin, muallak tazminat karşılığı riskinin, yazım riskinin ve kur riskinin hesaplanıp hepsinin toplanmasıyla hesaplanmaktadır.

Yönetmeliğe göre bu riskler şu şekilde hesaplanmaktadır:

- Aktif Riski : Sigorta şirketlerinin aktif riski hesaplanırken bilançoda yer alan aktif kalemler yönetmelikte belirlenen risk ağırlıkları ile çarpılmaktadır. Ek 1'de aktif kalemler ve çarpanları görülmektedir.
- Reasürans Riski: Reasürans riski hesaplaması, reasüröre devredilen toplam bölüşmeli reasürans primi ile yapılır. Müsteşarlıkça belirlenecek

derecelendirme kuruluşları tarafından derecelendirilen A ve B dereceli reasürörlere devredilen riskler için 0.05, Türkiye'deki havuzlara devredilen riskleri için 0.00, bunun dışındaki dereceler için 0.150 risk katsayısı ile devredilen bölüşmeli reasürans prim tutarı çarpılır. Türkiye'de etkinlik gösteren reasürans şirketlerinin derecelendirme notlarının ülke notunu aşmaması durumunda ülke notu A eşiti sayılır.

- **Aşırı Prim Riski:** Aşırı prim artışı riski hesaplanmasında, toplam brüt yazılan primin bir önceki yıla göre artış oranı, zorunlu trafik sigortası sektör artışının % 10'undan, diğer dallarda ise sektör artış oranının % 50'sinden fazla ise; aşan kısma 0.2 risk ağırlığı uygulanır. Özelliği nedeniyle belirli dallarda bu oran Müsteşarlıkça düşürülebilir. Çalışmaya yeni başlayan şirketlerin işlemlerine başladıkları yıl bu risk sıfır olarak alınır.
- **Muallak Tazminat Riski:** Muallak tazminat riski, cari hesap dönemine ilişkin kümülatif net muallak tazminat karşılığı tutarına Ek- 2'de görülen risk ağırlıkları çarpanları uygulanarak hesaplanmaktadır.
- **Yazım Riski:** Yazım riski hesaplanırken, hesaplama dönemleri göz önüne alınarak son bir yılı kapsayacak şekilde ve her dal için ayrı olarak hesaplanan brüt yazılan prim tutarından varsa bölüşmeli reasürans için reasüröre devredilen primler indirildikten sonra kalan tutar Ek-3 'te verilen risk ağırlıklarıyla çarpılır.
- **Kur Riski:** Kur riskinin hesaplanması için aktif ve pasif hesaplarda bulunan her bir döviz cinsinin dönem sonu itibariyle Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası döviz alış kuru ile çarpılması ile bulunan TL karşılıkları hesaplanarak döviz varlıkları toplamı ile döviz yükümlülükler toplamı bulunur ve toplam varlık ve yükümlülükler arası farkın mutlak değeri 0.075 risk ağırlığı ile çarpılır.

Tüm bu risklerin hesaplanmasından sonra(aktif riski, reasürans riski, aşırı prim artışı riski, muallak tazminat karşılığı riski, yazım riski, kur riski) elde edilen sonuçlar toplanarak ikinci yönteme göre gerekli özsermaye tutarı hesaplanır.

En son aşama ise birinci yöntem ve ikinci yöntemin karşılaştırılmasıdır. Çıkan rakam hangi yöntemde daha yüksek ise geçerli olan sermaye yeterliliği sınırı olarak kabul edilecektir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÖRNEK BİR ELEMENTER SİGORTA ŞİRKETİNİN FİNANSAL ANALİZ SONUÇLARI

3.1. ÖRNEK ŞİRKETİN TANITIMI VE FİNANSAL TABLOLARI

Uygulama bölümde örnek şirket olarak incelenecek X Sigorta A.Ş. 1 Nisan 1925 tarihinde ülkemizin büyük bankalarından birinin öncülüğünde kurulmuştur. X Sigorta yapısında bulundurduğu uzman ve deneyimli kadroları, güçlü teknolojik ve finansal alt yapısı, sürekli gelişme ve iyileştirme anlayışı, deneyimli ve yaygın acente ağıyla kaliteli ürün ve hizmet sunmayı ve bunların sürekliliğini sağlamayı amaç olarak belirlemiş bir şirkettir. Bu ilkeler doğrultusunda işlemlerini sürdüren X Sigorta, çalışmalarının karşılığı olarak 2004 yılında ürün ve hizmetlerinden genel olarak en fazla memnun olunan sigorta şirketi seçilerek Active Academy Sigortacılıkta “Bireysel Müşteri Memnuniyeti” ödülü’nü kazanmıştır. 2006 yılında ise art arda 5. yılda da prim üretiminde sektör liderliğini korumuş ve Türk sigortacılığında tarihi bir sonuca imza atarak 1 milyar TL’yi aşan prim üretimini gerçekleştirmiştir. Bunların yanı sıra X Sigorta 2007 yılında toplam prim üretiminde 1 milyar ABD Doları eşliğini geçen Türkiye’deki ilk sigorta şirketi olmuştur. X Sigorta 1491 profesyonel acentesi ile hayat dışı (elementer) alanda sigortalılarına hizmet sunmaktadır.

Önceki bölümde açıklandığı gibi sigorta şirketleri gerek devletin çıkardığı yönetmelikler doğrultusunda, gerek kendi iç yapısında; kendisinin, pazarın ve diğer rakip şirketlerin durumunu görebilme açısından finansal analizler yapmaktadırlar. Analizler yapılırken kullanılan en önemli veriler şirketin bilançosu ve gelir tablosudur.

Aşağıda X Sigorta şirketine ilişkin 2007 ve 2008 yılları ayrıntılı bilanço ve gelir tablosu yer almaktadır.

Tablo 4: X SİGORTA A.Ş. BİLANÇOSU

X SİGORTA A.Ş. BİLANÇOSU		
VARLIKLAR (TL)	31.12.2008	31.12.2007
I- CARİ VARLIKLAR		
A- Nakit Ve Nakit Benzeri Varlıklar	681.610.191	458.843.860
1- Kasa	57.170	66.572
2- Alınan Çekler	15.912	119.423
3- Bankalar	633.357.943	470.180.085
4- Verilen Çekler Ve Ödeme Emirleri (-)	-7.470.138	-11.522.220
5- Diğer Nakit Ve Nakit Benzeri Varlıklar	55.649.304	0
B- Fin. Var. ile Riski Sigortalı. Ait Fin. Yatırımlar	221.022.027	235.518.776
1- Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar	48.262.948	243.154
2- Vadeye Kadar Elde Tutulacak Finansal Varlıklar	106.772.583	108.158.921
3- Alım Satım Amaçlı Finansal Varlıklar	88.923.623	127.338.918
8- Finansal Varlıklar Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	-22.937.127	-222.217
C- Esas Faaliyetlerden Alacaklar	432.563.671	450.938.886
1- Sigortacılık Faaliyetlerinden Alacaklar	410.543.183	435.709.122
3- Reasürans Faaliyetlerinden Alacaklar	17.656.888	12.662.377
5- Sigorta Ve Reasürans Şirketleri Nezdindeki Depolar	4.363.600	2.567.387
9- Esas Faaliyetlerden Kaynaklanan Şüpheli Alacaklar	57.499.314	40.156.927
10- Esas Faal. Kaynak. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	-57.499.314	-40.156.927
D- İlişkili Taraflardan Alacaklar	173.259	155.682
2- İştiraklerden Alacaklar	82.029	74.554
5- Personelden Alacaklar	91.230	81.128
E- Diğer Alacaklar	1.144.914	1.048.683
3- Verilen Depozito ve Teminatlar	14.544	13.174
4- Diğer Çeşitli Alacaklar	1.130.370	1.035.509
F- Gelecek Aylara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları	87.401.332	1.584.086
1- Gelecek Aylara Ait Giderler	87.401.332	1.584.086
G- Diğer Cari Varlıklar	449.268	866.192
1- Gelecek Aylar İhtiyacı Stoklar	313.175	444.236
4- İş Avansları	26.067	257.178
5- Personele Verilen Avanslar	6.225	10.654
7- Diğer Çeşitli Cari Varlıklar	103.801	154.124
I- Cari Varlıklar Toplamı	1.424.364.662	1.148.956.165

VARLIKLAR (TL)	31.12.2008	31.12.2007
II- CARİ OLMAYAN VARLIKLAR		
A- Esas Faaliyetlerden Alacaklar	0	0
B- İlişkili Taraflardan Alacaklar	0	0
C- Diğer Alacaklar	0	0
D- Finansal Varlıklar	71.999.994	225.929.225
1- Bağlı Menkul Kıymetler	0	49.374.909
2- İştirakler	71.999.994	183.338.250
3- İştirakler Sermaye Taahhütleri (-)	0	-204.545
10- Finansal Varlıklar Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	0	-6.579.389
E- Maddi Varlıklar	21.758.407	20.423.427
1- Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	6.831.991	0
3- Kullanım Amaçlı Gayrimenkuller	10.311.518	16.763.490
4- Makine Ve Teçhizatlar	13.791.891	12.136.711
5- Demirbaş Ve Tesisatlar	11.929.614	9.821.086
6- Motorlu Taşıtlar	729.746	622.530
7- Diğer Maddi Varlıklar (Özel Maliyet Bedelleri Dahil)	9.513.674	7.540.882
8- Kiralama Yoluyla Edinilmiş Maddi Varlıklar	4.339.065	4.339.065
9- Birikmiş Amortismanlar (-)	-35.689.092	-30.800.337
F- Maddi Olmayan Varlıklar	16.250.000	6.229.167
2- Şerefiye	16.250.000	16.250.000
7- Birikmiş İtfalar (Amortismanlar) (-)	0	-10.020.833
G-Gelecek Yıllara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları	2.624	0
1- Gelecek Yıllara Ait Giderler	2.624	0
H-Diğer Cari Olmayan Varlıklar	0	0
II- Cari Olmayan Varlıklar Toplamı	110.011.025	252.581.819
VARLIK TOPLAMI	1.534.375.687	1.401.537.984

YÜKÜMLÜLÜKLER (TL)		31.12.2008	31.12.2007
III-KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER			
A- Finansal Borçlar		88.079	411.727
2- Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar		1.850	423.212
3- Ertelenmiş Fin. Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)		-1.850	-21.800
8- Diğer Finansal Borçlar (Yükümlülükler)		88.079	10.315
B- Esas Faaliyetlerden Borçlar		116.073.704	89.060.704
1- Sigortacılık Faaliyetlerinden Borçlar		96.276.171	68.214.301
3- Sigorta Ve Reasürans Şirketlerinden Alınan Depolar		1.792.582	1.437.795
5- Diğer Esas Faaliyetlerden Borçlar		18.004.951	19.408.608
C-İlişkili Taraflara Borçlar		14.164	3.114
1- Ortaklara Borçlar		5.657	3.114
6- Diğer İlişkili Taraflara Borçlar		8.507	0
D- Diğer Borçlar		13.474.347	8.651.987
1- Alınan Depozito ve Teminatlar		1.326.874	1.383.258
2- Diğer Çeşitli Borçlar		12.147.473	7.268.729
E-Sigortacılık Teknik Karşılıkları		716.655.472	614.120.794
1- Kazanılmamış Primler Karşılığı - Net		458.316.484	415.455.647
2- Devam Eden Riskler Karşılığı - Net		8.164.367	0
4- Muallak Hasar Ve Tazminat Karşılığı - Net		250.174.621	198.665.147
F- Öd. Vergi Ve Benz. Diğ. Yük. İle Karşılıkları		11.497.605	10.380.907
1- Ödenecek Vergi Ve Fonlar		9.389.968	4.823.289
2- Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri		1.386.978	99.435
5- Dön. Kârı Ver. Ve Diğ. Yasal Yüküm. Karşılıkları		23.056.450	23.016.652
6- Dön. Kâr. Peş. Öde. Ver. Ve Diğ. Yük. (-)		-22.335.791	-17.558.469
G- Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar		0	0
H- Gelecek Ay. Ait Gel. Ve Gid. Tahakkukları		34.782.669	2.355.752
1- Gelecek Aylara Ait Gelirler		27.558.111	0
3- Gelecek Aylara Ait Diğer Gelirler Ve Gider Tahakkukları		7.224.558	2.355.752
I- Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler		345.977	0
3- Diğer Çeşitli Kısa Vadeli Yükümlülükler		345.977	0
III - Kısa Vadeli Yükümlülükler Toplamı		892.932.017	724.984.985

YÜKÜMLÜLÜKLER (TL)		31.12.2008	31.12.2007
IV-UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER			
A- Finansal Borçlar		0	0
B- Esas Faaliyetlerden Borçlar		0	0
C- İlişkili Taraflara Borçlar		0	0
D- Diğer Borçlar		0	0
E- Sigortacılık Teknik Karşılıkları		29.099.764	23.654.812
7- Diğer Teknik Karşılıklar - Net		29.099.764	23.654.812
F- Diğer Yükümlülükler Ve Karşılıkları		0	0
G- Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar		3.154.041	8.810.058
1- Kıdem Tazminatı Karşılığı		3.154.041	8.810.058
H- Gelecek Yıllara Ait Gelirler Ve Gider Tahakkukları		0	0
I- Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler		1.199.199	0
1- Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü		1.199.199	0
IV- Uzun Vadeli Yükümlülükler Toplamı		33.453.004	32.464.870

YÜKÜMLÜLÜKLER (TL)		31.12.2008	31.12.2007
V-ÖZSERMAYE			
A- Ödenmiş Sermaye		350.000.000	275.000.000
1- (Nominal) Sermaye		350.000.000	275.000.000
B- Sermaye Yedekleri		0	539.332
3- Sermayeye Eklenecek Satış Kârları		0	539.332
C- Kâr Yedekleri		129.910.768	314.340.249
1- Yasal Yedekler		16.708.714	13.207.066
3- Olağanüstü Yedekler		16.947.698	62.515.172
5- Finansal Varlıkların Değerlemesi		218.199	142.581.854
6- Diğer Kâr Yedekleri		96.036.157	96.036.157
D- Geçmiş Yıllar Kârları		18.091.345	0
1- Geçmiş Yıllar Kârları		18.091.345	0
E- Geçmiş Yıllar Zararları (-)		-7.677.723	0
1- Geçmiş Yıllar Zararları		-7.677.723	0
F- Dönem Net Kârı		117.666.276	54.208.548
1- Dönem Net Kârı		117.127.888	54.208.548
2- Dönem Net Zararı (-)		0	0
3- Dağıtım Konu Olmayan Kâr		538.388	0
Özsermaye Toplamı		607.990.666	644.088.129
YÜKÜMLÜLÜK TOPLAMI		1.534.375.687	1.401.537.984

Tablo 5: X Sigorta A.Ş. Gelir Tablosu

X SİGORTA A.Ş. GELİR TABLOSU		
I-TEKNİK BÖLÜM	31.12.2008	31.12.2007
A- Hayat Dışı Teknik Gelir	932.498.168	886.859.432
1- Kazanılmış Primler (Reasürör Payı Düşülmüş Olarak)	822.807.792	843.535.828
1.1- Yazılan Primler (Reasürör Payı Düşülmüş Olarak)	872.199.140	921.580.156
1.1.1- Brüt Yazılan Primler (+)	1.161.386.191	-78.044.328
1.1.2- Reasüröre Devredilen Primler (-)	-289.187.051	0
1.2- Kazanılmamış Primler Karşılığında Değişim (Reasürör Payı ve Devreden Kısım Düşülmüş Olarak)(+/-)	-42.860.837	34.686.198
1.2.1- Kazanılmamış Primler Karşılığı (-)	-90.478.681	8.637.406
1.2.2- Kazanılmamış Primler Karşılığında Reasürör Payı (+)	47.617.844	
1.3- Devam Eden Riskler Karşılığında Değişim (Reasürör Payı ve Devreden Kısım Düşülmüş Olarak)(+/-)	-6.530.511	
1.3.1- Devam Eden Riskler Karşılığı (-)	-7.521.469	
1.3.2- Devam Eden Riskler Karşılığında Reasürör Payı (+)	990.958	
2- Teknik Olmayan Bölümden Aktarılan Yatırım Gelirleri	99.397.266	34.686.198
3- Diğer Teknik Gelirler (Reasürör Payı Düşülmüş Olarak)	10.293.110	8.637.406
3.1- Brüt Diğer Teknik Gelirler (+)	10.389.900	
3.2- Brüt Diğer Teknik Gelirlerde Reasürör Payı (-)	-96.790	
B- Hayat Dışı Teknik Gider(-)	-835.826.669	-865.206.335
1- Gerçekleşen Hasarlar (Reasürör Payı Düşülmüş Olarak)	-647.270.036	-626.430.250
1.1- Ödenen Hasarlar (Reasürör Payı Düşülmüş Olarak)	-595.760.563	-588.381.252
1.1.1- Brüt Ödenen Hasarlar (-)	-685.304.251	-38.048.998
1.1.2- Ödenen Hasarlarda Reasürör Payı (+)	89.543.688	0
1.2- Muallak Hasarlar Karşılığında Değişim (Reasürör Payı ve Devreden Kısım Düşülmüş Olarak) (+/-)	-51.509.473	0
1.2.1- Muallak Hasarlar Karşılığı (-)	-63.872.437	-238.776.085
1.2.2- Muallak Hasarlar Karşılığında Reasürör Payı (+)	12.362.964	
2- İkr. ve İnd. Karş. Değ. (Rea. Payı ve Devr. Kıs. Düş. Olarak) (+/-)	0	0
2.1- İkramiye ve İndirimler Karşılığı (-)	0	
2.2- İkramiye ve İndirimler Karşılığında Reasürör Payı (+)	0	
3- Diğ. Tek. Karş. Değ. (Rea. Payı ve Devr. Kıs. Düş. Olarak) (+/-)	-5.444.952	0
4- Faaliyet Giderleri (-)	-183.111.681	-238.776.085
C- Teknik Bölüm Dengesi- Hayat Dışı (A - B)	96.671.499	21.653.097

II-TEKNİK OLMAYAN BÖLÜM	31.12.2008	31.12.2007
C- Teknik Bölüm Dengesi- Hayat Dışı (A - B)	96.671.499	21.653.097
J- Genel Teknik Bölüm Dengesi (C)	96.671.499	21.653.097
K- Yatırım Gelirleri	176.944.315	127.879.696
1- Finansal Yatırımlardan Elde Edilen Gelirler	128.088.722	100.652.276
2-Finansal Yatırımların Nakde Çevrilmesinden Elde Edilen Kârlar	16.390.548	15.629.650
3- Finansal Yatırımların Değerlemesi	-6.439.850	-1.289.830
4- Kambiyo Kârları	19.776.678	7.534.593
5- İştiraklerden Gelirler	17.888.252	3.792.342
6- Bağlı Ortaklıklar ve Müşterek Yönetime Tabi Teşebbüslerden Gelirler	0	0
7- Arazi, Arsa ile Binalardan Elde Edilen Gelirler	1.199.623	1.469.100
8- Türev Ürünlerden Elde Edilen Gelirler	12.800	91.565
9- Diğer Yatırımlar	27.542	0
10- Hayat Teknik Bölümünden Aktarılan Yatırım Gelirleri	0	0
L- Yatırım Giderleri (-)	-117.741.481	-56.895.446
1- Yatırım Yönetim Giderleri - Faiz Dahil (-)	-108.031	-279.433
2- Yatırımlar Değer Azalışları (-)	-282.743	-222.217
3- Yatırımların Nakte Çevrilmesi Sonucunda Oluşan Zararlar (-)	-3.346.990	-1.284.652
4- Hayat Dışı Teknik Bölümüne Aktarılan Yatırım Gelirleri (-)	-99.397.266	-34.686.198
5- Türev Ürünler Sonucunda Oluşan Zararlar (-)	0	0
6- Kambiyo Zararları (-)	-9.499.637	-13.025.385
7- Amortisman Giderleri (-)	-5.106.814	-7.397.561
8- Diğer Yatırım Giderleri (-)	0	0
M- Diğ. Faal. ve Olağandışı Faal. Gel. ve Kar. ile Gid. ve Zar. (+/-)	-15.151.607	-15.412.147
1- Karşılıklar Hesabı (+/-)	-13.665.702	-12.501.133
2- Reeskont Hesabı (+/-)	3.808.326	-3.912.369
3- Özellikli Sigortalar Hesabı (+/-)	57.447	0
4- Enflasyon Düzeltmesi Hesabı (+/-)	0	0
5- Ertelenmiş Vergi Varlığı Hesabı (+/-)	0	0
6- Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü Gideri (-)	-2.122.323	0
7- Diğer Gelir ve Kârlar	1.123.980	1.457.691
8- Diğer Gider ve Zararlar (-)	-4.353.335	-456.336
9- Önceki Yıl Gelir ve Kârları	0	0
10- Önceki Yıl Gider ve Zararları(-)	0	0
N- Dönem Net Kârı veya Zararı	117.666.276	54.208.548
1- Dönem Kârı Ve Zararı	140.722.726	77.225.200
2- Dönem Kârı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılıkları(-)	-23.056.450	-23.016.652
3- Dönem Net Kâr veya Zararı	117.666.276	54.208.548
4- Enflasyon Düzeltme Hesabı	0	0

Bilanço ve gelir tablolarından yararlanılarak elementer dalda faaliyet göstermekte olan X Sigorta Şirketi için; Sermaye Yeterliliği Analizi, Karşılaştırmalı Analiz, Dikey Analiz ve Oran Analizi uygulaması yapılacaktır.

3.2. ÖRNEK ŞİRKET İÇİN SERMAYE YETERLİLİĞİ ANALİZİ

X Sigorta Şirketi'nin finansal tablo analizlerine ilk olarak 2008 yılı sermaye yeterliliği analizi ile başlanacaktır. Aşağıdaki tabloda birinci yöntemle göre sermaye yeterliliğinin hesaplanması görülmektedir.

Tablo 6: Sigorta Şirketleri İçin Sermaye Yeterliliği Tablosu (Birinci Yönteme Göre)

SİGORTA ŞİRKETLERİ İÇİN SERMAYE YETERLİLİĞİ TABLOSU (Birinci Yönteme Göre) (TL)	
	PRİM (p)
	HASAR (h)
	A = Son Bir Yılda Brüt Yazılan Primlerden (Vergi ve Harçlar Hariç) Fesih ve İptaller Düşüldükten Sonra Kalan Tutar
	B = [Son Üç yıl Brüt Ödenen Hasarlar (Tanım ve Kredi Sigortalarda 7yıl) + Son Yıl Muallak Hasar Karşılıkları(direkt ve indirekt işler için ayrılan dahil) - Rücu Yoluyla Tahsil Edilen Tazminatlar - Bir Yıl Önce Ayrılan Muallak Hasar Karşılıkları (Tanım ve Kredi Sigortalarda 6. Yılda)] /3 ya da /7(Tanım ve Kredi Sigortaları İçin) Sonucu Çıkan Tutar
	C = Son Üç Yılda Ortaya Çıkan Hasar ve Tazminat Tutarından Reasürör Payı Düşüldükten Sonra Şirket Üstünde Kalan Tutar
I. HAYAT DIŞI BRANŞLAR (HDY)	C/B
	1- Prim Esasına Göre (HDY1)
	A < p ise : P = (A x 0,18) A => p ise : P = [(p x 0,18)+(A - p) x 0,16]
	C/B <= 0,5 ise : HDY1 = Px0,5 C/B > 0,5 ise : HDY1 = Px(C/B)
	2- Hasar Esasına Göre (HDY2)
	B < h ise : H = Bx0,26 B => h ise : H = [(hx0,26)+(B-h)x0,23]
	C/B <= 0,5 ise : HDY2 = Hx0,5 C/B > 0,5 ise : HDY2 = Hx(C/B)
	I. HAYAT DIŞI BRANŞLAR İÇİN GEREKLİ ÖZSERMAYE (HDY= HDY1 => HDY2 ise : HDY = HDY1 ; HDY1 < HDY2 ise : HDY = HDY2)

Birinci Yöntem

A = Son bir yılda yazılan primlerden (vergi ve harçlar hariç) fesih ve iptaller düşüldükten sonra kalan tutar

B = [Son üç yıllık sürede brüt ödenen hasarlar (tarım ve kredi sigortalarında 7 yıl) + son yıl muallak hasar karşılıkları (direkt ve endirekt işler için ayrılan dahil) - Rücu yoluyla tahsil edilen tazminatlar – İçinde bulunulan yıl hariç olmak üzere üç yıl önce ayrılan muallak hasar karşılıkları (tarım ve kredi sigortalarında 7 yıl önce)] / 3 ya da / 7 (tarım ve kredi sigortaları için)

C = Son üç yılda şirket üzerinde kalan hasar tutarının son üç yılda brüt hasar tutarına oranı

Sermaye yeterliliği birinci yönteme göre prim (p) ve hasar (h) esasına göre olmak üzere iki şekilde hesaplanmaktadır.

Prim Esasına Göre:

$A < 95.000.000$ TL ise; $P = (A \times 0.18)$

$A \geq 95.000.000$ TL ise; $P = [(95.000.000 \times 0.18) + (A - 95.000.000) \times 0.16]$

$C \leq 0.5$ ise; $HDY1 = P \times 0.5$ $C > 0.5$ ise; $HDY1 = P \times C$

$A = 785.000.000$ TL

$P = (95.000.000 \times 0.18) + (690.000.000 \times 0.16) = 127.500.000$ TL.

$C = 0.8$, $P \times C = 127.500.000 \times 0.8$

$HDY 1 = 102.000.000$ TL

Hasar Esasına Göre:

$$B < 70.000.000 \text{ TL ise; } H = B \times 0.26$$

$$B \geq 70.000.000 \text{ TL ise; } H = [(70.000.000 \times 0.26) + (B - 70.000.000) \times 0.23]$$

$$C \leq 0.5 \text{ ise; } HDY2 = H \times 0.5 \quad C > 0.5 \text{ ise; } HDY2 = H \times C$$

$$B = 625.000.000 \text{ TL}$$

$$H = (70.000.000 \text{ TL} \times 0.26) + (555.000.000 \times 0.23) = 145.850.000$$

$$C = 0.8, \quad P \times C = 145.850.000 \times 0.8$$

$$HDY2 = 116.680.000 \text{ TL}$$

İkinci Yöntem

Bilanço kalemleri ekteki tablolardan ilgili çarpanla çarpılır ve riskler ayrı ayrı hesaplanır.

İkinci Yönteme Göre Gerekli Özsermaye = Aktif Riski + Reasürans Riski + Aşırı Prim Artış Riski + Muallak Tazminat Riski + Yazım Riski + Kur Riski

$$83.512.345 + 72.234.789 + 55.500.000 + 62.137.000 + 25.678.231 + 25.564.441 \\ = 324.626.806 \text{ TL}$$

Birinci yönteme göre yapılan hesaplamada hasar esasına dayanan sermaye yeterliliği prim esasına göre olandan daha yüksek olduğu için ikinci yöntem sonucu elde edilen miktarla karşılaştırılacak olan gerekli özsermaye hasar esasına göre hesaplanmış olmalıdır.

Birinci yöntem ile ikinci yöntem karşılaştırıldığında ikinci yöntem sonucu hesaplanan miktar daha yüksektir. Buna göre şirketin sahip olması gereken asgari

miktardaki özsermaye ikinci yöntem ile hesaplama sonucunda elde edilen 324.626.806 TL'dir.

X Sigorta Şirketi'nin 2008 yılı ayrıntılı bilançosuna bakıldığında şirketin özsermayesinin 607.990.666 TL olduğu görülmektedir. Bu demektir ki X Şirketi sahip olmakla yükümlü olduğu asgari özsermaye tutarının yaklaşık iki katı kadar bir özsermayeye sahip olarak sermaye yeterliliği koşulunu fazlasıyla yerine getirmiştir.

3.3. DİKEY VE KARŞILAŞTIRMALI ANALİZ SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

X Sigorta Şirketi'nin sermaye yeterliliği analizinden sonra şirketin 2007 ve 2008 yıllarına ilişkin dikey ve karşılaştırmalı analizi yapılacaktır. Önceki bölümde anlatıldığı gibi bilanço için dikey analiz yapılırken grup içi yüzde ve aktif-pasif yüzdesi hesaplanmaktadır. Aşağıdaki tablolarda bilanço ve gelir tablosu için yapılan dikey analiz ve karşılaştırmalı analiz sonuçları görülmektedir.

Tablo 7 : X Sigorta A.Ş. Dikey Analiz Sonuçları (Grup Yüzdesi)

X SİGORTA A.Ş. DİKEY ANALİZ SONUÇLARI				
VARLIKLAR (TL)	31.12.2008	Grup Yüzdesi (%)	31.12.2007	Grup Yüzdesi (%)
I- CARİ VARLIKLAR				
A- Nakit Ve Nakit Benzeri Varlıklar	681.610.191	100,00	458.843.860	100,00
1- Kasa	57.170	0,01	66.572	0,01
2- Alınan Çekler	15.912	0,00	119.423	0,03
3- Bankalar	633.357.943	92,92	470.180.085	102,47
4- Verilen Çekler Ve Ödeme Emirleri (-)	-7.470.138	-1,10	-11.522.220	-2,51
5- Diğer Nakit Ve Nakit Benzeri Varlıklar	55.649.304	8,16	0	0,00
B- Fin. Var. ile Riski Sigortalılara Ait Fin. Yat.	221.022.027	100,00	235.518.776	100,00
1- Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar	48.262.948	21,84	243.154	0,10
2- Vadeye Kadar Elde Tutulacak Finansal Varlıklar	106.772.583	48,31	108.158.921	45,92
3- Alım Satım Amaçlı Finansal Varlıklar	88.923.623	40,23	127.338.918	54,07
8- Finansal Varlıklar Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	-22.937.127	-10,38	-222.217	-0,09
C- Esas Faaliyetlerden Alacaklar	432.563.671	100,00	450.938.886	100,00
1- Sigortacılık Faaliyetlerinden Alacaklar	410.543.183	94,91	435.709.122	96,62
3- Reasürans Faaliyetlerinden Alacaklar	17.656.888	4,08	12.662.377	2,81
5- Sigorta Ve Reasürans Şirketleri Nezdindeki Depolar	4.363.600	1,01	2.567.387	0,57
9- Esas Faal. Kaynaklanan Şüpheli Al.	57.499.314	13,29	40.156.927	8,91
10- Esas Faal. Kaynaklanan Şüpheli Al. Kar. (-)	-57.499.314	-13,29	-40.156.927	-8,91
D- İlişkili Tarafardan Alacaklar	173.259	100,00	155.682	100,00
2- İştiraklerden Alacaklar	82.029	47,34	74.554	47,89
5- Personelden Alacaklar	91.230	52,66	81.128	52,11
E- Diğer Alacaklar	1.144.914	100,00	1.048.683	100,00
3- Verilen Depozito ve Teminatlar	14.544	1,27	13.174	1,26
4- Diğer Çeşitli Alacaklar	1.130.370	98,73	1.035.509	98,74
F- Gel. Aylara Ait Gid. Ve Gel. Tahakkukları	87.401.332	100,00	1.584.086	100,00
1- Gelecek Aylara Ait Giderler	87.401.332	100,00	1.584.086	100,00
G- Diğer Cari Varlıklar	449.268	100,00	866.192	100,00
1- Gelecek Aylar İhtiyacı Stoklar	313.175	69,71	444.236	51,29
4- İş Avansları	26.067	5,80	257.178	29,69
5- Personele Verilen Avanslar	6.225	1,39	10.654	1,23
7- Diğer Çeşitli Cari Varlıklar	103.801	23,10	154.124	17,79
I- Cari Varlıklar Toplamı	1.424.364.662		1.148.956.165	

VARLIKLAR (TL)	31.12.2008	Grup Yüzdesi (%)	31.12.2007	Grup Yüzdesi (%)
II- CARİ OLMAYAN VARLIKLAR				
A- Esas Faaliyetlerden Alacaklar	0	0,00	0	0,00
B- İlişkili Taraflardan Alacaklar	0	0,00	0	0,00
C- Diğer Alacaklar	0	0,00	0	0,00
D- Finansal Varlıklar	71.999.994	100,00	225.929.225	100,00
1- Bağlı Menkul Kıymetler	0	0,00	49.374.909	21,85
2- İştirakler	71.999.994	100,00	183.338.250	81,15
3- İştirakler Sermaye Taahhütleri (-)	0	0,00	-204.545	-0,09
10- Fin. Varlıklar Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	0	0,00	-6.579.389	-2,91
E- Maddi Varlıklar	21.758.407	100,00	20.423.427	100,00
1- Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	6.831.991	31,40	0	0,00
3- Kullanım Amaçlı Gayrimenkuller	10.311.518	47,39	16.763.490	82,08
4- Makine Ve Teçhizatlar	13.791.891	63,39	12.136.711	59,43
5- Demirbaş Ve Tesisatlar	11.929.614	54,83	9.821.086	48,09
6- Motorlu Taşıtlar	729.746	3,35	622.530	3,05
7- Diğer Maddi Varlıklar (Özel Maliyet Bedel.Dahil)	9.513.674	43,72	7.540.882	36,92
8- Kiralama Yoluyla Edinilmiş Maddi Varlıklar	4.339.065	19,94	4.339.065	21,25
9- Birikmiş Amortismanlar (-)	-35.689.092	-164,02	-30.800.337	-150,81
F- Maddi Olmayan Varlıklar	16.250.000	100,00	6.229.167	100,00
2- Şerefiye	16.250.000	100,00	16.250.000	260,87
7- Birikmiş İtfalar (Amortismanlar) (-)	0	0,00	-10.020.833	-160,87
G-Gel. Yıllara Ait Gid. Ve Gel. Tahakkukları	2.624	100,00	0	0,00
1- Gelecek Yıllara Ait Giderler	2.624	100,00	0	0,00
H-Diğer Cari Olmayan Varlıklar	0	0,00	0	0,00
II- Cari Olmayan Varlıklar Toplamı	110.011.025		252.581.819	
VARLIK TOPLAMI	1.534.375.687		1.401.537.984	

YÜKÜMLÜLÜKLER (TL)	31.12.2008	Grup Yüzdesi (%)	31.12.2007	Grup Yüzdesi (%)
III-KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER				
A- Finansal Borçlar	88.079	100,00	411.727	100,00
2- Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar	1.850	2,10	423.212	102,79
3- Ertelenmiş Fin. Kiralama Borç. Maliyet. (-)	-1.850	-2,10	-21.800	-5,29
8- Diğer Finansal Borçlar (Yükümlülükler)	88.079	100,00	10.315	2,51
B- Esas Faaliyetlerden Borçlar	116.073.704	100,00	89.060.704	100,00
1- Sigortacılık Faaliyetlerinden Borçlar	96.276.171	82,94	68.214.301	76,59
3- Sigorta Ve Reas. Şirket. Alınan Depolar	1.792.582	1,54	1.437.795	1,61
5- Diğer Esas Faaliyetlerden Borçlar	18.004.951	15,51	19.408.608	21,79
C-İlişkili Taraflara Borçlar	14.164	100,00	3.114	100,00
1- Ortaklara Borçlar	5.657	39,94	3.114	100,00
6- Diğer İlişkili Taraflara Borçlar	8.507	60,06	0	0,00
D- Diğer Borçlar	13.474.347	100,00	8.651.987	100,00
1- Alınan Depozito ve Teminatlar	1.326.874	9,85	1.383.258	15,99
2- Diğer Çeşitli Borçlar	12.147.473	90,15	7.268.729	84,01
E-Sigortacılık Teknik Karşılıkları	716.655.472	100,00	614.120.794	100,00
1- Kazanılmamış Primler Karşılığı - Net	458.316.484	63,95	415.455.647	67,65
2- Devam Eden Riskler Karşılığı - Net	8.164.367	1,14	0	0,00
4- Muallak Hasar Ve Tazminat Karşılığı - Net	250.174.621	34,91	198.665.147	32,35
F- Öd. Vergi Ve Benzeri Diğ. Yüküm. İle Kar.	11.497.605	100,00	10.380.907	100,00
1- Ödenecek Vergi Ve Fonlar	9.389.968	81,67	4.823.289	46,46
2- Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	1.386.978	12,06	99.435	0,96
5- Dönem Kârı Vergi Ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılıkları	23.056.450	200,53	23.016.652	221,72
6- Dön. Kâr. Peşin Öd. Vergi Ve Diğ. Yüküm. (-)	-22.335.791	-194,26	-17.558.469	-169,14
G- Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar	0	0,00	0	0,00
H- Gelecek Aylara Ait Gel. Ve Gid. Tahakkukları	34.782.669	100,00	2.355.752	100,00
1- Gelecek Aylara Ait Gelirler	27.558.111	79,23	0	0,00
3- Gelecek Aylara Ait Diğer Gel. Ve Gid. Tahak.	7.224.558	20,77	2.355.752	100,00
I- Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	345.977	100,00	0	0,00
3- Diğer Çeşitli Kısa Vadeli Yükümlülükler	345.977	100,00	0	0,00
III - Kısa Vadeli Yükümlülükler Toplamı	892.932.017		724.984.985	

YÜKÜMLÜLÜKLER (TL)	31.12.2008	Grup Yüzdesi (%)	31.12.2007	Grup Yüzdesi (%)
IV-UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER				
A- Finansal Borçlar	0	0,00	0	0,00
B- Esas Faaliyetlerden Borçlar	0	0,00	0	0,00
C- İlişkili Taraplara Borçlar	0	0,00	0	0,00
D- Diğer Borçlar	0	0,00	0	0,00
E- Sigortacılık Teknik Karşılıkları	29.099.764	100,00	23.654.812	100,00
7- Diğer Teknik Karşılıklar - Net	29.099.764	100,00	23.654.812	100,00
F- Diğer Yükümlülükler Ve Karşılıkları	0	0,00	0	0,00
G- Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar	3.154.041	100,00	8.810.058	100,00
1- Kıdem Tazminatı Karşılığı	3.154.041	100,00	8.810.058	100,00
H- Gelecek Yıllara Ait Gel. Ve Gid. Tahak.	0	0,00	0	0,00
I- Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	1.199.199	100,00	0	0,00
1- Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü	1.199.199	100,00	0	0,00
IV- Uzun Vadeli Yükümlülükler Toplamı	33.453.004		32.464.870	

YÜKÜMLÜLÜKLER (TL)	31.12.2008	Grup Yüzdesi (%)	31.12.2007	Grup Yüzdesi (%)
V-ÖZSERMAYE				
A- Ödenmiş Sermaye	350.000.000	100,00	275.000.000	100,00
1- (Nominal) Sermaye	350.000.000	100,00	275.000.000	100,00
B- Sermaye Yedekleri	0	0,00	539.332	100,00
3- Sermayeye Eklenecek Satış Kârları	0	0,00	539.332	100,00
C- Kâr Yedekleri	129.910.768	100,00	314.340.249	100,00
1- Yasal Yedekler	16.708.714	12,86	13.207.066	4,20
3- Olağanüstü Yedekler	16.947.698	13,05	62.515.172	19,89
5- Finansal Varlıkların Değerlemesi	218.199	0,17	142.581.854	45,36
6- Diğer Kâr Yedekleri	96.036.157	73,92	96.036.157	30,55
D- Geçmiş Yıllar Kârları	18.091.345	100,00	0	0,00
1- Geçmiş Yıllar Kârları	18.091.345	100,00	0	0,00
E- Geçmiş Yıllar Zararları (-)	-7.677.723	100,00	0	0,00
1- Geçmiş Yıllar Zararları	-7.677.723	100,00	0	0,00
F- Dönem Net Kârı	117.666.276	100,00	54.208.548	100,00
1- Dönem Net Kârı	117.127.888	99,54	54.208.548	100,00
3- Dağıtım Konu Olmayan Kâr	538.388	0,46	0	0,00
Özsermaye Toplamı	607.990.666		644.088.129	
YÜKÜMLÜLÜK TOPLAMI	1.534.375.687		1.401.537.984	

Tablo 8: X Sigorta A.Ş. Dikey Analiz Sonuçları (Aktif-Pasif Yüzdesi)

X SİGORTA A.Ş. DİKEY ANALİZ SONUÇLARI				
VARLIKLAR (TL)	31.12.2008	Aktif Yüzdesi (%)	31.12.2007	Aktif Yüzdesi (%)
I- CARI VARLIKLAR				
A- Nakit Ve Nakit Benzeri Varlıklar	681.610.191	44,42	458.843.860	32,74
1- Kasa	57.170	0,00	66.572	0,00
2- Alınan Çekler	15.912	0,00	119.423	0,01
3- Bankalar	633.357.943	41,28	470.180.085	33,55
4- Verilen Çekler Ve Ödeme Emirleri (-)	-7.470.138	-0,49	-11.522.220	-0,82
5- Diğer Nakit Ve Nakit Benzeri Varlıklar	55.649.304	3,63	0	0,00
B- Fin. Var. ile Riski Sigortalılara Ait Fin. Yat.	221.022.027	14,40	235.518.776	16,80
1- Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar	48.262.948	3,15	243.154	0,02
2- Vadeye Kadar Elde Tutulacak Finansal Varlıklar	106.772.583	6,96	108.158.921	7,72
3- Alım Satım Amaçlı Finansal Varlıklar	88.923.623	5,80	127.338.918	9,09
8- Finansal Varlıklar Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	-22.937.127	-1,49	-222.217	-0,02
C- Esas Faaliyetlerden Alacaklar	432.563.671	28,19	450.938.886	32,17
1- Sigortacılık Faaliyetlerinden Alacaklar	410.543.183	26,76	435.709.122	31,09
3- Reasürans Faaliyetlerinden Alacaklar	17.656.888	1,15	12.662.377	0,90
5- Sigorta Ve Reasürans Şirketleri Nezdindeki Depolar	4.363.600	0,28	2.567.387	0,18
9- Esas Faal. Kaynaklanan Şüpheli Al.	57.499.314	3,75	40.156.927	2,87
10- Esas Faal. Kaynaklanan Şüpheli Al. Kar. (-)	-57.499.314	-3,75	-40.156.927	-2,87
D- İlişkili Taraflardan Alacaklar	173.259	0,01	155.682	0,01
2- İştiraklerden Alacaklar	82.029	0,01	74.554	0,01
5- Personelden Alacaklar	91.230	0,01	81.128	0,01
E- Diğer Alacaklar	1.144.914	0,07	1.048.683	0,07
3- Verilen Depozito ve Teminatlar	14.544	0,00	13.174	0,00
4- Diğer Çeşitli Alacaklar	1.130.370	0,07	1.035.509	0,07
F- Gel. Aylara Ait Gid. Ve Gel. Tahakkukları	87.401.332	5,70	1.584.086	0,11
1- Gelecek Aylara Ait Giderler	87.401.332	5,70	1.584.086	0,11
G- Diğer Cari Varlıklar	449.268	0,03	866.192	0,06
1- Gelecek Aylar İhtiyacı Stoklar	313.175	0,02	444.236	0,03
4- İş Avansları	26.067	0,00	257.178	0,02
5- Personele Verilen Avanslar	6.225	0,00	10.654	0,00
7- Diğer Çeşitli Cari Varlıklar	103.801	0,01	154.124	0,01
I- Cari Varlıklar Toplamı	1.424.364.662	92,83	1.148.956.165	81,98

VARLIKLAR (TL)	31.12.2008	Aktif Yüzdesi (%)	31.12.2007	Aktif Yüzdesi (%)
II- CARİ OLMAYAN VARLIKLAR				
A- Esas Faaliyetlerden Alacaklar	0	0,00	0	0,00
B- İlişkili Taraflardan Alacaklar	0	0,00	0	0,00
C- Diğer Alacaklar	0	0,00	0	0,00
D- Finansal Varlıklar	71.999.994	4,69	225.929.225	16,12
1- Bağlı Menkul Kıymetler	0	0,00	49.374.909	3,52
2- İştirakler	71.999.994	4,69	183.338.250	13,08
3- İştirakler Sermaye Taahhütleri (-)	0	0,00	-204.545	-0,01
10- Fin. Varlıklar Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	0	0,00	-6.579.389	-0,47
E- Maddi Varlıklar	21.758.407	1,42	20.423.427	1,46
1- Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	6.831.991	0,45	0	0,00
3- Kullanım Amaçlı Gayrimenkuller	10.311.518	0,67	16.763.490	1,20
4- Makine Ve Teçhizatlar	13.791.891	0,90	12.136.711	0,87
5- Demirbaş Ve Tesisatlar	11.929.614	0,78	9.821.086	0,70
6- Motorlu Taşıtlar	729.746	0,05	622.530	0,04
7- Diğer Maddi Varlıklar (Özel Maliyet Bedel.Dahil)	9.513.674	0,62	7.540.882	0,54
8- Kiralama Yoluyla Edinilmiş Maddi Varlıklar	4.339.065	0,28	4.339.065	0,31
9- Birikmiş Amortismanlar (-)	-35.689.092	-2,33	-30.800.337	-2,20
F- Maddi Olmayan Varlıklar	16.250.000	1,06	6.229.167	0,44
2- Şerefiye	16.250.000	1,06	16.250.000	1,16
7- Birikmiş İtfalar (Amortismanlar) (-)	0	0,00	-10.020.833	-0,71
G-Gel. Yıllara Ait Gid. Ve Gel. Tahakkukları	2.624	0,00	0	0,00
1- Gelecek Yıllara Ait Giderler	2.624	0,00	0	0,00
H-Diğer Cari Olmayan Varlıklar	0	0,00	0	0,00
II- Cari Olmayan Varlıklar Toplamı	110.011.025	7,17	252.581.819	18,02
VARLIK TOPLAMI	1.534.375.687	100	1.401.537.984	100

YÜKÜMLÜLÜKLER (TL)	31.12.2008	Aktif Yüzdesi (%)	31.12.2007	Aktif Yüzdesi (%)
III-KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER				
A- Finansal Borçlar	88.079	0,01	411.727	0,03
2- Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar	1.850	0,00	423.212	0,03
3- Ertelenmiş Fin. Kiralama Borç. Maliyet. (-)	-1.850	0,00	-21.800	0,00
8- Diğer Finansal Borçlar (Yükümlülükler)	88.079	0,01	10.315	0,00
B- Esas Faaliyetlerden Borçlar	116.073.704	7,56	89.060.704	6,35
1- Sigortacılık Faaliyetlerinden Borçlar	96.276.171	6,27	68.214.301	4,87
3- Sigorta Ve Reas. Şirket. Alınan Depolar	1.792.582	0,12	1.437.795	0,10
5- Diğer Esas Faaliyetlerden Borçlar	18.004.951	1,17	19.408.608	1,38
C-İlişkili Taraflara Borçlar	14.164	0,00	3.114	0,00
1- Ortaklara Borçlar	5.657	0,00	3.114	0,00
6- Diğer İlişkili Taraflara Borçlar	8.507	0,00	0	0,00
D- Diğer Borçlar	13.474.347	0,88	8.651.987	0,62
1- Alınan Depozito ve Teminatlar	1.326.874	0,09	1.383.258	0,10
2- Diğer Çeşitli Borçlar	12.147.473	0,79	7.268.729	0,52
E-Sigortacılık Teknik Karşılıkları	716.655.472	46,71	614.120.794	43,82
1- Kazanılmamış Primler Karşılığı - Net	458.316.484	29,87	415.455.647	29,64
2- Devam Eden Riskler Karşılığı - Net	8.164.367	0,53	0	0,00
4- Muallak Hasar Ve Tazminat Karşılığı - Net	250.174.621	16,30	198.665.147	14,17
F- Öd. Vergi Ve Benzeri Diğ. Yüküm. İle Kar.	11.497.605	0,75	10.380.907	0,74
1- Ödenecek Vergi Ve Fonlar	9.389.968	0,61	4.823.289	0,34
2- Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	1.386.978	0,09	99.435	0,01
5- Dönem Kârı Vergi Ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılıkları	23.056.450	1,50	23.016.652	1,64
6- Dön. Kar. Peşin Öd. Vergi Ve Diğ. Yüküm. (-)	-22.335.791	-1,46	-17.558.469	-1,25
G- Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar	0	0,00	0	0,00
H- Gelecek Aylara Ait Gel. Ve Gid. Tahakkukları	34.782.669	2,27	2.355.752	0,17
1- Gelecek Aylara Ait Gelirler	27.558.111	1,80	0	0,00
3- Gelecek Aylara Ait Diğer Gel. Ve Gid. Tahak.	7.224.558	0,47	2.355.752	0,17
I- Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	345.977	0,02	0	0,00
3- Diğer Çeşitli Kısa Vadeli Yükümlülükler	345.977	0,02	0	0,00
III - Kısa Vadeli Yükümlülükler Toplamı	892.932.017	58,20	724.984.985	51,73

YÜKÜMLÜLÜKLER (TL)	31.12.2008	Aktif Yüzdesi (%)	31.12.2007	Aktif Yüzdesi (%)
IV-UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER				
A- Finansal Borçlar	0	0,00	0	0,00
B- Esas Faaliyetlerden Borçlar	0	0,00	0	0,00
C- İlişkili Taraflara Borçlar	0	0,00	0	0,00
D- Diğer Borçlar	0	0,00	0	0,00
E- Sigortacılık Teknik Karşılıkları	29.099.764	1,90	23.654.812	1,69
7- Diğer Teknik Karşılıklar - Net	29.099.764	1,90	23.654.812	1,69
F- Diğer Yükümlülükler Ve Karşılıkları	0	0,00	0	0,00
G- Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar	3.154.041	0,21	8.810.058	0,63
1- Kıdem Tazminatı Karşılığı	3.154.041	0,21	8.810.058	0,63
H- Gelecek Yıllara Ait Gel. Ve Gid. Tahak.	0	0,00	0	0,00
I- Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	1.199.199	0,08	0	0,00
1- Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü	1.199.199	0,08	0	0,00
IV- Uzun Vadeli Yükümlülükler Toplamı	33.453.004	2,18	32.464.870	2,32

YÜKÜMLÜLÜKLER (TL)	31.12.2008	Aktif Yüzdesi (%)	31.12.2007	Aktif Yüzdesi (%)
V- ÖZSERMAYE				
A- Ödenmiş Sermaye	350.000.000	22,81	275.000.000	19,62
1- (Nominal) Sermaye	350.000.000	22,81	275.000.000	19,62
B- Sermaye Yedekleri	0	0,00	539.332	0,04
3- Sermayeye Eklenecek Satış Kârları	0	0,00	539.332	0,04
C- Kâr Yedekleri	129.910.768	8,47	314.340.249	22,43
1- Yasal Yedekler	16.708.714	1,09	13.207.066	0,94
3- Olağanüstü Yedekler	16.947.698	1,10	62.515.172	4,46
5- Finansal Varlıkların Değerlemesi	218.199	0,01	142.581.854	10,17
6- Diğer Kâr Yedekleri	96.036.157	6,26	96.036.157	6,85
D- Geçmiş Yıllar Kârları	18.091.345	1,18	0	0,00
1- Geçmiş Yıllar Kârları	18.091.345	1,18	0	0,00
E- Geçmiş Yıllar Zararları (-)	-7.677.723	-0,50	0	0,00
1- Geçmiş Yıllar Zararları	-7.677.723	-0,50	0	0,00
F- Dönem Net Kârı	117.666.276	7,67	54.208.548	3,87
1- Dönem Net Kârı	117.127.888	7,63	54.208.548	3,87
3- Dağıtım Konu Olmayan Kâr	538.388	0,04	0	0,00
Özsermaye Toplamı	607.990.666	39,62	644.088.129	45,96
YÜKÜMLÜLÜK TOPLAMI	1.534.375.687	100,00	1.401.537.984	100,00

Tablo 9: X Sigorta A.Ş. Gelir Tablosu Dikey Analiz Sonuçları

X SİGORTA A.Ş. GELİR TABLOSU (TL)				
I-TEKNİK BÖLÜM	2008	Grup Yüzdesi (%)	2007	Grup Yüzdesi (%)
A- Hayat Dışı Teknik Gelir	932.498.168	100,00	886.859.432	100,00
1- Kazanılmış Primler (Reasürör Payı Düşülmüş Olarak)	822.807.792	88,24	843.535.828	95,11
1.1- Yazılan Primler (Reasürör Payı Düşülmüş Olarak)	872.199.140	93,53	921.580.156	103,92
1.1.1- Brüt Yazılan Primler (+)	1.161.386.191	124,55	-78.044.328	-8,80
1.1.2- Reasüröre Devredilen Primler (-)	-289.187.051	-31,01	0	0,00
1.2- Kazanılmamış Primler Karşılığında Değişim (Reasürör Payı ve Devreden Kısım Düşülmüş Olarak)(+/-)	-42.860.837	-4,60	34.686.198	3,91
1.2.1- Kazanılmamış Primler Karşılığı (-)	-90.478.681	-9,70	8.637.406	0,97
1.2.2- Kazanılmamış Primler Karşılığında Reasürör Payı (+)	47.617.844	5,11	0	0,00
1.3- Devam Eden Riskler Karşılığında Değişim (Reasürör Payı ve Devreden Kısım Düşülmüş Olarak)(+/-)	-6.530.511	-0,70	0	0,00
1.3.1- Devam Eden Riskler Karşılığı (-)	-7.521.469	-0,81	0	0,00
1.3.2- Devam Eden Riskler Karşılığında Reasürör Payı (+)	990.958	0,11	0	0,00
2- Teknik Olmayan Bölümden Aktarılan Yatırım Gelirleri	99.397.266	10,66	34.686.198	3,91
3- Diğer Teknik Gelirler (Reasürör Payı Düşülmüş Olarak)	10.293.110	1,10	8.637.406	0,97
3.1- Brüt Diğer Teknik Gelirler (+)	10.389.900	1,11	0	0,00
3.2- Brüt Diğer Teknik Gelirlerde Reasürör Payı (-)	-96.790	-0,01	0	0,00
B- Hayat Dışı Teknik Gider(-)	-835.826.669	100,00	-865.206.335	100,00
1- Gerçekleşen Hasarlar (Reasürör Payı Düşülmüş Olarak)	-647.270.036	77,44	-626.430.250	72,40
1.1- Ödenen Hasarlar (Reasürör Payı Düşülmüş Olarak)	-595.760.563	71,28	-588.381.252	68,00
1.1.1- Brüt Ödenen Hasarlar (-)	-685.304.251	81,99	-38.048.998	4,40
1.1.2- Ödenen Hasarlarda Reasürör Payı (+)	89.543.688	-10,71	0	0,00
1.2- Muallak Hasarlar Karşılığında Değişim (Reasürör Payı ve Devreden Kısım Düşülmüş Olarak) (+/-)	-51.509.473	6,16	0	0,00
1.2.1- Muallak Hasarlar Karşılığı (-)	-63.872.437	7,64	-238.776.085	27,60
1.2.2- Muallak Hasarlar Karşılığında Reasürör Payı (+)	12.362.964	-1,48	0	0,00
2- İkramiye ve İndirimler Karşılığında Değişim	0	0,00	0	0,00
2.1- İkramiye ve İndirimler Karşılığı (-)	0	0,00	0	0,00
2.2- İkramiye ve İndirimler Karşılığında Reasürör Payı (+)	0	0,00	0	0,00
3- Diğer Teknik Karşılıklarda Değişim	-5.444.952	0,65	0	0,00
4- Faaliyet Giderleri (-)	-183.111.681	21,91	-238.776.085	27,60
C- Teknik Bölüm Dengesi- Hayat Dışı (A - B)	96.671.499		21.653.097	
II-TEKNİK OLMAYAN BÖLÜM	2008	Grup Yüzdesi (%)	2007	Grup Yüzdesi (%)
J- Genel Teknik Bölüm Dengesi (C)	96.671.499		21.653.097	
K- Yatırım Gelirleri	176.944.315	100,00	127.879.696	100,00
1- Finansal Yatırımlardan Elde Edilen Gelirler	128.088.722	72,39	100.652.276	78,71
2- Finansal Yatırımların Nakde Çevrilmesinden Elde Edilen Kârlar	16.390.548	9,26	15.629.650	12,22
3- Finansal Yatırımların Değerlemesi	-6.439.850	-3,64	-1.289.830	-1,01
4- Kambiyo Kârları	19.776.678	11,18	7.534.593	5,89
5- İhtiraklerden Gelirler	17.888.252	10,11	3.792.342	2,97
6- Bağlı Ortaklıklar ve Müşterek Yönetime Tabi Teşebbüslerden Gelirler	0	0,00	0	0,00
7- Arazi, Arsa ile Binalardan Elde Edilen Gelirler	1.199.623	0,68	1.469.100	1,15
8- Türev Ürünlerden Elde Edilen Gelirler	12.800	0,01	91.565	0,07
9- Diğer Yatırımlar	27.542	0,02	0	0,00
10- Hayat Teknik Bölümünden Aktarılan Yatırım Gelirleri	0	0,00	0	0,00
L- Yatırım Giderleri (-)	-117.741.481	100,00	-56.895.446	100,00
1- Yatırım Yönetim Giderleri - Faiz Dahil (-)	-108.031	0,09	-279.433	0,49
2- Yatırımlar Değer Azalışları (-)	-282.743	0,24	-222.217	0,39
3- Yatırımların Nakte Çevrilmesi Sonucunda Oluşan Zararlar (-)	-3.346.990	2,84	-1.284.652	2,26
4- Hayat Dışı Teknik Bölümüne Aktarılan Yatırım Gelirleri (-)	-99.397.266	84,42	-34.686.198	60,96
5- Türev Ürünler Sonucunda Oluşan Zararlar (-)	0	0,00	0	0,00
6- Kambiyo Zararları (-)	-9.499.637	8,07	-13.025.385	22,89
7- Amortisman Giderleri (-)	-5.106.814	4,34	-7.397.561	13,00
8- Diğer Yatırım Giderleri (-)	0	0,00	0	0,00
M- Diğer Faa.den ve O.dışı Faa.den Gelir ve Kârlar ile Gider ve Zararlar	-15.151.607	100,00	-15.412.147	100,00
1- Karşılıklar Hesabı (+/-)	-13.665.702	90,19	-12.501.133	81,11
2- Reeskont Hesabı (+/-)	3.808.326	-25,13	-3.912.369	25,38
3- Özellikli Sigortalı Hesabı (+/-)	57.447	-0,38	0	0,00
4- Enflasyon Düzeltmesi Hesabı (+/-)	0	0,00	0	0,00
5- Ertelenmiş Vergi Varlığı Hesabı (+/-)	0	0,00	0	0,00
6- Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü Gideri (-)	-2.122.323	14,01	0	0,00
7- Diğer Gelir ve Kârlar	1.123.980	-7,42	1.457.691	-9,46
8- Diğer Gider ve Zararlar (-)	-4.353.335	28,73	-456.336	2,96
9- Önceki Yıl Gelir ve Kârları	0	0,00	0	0,00
10- Önceki Yıl Gider ve Zararları(-)	0	0,00	0	0,00
N- Dönem Net Kârı veya Zararı	117.666.276	100,00	54.208.548	100,00
1- Dönem Kârı Ve Zararı	140.722.726	119,59	77.225.200	142,46
2- Dönem Kârı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılıkları(-)	-23.056.450	-19,59	-23.016.652	-42,46
3- Dönem Net Kâr veya Zararı	117.666.276	100,00	54.208.548	100,00
4- Enflasyon Düzeltme Hesabı	0	0,00	0	0,00

Tablo 10: X Sigorta A.Ş. Karşılaştırmalı Analiz Sonuçları

X SİGORTA A.Ş. KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ				
VARLIKLAR (TL)	31.12.2008	31.12.2007	MUTLAK DEĞİŞİM (TL)	ORANSAL DEĞİŞİM (%)
I- CARİ VARLIKLAR				
A- Nakit Ve Nakit Benzeri Varlıklar	681.610.191	458.843.860	222.766.331	48,55
1- Kasa	57.170	66.572	-9.402	-14,12
2- Alınan Çekler	15.912	119.423	-103.511	-86,68
3- Bankalar	633.357.943	470.180.085	163.177.858	34,71
4- Verilen Çekler Ve Ödeme Emirleri (-)	-7.470.138	-11.522.220	4.052.082	-35,17
5- Diğer Nakit Ve Nakit Benzeri Varlıklar	55.649.304	0	55.649.304	
B- Fin. Var. ile Riskli Sigortalı. Ait Fin. Yatırımlar	221.022.027	235.518.776	-14.496.749	-6,16
1- Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar	48.262.948	243.154	48.019.794	19748,72
2- Vadeye Kadar Elde Tutulacak Finansal Varlıklar	106.772.583	108.158.921	-1.386.338	-1,28
3- Alım Satım Amaçlı Finansal Varlıklar	88.923.623	127.338.918	-38.415.295	-30,17
8- Finansal Varlıklar Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	-22.937.127	-222.217	-22.714.910	10221,95
C- Esas Faaliyetlerden Alacaklar	432.563.671	450.938.886	-18.375.215	-4,07
1- Sigortacılık Faaliyetlerinden Alacaklar	410.543.183	435.709.122	-25.165.939	-5,78
3- Reasürans Faaliyetlerinden Alacaklar	17.656.888	12.662.377	4.994.511	39,44
5- Sigorta Ve Reasürans Şirketleri Nezdindeki Depolar	4.363.600	2.567.387	1.796.213	69,96
9- Esas Faaliyetlerden Kaynaklanan Şüpheli Alacaklar	57.499.314	40.156.927	17.342.387	43,19
10- Esas Faal. Kaynak. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	-57.499.314	-40.156.927	-17.342.387	43,19
D- İlişkili Taraflardan Alacaklar	173.259	155.682	17.577	11,29
2- İştiraklerden Alacaklar	82.029	74.554	7.475	10,03
5- Personelden Alacaklar	91.230	81.128	10.102	12,45
E- Diğer Alacaklar	1.144.914	1.048.683	96.231	9,18
3- Verilen Depozito ve Teminatlar	14.544	13.174	1.370	10,40
4- Diğer Çeşitli Alacaklar	1.130.370	1.035.509	94.861	9,16
F- Gelecek Aylara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları	87.401.332	1.584.086	85.817.246	5417,46
1- Gelecek Aylara Ait Giderler	87.401.332	1.584.086	85.817.246	5417,46
G- Diğer Cari Varlıklar	449.268	866.192	-416.924	-48,13
1- Gelecek Aylar İhtiyacı Stoklar	313.175	444.236	-131.061	-29,50
4- İş Avansları	26.067	257.178	-231.111	-89,86
5- Personele Verilen Avanslar	6.225	10.654	-4.429	-41,57
7- Diğer Çeşitli Cari Varlıklar	103.801	154.124	-50.323	-32,65
I- Cari Varlıklar Toplamı	1.424.364.662	1.148.956.165	275.408.497	23,97
VARLIKLAR (TL)				
II- CARİ OLMAYAN VARLIKLAR				
A- Esas Faaliyetlerden Alacaklar	0	0	0	
B- İlişkili Taraflardan Alacaklar	0	0	0	
C- Diğer Alacaklar	0	0	0	
D- Finansal Varlıklar	71.999.994	225.929.225	-153.929.231	-68,13
1- Bağlı Menkul Kıymetler	0	49.374.909	-49.374.909	-100,00
2- İştirakler	71.999.994	183.338.250	-111.338.256	-60,73
3- İştirakler Sermaye Taahhütleri (-)	0	-204.545	204.545	-100,00
10- Finansal Varlıklar Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	0	-6.579.389	6.579.389	-100,00
E- Maddi Varlıklar	21.758.407	20.423.427	1.334.980	6,54
1- Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	6.831.991	0	6.831.991	
3- Kullanım Amaçlı Gayrimenkuller	10.311.518	16.763.490	-6.451.972	-38,49
4- Makine Ve Teçhizatlar	13.791.891	12.136.711	1.655.180	13,64
5- Demirbaş Ve Tesisatlar	11.929.614	9.821.086	2.108.528	21,47
6- Motorlu Taşıtlar	729.746	622.530	107.216	17,22
7- Diğer Maddi Varlıklar (Özel Maliyet Bedelleri Dahil)	9.513.674	7.540.882	1.972.792	26,16
8- Kiralama Yoluyla Edinilmiş Maddi Varlıklar	4.339.065	4.339.065	0	0,00
9- Birikmiş Amortismanlar (-)	-35.689.092	-30.800.337	-4.888.755	15,87
F- Maddi Olmayan Varlıklar	16.250.000	6.229.167	10.020.833	160,87
2- Şerefiye	16.250.000	16.250.000	0	0,00
7- Birikmiş İtfalar (Amortismanlar) (-)	0	-10.020.833	10.020.833	-100,00
G-Gelecek Yıllara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları	2.624	0	2.624	
1- Gelecek Yıllara Ait Giderler	2.624	0	2.624	
H-Diğer Cari Olmayan Varlıklar	0	0	0	
II- Cari Olmayan Varlıklar Toplamı	110.011.025	252.581.819	-142.570.794	-56,45
VARLIK TOPLAMI	1.534.375.687	1.401.537.984	132.837.703	9,48

YÜKÜMLÜLÜKLER (TL)				
III-KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	31.12.2008	31.12.2007	MUTLAK DEĞİŞİM (TL)	ORANSAL DEĞİŞİM (%)
A- Finansal Borçlar	88.079	411.727	-323.648	-78,61
2- Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar	1.850	423.212	-421.362	-99,56
3- Ertelenmiş Fin. Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)	-1.850	-21.800	19.950	-91,51
8- Diğer Finansal Borçlar (Yükümlülükler)	88.079	10.315	77.764	753,89
B- Esas Faaliyetlerden Borçlar	116.073.704	89.060.704	27.013.000	30,33
1- Sigortacılık Faaliyetlerinden Borçlar	96.276.171	68.214.301	28.061.870	41,14
3- Sigorta Ve Reasürans Şirketlerinden Alınan Depolar	1.792.582	1.437.795	354.787	24,68
5- Diğer Esas Faaliyetlerden Borçlar	18.004.951	19.408.608	-1.403.657	-7,23
C- İlişkili Taraflara Borçlar	14.164	3.114	11.050	354,85
1- Ortaklara Borçlar	5.657	3.114	2.543	81,66
6- Diğer İlişkili Taraflara Borçlar	8.507	0	8.507	
D- Diğer Borçlar	13.474.347	8.651.987	4.822.360	55,74
1- Alınan Depozito ve Teminatlar	1.326.874	1.383.258	-56.384	-4,08
2- Diğer Çeşitli Borçlar	12.147.473	7.268.729	4.878.744	67,12
E-Sigortacılık Teknik Karşılıkları	716.655.472	614.120.794	102.534.678	16,70
1- Kazanılmamış Primler Karşılığı - Net	458.316.484	415.455.647	42.860.837	10,32
2- Devam Eden Riskler Karşılığı - Net	8.164.367	0	8.164.367	
4- Muallak Hasar Ve Tazminat Karşılığı - Net	250.174.621	198.665.147	51.509.474	25,93
F- Öd. Vergi Ve Benz. Diğ. Yük. İle Karşılıkları	11.497.605	10.380.907	1.116.698	10,76
1- Ödenecek Vergi Ve Fonlar	9.389.968	4.823.289	4.566.679	94,68
2- Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	1.386.978	99.435	1.287.543	1294,86
5- Dön. Kârı Ver. Ve Diğ. Yasal Yüküm. Karşılıkları	23.056.450	23.016.652	39.798	0,17
6- Dön. Kâr. Peş. Öde. Ver. Ve Diğ. Yük. (-)	-22.335.791	-17.558.469	-4.777.322	27,21
G- Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar	0	0	0	
H- Gelecek Ay. Ait Gel. Ve Gid. Tahakkukları	34.782.669	2.355.752	32.426.917	1376,50
1- Gelecek Aylara Ait Gelirler	27.558.111	0	27.558.111	
3- Gelecek Aylara Ait Diğer Gelirler Ve Gider Tahakkukları	7.224.558	2.355.752	4.868.806	206,68
I- Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	345.977	0	345.977	
3- Diğer Çeşitli Kısa Vadeli Yükümlülükler	345.977	0	345.977	
III - Kısa Vadeli Yükümlülükler Toplamı	892.932.017	724.984.985	167.947.032	23,17
YÜKÜMLÜLÜKLER (TL)				ORANSAL DEĞİŞİM (%)
IV-UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	31.12.2008	31.12.2007	MUTLAK DEĞİŞİM (TL)	ORANSAL DEĞİŞİM (%)
A- Finansal Borçlar	0	0	0	
B- Esas Faaliyetlerden Borçlar	0	0	0	
C- İlişkili Taraflara Borçlar	0	0	0	
D- Diğer Borçlar	0	0	0	
E- Sigortacılık Teknik Karşılıkları	29.099.764	23.654.812	5.444.952	23,02
7- Diğer Teknik Karşılıklar - Net	29.099.764	23.654.812	5.444.952	23,02
F- Diğer Yükümlülükler Ve Karşılıkları	0	0	0	
G- Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar	3.154.041	8.810.058	-5.656.017	-64,20
1- Kıdem Tazminatı Karşılığı	3.154.041	8.810.058	-5.656.017	-64,20
H-Gelecek Yıllara Ait Gelirler Ve Gider Tahakkukları	0	0	0	
I- Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	1.199.199	0	1.199.199	
1- Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü	1.199.199	0	1.199.199	
IV- Uzun Vadeli Yükümlülükler Toplamı	33.453.004	32.464.870	988.134	3,04
YÜKÜMLÜLÜKLER (TL)				ORANSAL DEĞİŞİM (%)
V- ÖZSERMAYE	31.12.2008	31.12.2007	MUTLAK DEĞİŞİM (TL)	ORANSAL DEĞİŞİM (%)
A- Ödenmiş Sermaye	350.000.000	275.000.000	75.000.000	27,27
1- (Nominal) Sermaye	350.000.000	275.000.000	75.000.000	27,27
B- Sermaye Yedekleri	0	539.332	-539.332	-100,00
3- Sermayeye Eklenecek Satış Kârları	0	539.332	-539.332	-100,00
C- Kâr Yedekleri	129.910.768	314.340.249	-184.429.481	-58,67
1- Yasal Yedekler	16.708.714	13.207.066	3.501.648	26,51
3- Olağanüstü Yedekler	16.947.698	62.515.172	-45.567.474	-72,89
5- Finansal Varlıkların Değerlemesi	218.199	142.581.854	-142.363.655	-99,85
6- Diğer Kâr Yedekleri	96.036.157	96.036.157	0	0,00
D- Geçmiş Yıllar Kârları	18.091.345	0	18.091.345	
1- Geçmiş Yıllar Kârları	18.091.345	0	18.091.345	
E-Geçmiş Yıllar Zararları (-)	-7.677.723	0	-7.677.723	
1- Geçmiş Yıllar Zararları	-7.677.723	0	-7.677.723	
F-Dönem Net Kârı	117.666.276	54.208.548	63.457.728	117,06
1- Dönem Net Kârı	117.127.888	54.208.548	62.919.340	116,07
2- Dönem Net Zararı (-)	0	0	0	
3- Dağıtım Konu Olmayan Kâr	538.388	0	538.388	
Özsermaye Toplamı	607.990.666	644.088.129	-36.097.463	-5,60
YÜKÜMLÜLÜK TOPLAMI	1.534.375.687	1.401.537.984	132.837.703	9,48

Tablo 11: X Sigorta A.Ş. Karşılaştırmalı Analiz (Değişim Kaynakları)

X SİGORTA KARŞILAŞTIRMALI ANALİZ SONUÇLARI						
VARLIKLAR (TL)	31.12.2008	31.12.2007	MUTLAK DEĞİŞİM (TL)	ORANSAL DEĞİŞİM (%)	ANA HESAP DEĞİŞİMİNİN KAYNAKLARI	VARLIK DEĞİŞİMİ KAYNAKLARI
I- CARI VARLIKLAR						
A- Nakit Ve Nakit Benzeri Varlıklar	681.610.191	458.843.860	222.766.331	48,55	19,39	
B- Fin. Var. ile Riskli Sigortalı. Ait Fin. Yatırımlar	221.022.027	235.518.776	-14.496.749	-6,16	-1,26	
C- Esas Faaliyetlerden Alacaklar	432.563.671	450.938.886	-18.375.215	-4,07	-1,60	
D- İlişkili Taraplardan Alacaklar	173.259	155.682	17.577	11,29	0,00	
E- Diğer Alacaklar	1.144.914	1.048.683	96.231	9,18	0,01	
F- Gelecek Aylara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları	87.401.332	1.584.086	85.817.246	5.417,46	7,47	
G- Diğer Cari Varlıklar	449.268	866.192	-416.924	-48,13	-0,04	
I- Cari Varlıklar Toplamı	1.424.364.662	1.148.956.165	275.408.497	23,97	23,97	19,65
II- Cari Olmayan Varlıklar						
A- Esas Faaliyetlerden Alacaklar	0	0	0			
B- İlişkili Taraplardan Alacaklar	0	0	0			
C- Diğer Alacaklar	0	0	0			
D- Finansal Varlıklar	71.999.994	225.929.225	-153.929.231	-68,13	-60,94	
E- Maddi Varlıklar	21.758.407	20.423.427	1.334.980	6,54	0,53	
F- Maddi Olmayan Varlıklar	16.250.000	6.229.167	10.020.833	160,87	3,97	
G-Gelecek Yıllara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları	2.624	0	2.624	--		
H-Diğer Cari Olmayan Varlıklar	0	0	0			
II- Cari Olmayan Varlıklar Toplamı	110.011.025	252.581.819	-142.570.794	-56,45	-56,45	-10,17
VARLIK TOPLAMI	1.534.375.687	1.401.537.984	132.837.703	9,48		9,48
YÜKÜMLÜLÜKLER (TL)						
III-KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER						
A- Finansal Borçlar	88.079	411.727	-323.648	-78,61	-0,04	
B- Esas Faaliyetlerden Borçlar	116.073.704	89.060.704	27.013.000	30,33	3,73	
C-İlişkili Taraplara Borçlar	14.164	3.114	11.050	354,85	0,00	
D- Diğer Borçlar	13.474.347	8.651.987	4.822.360	55,74	0,67	
E-Sigortacılık Teknik Karşılıkları	716.655.472	614.120.794	102.534.678	16,70	14,14	
F- Öd. Vergi Ve Benz. Dig. Yük. İle Karşılıkları	11.497.605	10.380.907	1.116.698	10,76	0,15	
G- Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar	0	0	0			
H- Gelecek Ay. Ait Gel. Ve Gid. Tahakkukları	34.782.669	2.355.752	32.426.917	1.376,50	4,47	
I- Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	345.977	0	345.977	--	0,05	
III-Kısa Vadeli Yükümlülükler Toplamı	892.932.017	724.984.985	167.947.032	23,17	23,17	11,98
IV- UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER						
A- Finansal Borçlar	0	0	0			
B- Esas Faaliyetlerden Borçlar	0	0	0			
C- İlişkili Taraplara Borçlar	0	0	0			
D- Diğer Borçlar	0	0	0			
E- Sigortacılık Teknik Karşılıkları	29.099.764	23.654.812	5.444.952	23,02	16,77	
F-Diğer Yükümlülükler Ve Karşılıkları	0	0	0			
G- Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar	3.154.041	8.810.058	-5.656.017	-64,20	-17,42	
H-Gelecek Yıllara Ait Gelirler Ve Gider Tahakkukları	0	0	0			
I- Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	1.199.199	0	1.199.199		3,69	
IV- Uzun Vadeli Yükümlülükler Toplamı	33.453.004	32.464.870	988.134	3,04	3,04	0,07
V- ÖZSERMAYE						
A- Ödenmiş Sermaye	350.000.000	275.000.000	75.000.000	27,27	11,64	
B- Sermaye Yedekleri	0	539.332	-539.332	-100,00	-0,08	
C- Kâr Yedekleri	129.910.768	314.340.249	-184.429.481	-58,67	-28,63	
D- Geçmiş Yıllar Kârları	18.091.345	0	18.091.345			
E-Geçmiş Yıllar Zararları (-)	-7.677.723	0	-7.677.723			
F-Dönem Net Kârı	117.666.276	54.208.548	63.457.728	117,06	9,85	
V. Özsermaye Toplamı	607.990.666	644.088.129	-36.097.463	-5,60	-5,60	-2,58
YÜKÜMLÜLÜK TOPLAMI	1.534.375.687	1.401.537.984	132.837.703	9,48		9,48

Tablo 12: X Sigorta A.Ş. Gelir Tablosu Karşılaştırmalı Analiz Sonuçları

X SİGORTA A.Ş. GELİR TABLOSU KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ				
I-TEKNİK BÖLÜM	2008	2007	MUTLAK DEĞİŞİM (TL)	ORANSAL DEĞİŞİM (%)
A- Hayat Dışı Teknik Gelir	932.498.168	886.859.432	45.638.736	5,15
1- Kazanılmış Primler (Reasürör Payı Düşülmüş Olarak)	822.807.792	843.535.828	-20.728.036	-2,46
1.1- Yazılan Primler (Reasürör Payı Düşülmüş Olarak)	872.199.140	921.580.156	-49.381.016	-5,36
1.1.1- Brüt Yazılan Primler (+)	1.161.386.191	-78.044.328	1.239.430.519	-1588,11
1.1.2 -Reasüröre Devredilen Primler (-)	-289.187.051	0	-289.187.051	
1.2- Kazanılmamış Primler Karşılığında Değişim (Reasürör Payı ve Devreden Kısım Düşülmüş Olarak)(+/-)	-42.860.837	34.686.198	-77.547.035	-223,57
1.2.1- Kazanılmamış Primler Karşılığı (-)	-90.478.681	8.637.406	-99.116.087	-1147,52
1.2.2- Kazanılmamış Primler Karşılığında Reasürör Payı (+)	47.617.844		47.617.844	
1.3- Devam Eden Riskler Karşılığında Değişim (Reasürör Payı ve Devreden Kısım Düşülmüş Olarak)(+/-)	-6.530.511		-6.530.511	
1.3.1- Devam Eden Riskler Karşılığı (-)	-7.521.469		-7.521.469	
1.3.2- Devam Eden Riskler Karşılığında Reasürör Payı (+)	990.958		990.958	
2- Teknik Olmayan Bölümden Aktarılan Yatırım Gelirleri	99.397.266	34.686.198	64.711.068	186,56
3- Diğer Teknik Gelirler (Reasürör Payı Düşülmüş Olarak)	10.293.110	8.637.406	1.655.704	19,17
3.1- Brüt Diğer Teknik Gelirler (+)	10.389.900		10.389.900	
3.2- Brüt Diğer Teknik Gelirlerde Reasürör Payı (-)	-96.790		-96.790	
B- Hayat Dışı Teknik Gider(-)	-835.826.669	-865.206.335	29.379.666	-3,40
1- Gerçekleşen Hasarlar (Reasürör Payı Düşülmüş Olarak)	-647.270.036	-626.430.250	-20.839.786	3,33
1.1- Ödenen Hasarlar (Reasürör Payı Düşülmüş Olarak)	-595.760.563	-588.381.252	-7.379.311	1,25
1.1.1- Brüt Ödenen Hasarlar (-)	-685.304.251	-38.048.998	-647.255.253	1701,11
1.1.2- Ödenen Hasarlarda Reasürör Payı (+)	89.543.688	0	89.543.688	
1.2- Muallak Hasarlar Karşılığında Değişim (Reasürör Payı ve Devreden Kısım Düşülmüş Olarak) (+/-)	-51.509.473	0	-51.509.473	
1.2.1- Muallak Hasarlar Karşılığı (-)	-63.872.437	-238.776.085	174.903.648	-73,25
1.2.2- Muallak Hasarlar Karşılığında Reasürör Payı (+)	12.362.964		12.362.964	
2- İkr. ve İnd. Karş. Değ. (Rea. Payı ve Devr. Kıs. Düş. Olarak) (+/-)	0	0	0	0
2.1- İkramiye ve İndirimler Karşılığı (-)	0		0	
2.2- İkramiye ve İndirimler Karşılığında Reasürör Payı (+)	0		0	
3- Diğ. Tek. Karş. Değ. (Rea. Payı ve Devr. Kıs. Düş. Olarak) (+/-)	-5.444.952	0	-5.444.952	
4- Faaliyet Giderleri (-)	-183.111.681	-238.776.085	55.664.404	-23,31
C- Teknik Bölüm Dengesi- Hayat Dışı (A - B)	96.671.499	21.653.097	75.018.402	346,46
II-TEKNİK OLMAYAN BÖLÜM				
C- Teknik Bölüm Dengesi- Hayat Dışı (A - B)	96.671.499	21.653.097	75.018.402	346,46
J- Genel Teknik Bölüm Dengesi (C)	96.671.499	21.653.097	75.018.402	346,46
K- Yatırım Gelirleri	176.944.315	127.879.696	49.064.619	38,37
1- Finansal Yatırımlardan Elde Edilen Gelirler	128.088.722	100.652.276	27.436.446	27,26
2- Finansal Yatırımların Nakde Çevrilmesinden Elde Edilen Kârlar	16.390.548	15.629.650	760.898	4,87
3- Finansal Yatırımların Değerlemesi	-6.439.850	-1.289.830	-5.150.020	399,28
4- Kambiyo Kârları	19.776.678	7.534.593	12.242.085	162,48
5- İştiraklerden Gelirler	17.888.252	3.792.342	14.095.910	371,69
6- Bağıl Ortaklıklar ve Müşterek Yönetime Tabi Teşebbüslerden Gelirler	0	0	0	0
7- Arazi, Arsa ile Binalardan Elde Edilen Gelirler	1.199.623	1.469.100	-269.477	-18,34
8- Türev Ürünlerden Elde Edilen Gelirler	12.800	91.565	-78.765	-86,02
9- Diğer Yatırımlar	27.542	0	27.542	
10- Hayat Teknik Bölümünden Aktarılan Yatırım Gelirleri	0	0	0	0
L- Yatırım Giderleri (-)	-117.741.481	-56.895.446	-60.846.035	106,94
1- Yatırım Yönetim Giderleri - Faiz Dahil (-)	-108.031	-279.433	171.402	-61,34
2- Yatırımlar Değer Azalışları (-)	-282.743	-222.217	-60.526	27,24
3- Yatırımların Nakte Çevrilmesi Sonucunda Oluşan Zararlar (-)	-3.346.990	-1.284.652	-2.062.338	160,54
4- Hayat Dışı Teknik Bölümüne Aktarılan Yatırım Gelirleri (-)	-99.397.266	-34.686.198	-64.711.068	186,56
5- Türev Ürünler Sonucunda Oluşan Zararlar (-)	0	0	0	0
6- Kambiyo Zararları (-)	-9.499.637	-13.025.385	3.525.748	-27,07
7- Amortisman Giderleri (-)	-5.106.814	-7.397.561	2.290.747	-30,97
8- Diğer Yatırım Giderleri (-)	0	0	0	0
M- Diğ. Faal. ve Olağandışı Faal. Gel. ve Kar. ile Gid. ve Zar. (+/-)	-15.151.607	-15.412.147	260.540	-1,69
1- Karşılıklar Hesabı (+/-)	-13.665.702	-12.501.133	-1.164.569	9,32
2- Reeskont Hesabı (+/-)	3.808.326	-3.912.369	7.720.695	-197,34
3- Özellikli Sigortalar Hesabı (+/-)	57.447	0	57.447	
4- Enflasyon Düzeltmesi Hesabı (+/-)	0	0	0	0
5- Ertelenmiş Vergi Varlığı Hesabı (+/-)	0	0	0	0
6- Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü Gideri (-)	-2.122.323	0	-2.122.323	
7- Diğer Gelir ve Kârlar	1.123.980	1.457.691	-333.711	-22,89
8- Diğer Gider ve Zararlar (-)	-4.353.335	-456.336	-3.896.999	853,98
9- Önceki Yıl Gelir ve Kârları	0	0	0	0
10- Önceki Yıl Gider ve Zararları(-)	0	0	0	0
N- Dönem Net Karı veya Zararı	117.666.276	54.208.548	63.457.728	117,06
1- Dönem Karı Ve Zararı	140.722.726	77.225.200	63.497.526	82,22
2- Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılıkları(-)	-23.056.450	-23.016.652	-39.798	0,17
3- Dönem Net Kar veya Zararı	117.666.276	54.208.548	63.457.728	117,06
4- Enflasyon Düzeltme Hesabı	0	0	0	0

X Sigorta Şirketi'nin 2007 ve 2008 yıllarına ilişkin dikey ve karşılaştırmalı analizleri incelendiğinde, ilk olarak şirketin cari varlıklarında % 23,97 oranında bir artış olduğu görülmektedir. Bu artışın en önemli kaynağı nakit ve nakit benzeri varlıklardaki % 48,55 oranındaki artıştır. Bu sonuç şirketin likitidesinin güçlendiğini göstermektedir.

Cari varlıklarda nakit ve nakit benzeri varlıklardan sonra artışın en önemli kaynağı gelecek aylara ait giderler ve gelir tahakkuklarıdır. Bu X Sigorta Şirketinin 2008 yılında bir sonraki dönemlere ilişkin giderleri cari yıl içinde üstlendiğini göstermektedir. Bilançodan bunu anlayabilmek olanaklı olmasa da, bu artışın nedeninin, gelecek dönemlere ait giderleri cari dönemde üstlenerek erken ödemenin ekonomik kazanımlarından yararlanmak olması olasılıklıdır.

Cari olmayan varlıklara bakıldığında önceki döneme göre % 56,45 oranında bir azalış görülmektedir. Bu azalışın en önemli kaynağı finansal varlıklarda meydana gelen önemli azalıştır. Şirket, uzun vadeli olarak elinde tuttuğu finansal varlıkların % 68,13'ünü elinden çıkarmıştır. Nakit ve nakit benzeri varlıklarda meydana gelen artışın bir nedeninin de bu satışların olması kuvvetli bir olasılıktır. Şirket elindeki cari olmayan değerleri likit duruma getirmiştir.

Bilançonun aktif kısmı genel olarak değerlendirildiğinde toplamda % 9,48 oranında artış olduğu görülmektedir. Değişimin kaynakları incelendiğinde cari varlıkların % 19,65 artış yönünde, buna karşın cari olmayan varlıkların % 10,17 azalış yönünde bilançoyu etkilediği görülmektedir. Cari varlıklardaki artış ve cari olmayan varlıklardaki azalış sonucunda 2007 bilançosunda cari varlıklar aktif kısmın % 81,98'ini cari olmayan varlıklar % 18,02'sini oluştururken, 2008 yılı bilançosunda cari varlıkların oranı % 92,83'e yükselirken cari olmayan varlıkların oranı % 7,17'ye düşmüştür. Bu yapısal değişim sonucunda şirket brüt işletme sermayesini artırmıştır.

Bilançonun pasif kısmına incelendiğinde kısa vadeli yükümlülüklerde % 23,17 oranında bir artış olduğu görülmektedir. Bu artışın en önemli kaynakları

sırasıyla sigortacılık teknik karşılıkları, gelecek aylara ait gelirler ve gider tahakkukları ve esas faaliyetlerden borçlardır.

Kısa vadeli yükümlülüklerde yaklaşık % 23 oranında artış gözlenirken uzun vadeli yükümlülüklerde ise bu oran % 3,04'tür. Analizlerde görüldüğü gibi şirketin uzun vadeli yükümlülüklerinde üzerinde durulması, vurgulanması gereken bir değişim meydana gelmemiştir.

X Sigorta Şirketi'nin 2008 yılı bilançosunda kısa ve uzun vadeli yükümlülükleri artış gösterirken özsermayesi ise azalmıştır. Ödenmiş sermayenin ve dönem net kârının artmasına karşın kâr yedeklerinde büyük bir düşüş olmuştur. Bu durumdan anlaşıldığı gibi şirket daha önce çeşitli nedenlerden dolayı karar alarak elinde tuttuğu kâr yedeklerinin önemli bir kısmını cari dönem içerisinde dağıtmıştır. Bu dağıtım özsermayedeki olumsuz anlamdaki değişimin en önemli kaynağı olmuştur. 2007 yılında bilançonun pasif kısmının % 51,73'ünü kısa vadeli yükümlülükler, % 2,32'sini uzun vadeli yükümlülükler, % 45,96'sını özsermaye oluştururken, 2008 yılında kısa vadeli yükümlülüklerin oranı % 58,2 , uzun vadeli yükümlülüklerin oranı % 2,18 ve özsermayenin oranı % 39,62 olmuştur. Şirket finansman seçiminde daha çok kısa vadeli kaynaklara yönelip devamlı sermayesini azaltarak riskini artırmıştır.

Pasif bölümde meydana gelen değişimin kaynakları incelendiğinde ise kısa vadeli kaynakların % 11,98, uzun vadeli kaynakların % 0,07 artış yönünde, buna karşın özsermayenin % 2,58 azalış yönünde ortaya çıkan değişimi etkilediği görülmektedir.

Şirketin bilançosuna genel olarak bakıldığında yapısal anlamda 2007 ve 2008 yılı arasında çok keskin değişimler göze çarpmamaktadır. Ayrıca görülmektedir ki, bilançoda birçok hesap grubu yer almasına karşın bilançonun temelini oluşturan belli başlı hesap grupları vardır. Aktif bölümün % 44,42'si nakit ve nakit benzeri varlıklar, % 28,19'u esas faaliyetlerden alacaklar, % 14,40'ı finansal varlıklar ile riski sigortalılara ait finansal yatırımlardan oluşmaktadır. Bu üç hesap grubu toplamda

aktifin 87,01'ini oluşturmaktadır. Pasif bölümün de % 77,99'u üç hesap grubundan oluşmaktadır. Bunlar % 46,71 ile sigortacılık teknik karşılıkları, % 22,81 ile ödenmiş sermaye ve % 8,47 ile kâr yedekleridir.

X Sigorta Şirketi'nin bilanço analizleri ile birlikte gelir tablosu analizleri de tablolarda görülmektedir. Gelir tablosu analizlerine göre şirket hayat dışı teknik gelirlerini artırmış, hayat dışı teknik giderlerini ise azaltmıştır. Ancak teknik gelir artmasına karşın bu artışın nedeni teknik bölümde sağlanan başarı değil, yatırım gelirlerinin teknik bölüme aktarılmasıdır. Şirket sigorta ve reasürans işlemleri sonucunda ortaya çıkan zararını teknik olmayan bölümde kâr edip teknik bölüme aktararak kapatmıştır. Bu aktarma işlemi yapılmamış olsaydı şirket teknik bölümde zarar etmiş olarak görülecekti. Giderlere bakıldığında ise düşüş nedeninin en büyük unsurunun faaliyet giderlerinin düşmesi olduğu görülmektedir. Bu şirket için olumlu bir göstergedir. Şirket faaliyetlerini sürdürürken katlanmak zorunda kaldığı giderlerini azaltmış yani maliyetlerini düşürmeyi başarmıştır.

Teknik olmayan bölüm incelendiğinde şirketin yatırım gelirlerini artırdığı ancak buna paralel olarak yatırım giderlerinin de arttığı görülmektedir. Yatırım gelirlerinin artması şirketin topladığı fonları daha verimli şekilde kullanmaya başladığını işaret etmektedir. Yatırım giderleri ise artmış görünmesine karşın bunun ana nedeninin teknik bölüme aktarılan yatırım geliri olduğu görülmektedir.

Gelir tablosundaki en önemli nokta olan dönem net kârı veya zararına bakıldığında şirketin her iki dönemde de kâr elde ettiği görülmektedir. Şirket kâr etme başarısıyla birlikte kârını bir önceki seneye göre % 120'ye yakın oranda artırma başarısını da göstermiştir. Ancak analizin önceki bölümlerinde görüldüğü gibi bunun nedeni teknik kâr değil mali kârdır. Bu tablo ülkemizdeki sigorta sektörünün genelini yansıtan bir tablodur. Şirketlerin prim üretimlerinin en önemli kaynağı olan kasko ve trafik dallarının ağır tazminat yükleri teknik kâr elde edebilmeyi zorlaştırmaktadır. Sektördeki aşırı rekabet nedeniyle primler sürekli aynı seviyelerde kalırken, kara yollarında meydana gelebilecek bir kaza sonucunda ortaya çıkabilecek giderler ve poliçelerde üstlenilen riskler sürekli artmaktadır. X Sigorta Şirketi'nin de, teknik

bölüme her iki yılda da aktarılan yatırım gelirleri olmasa, teknik olarak zarar etmiş olacağı analiz sonucunda görülmektedir. Şirket esas faaliyeti olan sigortacılıktan her iki yılda da kâr elde edememiştir. Bu durum sigorta şirketleri için mali kârın ne kadar önemli olduğunu çok net şekilde ortaya koymaktadır.

3.4. ORAN ANALİZİ SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Uygulama bölümünde son olarak X Sigorta Şirketi'nin oran analizi yapılacaktır. Aşağıdaki tabloda 2007 ve 2008 yılı için yapılan oran analizi sonuçları ve ilgili yıllara ilişkin sektör ortalamaları görülmektedir.

Tablo 13: X Sigorta A.Ş. Oran Analizi Sonuçları

	2007	SEK. ORT.	2008	SEK. ORT.
A. SER. YET. İLİŞ. ORANLAR				
1. Alınan Primler (Brüt) / Özkaynaklar	1,85	1,62	1,91	1,75
2. Özkaynaklar / Aktif Toplamı	0,46	0,50	0,40	0,43
3. Özkaynaklar / Teknik Karşılıklar (Net)	1,05	1,26	0,84	0,96
B. AKTİF KAL. VE LİKİD. İLİŞ. ORANLAR				
1. Likit Aktifler / Aktif Toplamı	0,50	0,43	0,59	0,50
2. Likidite Oranı	0,96	0,89	1,01	0,91
3. Cari Oran	1,58	1,45	1,60	1,35
4. Prim ve Reasürans Alacakları / Aktif Toplamı	0,32	0,26	0,28	0,23
5. Acente Alacakları / Özkaynaklar	0,68	0,41	0,68	0,42
C. FAALİYET ORANLARI				
1. Konservasyon Oranı	0,77	0,67	0,75	0,69
2. Tazminat Tediye Oranı	0,72	0,66	0,67	0,61
D. KÂRLILIK ORANLARI				
1. Hasar Prim Oranı	0,66	0,65	0,70	0,72
2. Hasar Prim Oranı (Net)	0,74	0,72	0,79	0,78
3. Masraf Oranı	0,20	0,29	0,20	0,25
4. Bileşik Rasyo	0,94	1,01	0,99	1,04
5. Vergi Öncesi Kâr / Alınan Primler	0,06	0,06	0,12	0,08
6. Mali Kâr (Brüt) / Alınan Primler	0,05	0,06	0,04	0,03
7. Teknik Kâr / Alınan Primler	0,02	0,03	0,08	0,04

X Sigorta Şirketi'nin sermaye yeterliliği'ne ilişkin oranlarına bakıldığında Alınan Primler / Özkaynaklar oranının her iki yılda da sektör ortalamasının üzerinde olduğu ve 4'ten büyük olmama koşulunu sağladığı görülmektedir. Bu oran şirketin özkaynaklarını kullanarak prim elde etme de sektör ortalamasına göre daha başarılı olduğunu, gereğinden fazla risk almadığını ve özkaynaklarının yeterli olduğunu göstermektedir. Ayrıca şirket 2008 yılında bu oranı 2007 yılına göre yükseltme başarısını da göstermiştir. Sermaye yeterliliğine ilişkin diğer iki oran az da olsa sektör ortalamasının altında kalmıştır. Oranların düşük olması X Sigorta Şirketi'nin aktiflerini ve teknik karşılıklarını özkaynaklardan finanse etme oranının sektör ortalamasına göre daha düşük olduğunu ve bu finansmanın önemli kısmını yabancı kaynaklardan sağladığını göstermektedir.

Aktif kalitesi ve likiditeye ilişkin oranlara bakıldığında şirketin aktif içindeki likit varlıklarının her iki yılda da sektör ortalamasından yüksek olduğunu ve 2008 yılında bir önceki yıla göre daha da arttığını görmekteyiz. Bu grupta yer alan en önemli iki oran olan, şirketin cari mali gücünü ortaya koyan, cari oran ve likidite oranına baktığımızda şirketin yine her iki yılda da sektör ortalamasından yüksek oranları yakaladığını görmekteyiz. Ancak şirket bu başarısına karşın cari oranının 1,7'den küçük olmaması koşulunu her iki yılda da sağlayamamıştır. Yine de 2008 yılında bu oranın ciddi bir şekilde altında kalmamıştır. Likidite oranı ise 2007 yılında 1'den aşağıda kalmıştır ancak 2008 yılında 1'i geçerek yeterlilik koşulunu yerine getirmiştir. Burada dikkati çeken nokta X Sigorta Şirketi'nin cari oran ve likidite oranında sektörün üzerinde olmasına karşın gerekli oranı yine de yakalayamamış olmasıdır. Bu analiz sektöründe genel anlamda bir likidite sıkıntısı olduğunu, şirketlerin kısa vadeli yükümlülükleri için olması gerekenden fazla yabancı kaynak kullanmak zorunda kaldığını göstermektedir. Likidite ile ilgili analiz yapılırken likiditeye ilişkin problemlerin, şirketin finansal gücü ve sektörün koşullarının birleşmesi sonucu ortaya çıktığı unutulmamalıdır.⁵⁴

⁵⁴ Donald R. Van Deventer, Kenji İmai, Mark Mesier, **Advanced Financial Risk Management**, Saik Wah Press Pte. Ltd. , Singapore 2005, s. 620.

X Sigorta Şirketi'nin prim ve reasürans alacakları toplamı / aktif toplamı ve acente alacakları / özkaynaklar oranlarının sektör ortalamalarından büyük olduğu görülmektedir. Şirketin temel likidite kaynağı prim ve reasürans gelirleridir ve en önemli gelir kaynağı acenteleridir. Şirket alacak tahsil hızını artırıp bu oranları düşürürse likit olarak daha sağlam bir cari finansal güce sahip olacaktır.

Faaliyet oranlarına gelindiğinde yine şirketin her iki yılda da sektör ortalamalarından yüksek oranlara sahip olduğu görülmektedir. Konservasyon oranı daha önceki bölümlerde de belirtildiği gibi şirketin iç politikası ile ilgili olup oranının yüksek olması X Sigorta Şirketi'nin ortalamaya göre daha çok riski üstlendiğini göstermektedir. Bu oran tek başına çok fazla anlamlı olmasa da şirketin kârlılığı ile birlikte yorumlandığında şirketin risk seçimlerinde doğru kararlar verip vermediği konusunda destekleyici olabilir. Tazminat Tediye Oranı'nın yüksek olması ise şirketin hasar ödemelerini sonuçlandırma konusunda sektöre göre daha aktif olduğunu göstermektedir.

X Sigorta Şirketi'nin son olarak kârlılık oranları incelenecektir. Ticari faaliyetlerde bulunmak üzere kurulan her şirketin asıl amacı kâr etmektir. Bu nedenle bir şirketin piyasada tutunabilmesi, kalıcı olabilmesi için en önemli koşul şirketin kâr edebilen bir şirket olmasıdır. Kârlılık oranlarından ilki olan hasar prim oranına bakıldığında 2007 yılında ortalamanın üzerinde kalarak yetersiz olduğu, 2008 yılında ise ortalamanın altına düşerek yeterliliği sağlayabildiği görülmektedir. Ancak buna rağmen hasar prim oranı 2008 yılında artış göstermiştir. Oran analizinde rakamsal olarak bakıldığında şirket ortalamanın altında kalmasına rağmen, 2008 yılında elde edilen primlerin daha yüksek bir oranı hasar ödemelerine gitmiştir. Bu oranın sektörde genel anlamda artış göstermiş olması sigorta şirketleri için uyarı niteliğinde olmalı, prim belirleme politikaları ve risk seçimlerinde daha dikkatli hareket etmeleri gerekmektedir. Hasar prim oranı net olarak hesaplandığında da sektördeki artış görülmektedir ve X Sigorta Şirketi her iki yılda da sektör ortalamasından yüksek bir orana sahiptir. Şirketin masraf oranının sektör ortalamasından düşük olması ise şirketin ortalamaya göre daha verimli çalıştığını, 1 TL kâr elde edebilmek için daha az masrafa katlandığını göstermektedir. Buna

bağlantılı olarak şirketin bileşik rasyosu da her iki yılda da sektör ortalamasının altındadır. Şirketin vergi öncesi kârının alınan primlere oranı 2007 yılında sektör ile aynı 2008 yılında ise sektörden yüksektir. Bu şüphesiz şirket için başarılı bir veridir. Mali kârının alınan primlere oranı ise 2007 yılında sektör ortalamasından düşük 2008 yılında sektör ortalamasından büyük olmasına rağmen her iki yılda da ortalamadan çok uzaklaşmamıştır. Şirketin esas faaliyetlerinden elde ettiği teknik kârın alınan primlere oranı da yine mali kâr gibi 2007 yılında sektör ortalamasından düşük 2008 yılında sektör ortalamasından yüksektir.

Yapılan tüm analizler genel olarak ele alındığında X Sigorta Şirketi'nin finansal olarak birçok değerlendirmede yeterlilik sağladığı ve geliştiği görülmektedir. X Sigorta Şirketi'nin 2007 ve 2008 yılları için finansal durumu olumlu olarak değerlendirilebilir.

SONUÇ

Ülkemizde sigorta sektörü henüz olgunluk evresine ulaşamamıştır. Ekonomik istikrarsızlık, sigorta bilincinin toplum genelinde tam olarak gelişmemiş olmaması, aşırı rekabet ortamı, enflasyon ve şirketlerin finansal güçlenmeyi sağlayamaması gibi sorunlar sektörün gelişmemesindeki en önemli etkenler olarak sayılabilir. Bu sorunlar ayrı ayrı sorunlar gibi görünse de aslında hepsi bir zincirin halkalarını oluşturmaktadır.

Yapılan oran analizleri sonucunda sektörde genel anlamda likidite sıkıntısı olduğu açıkça görülmektedir. Likidite sıkıntısına yol açan nedenlerin başında, ülkemizde elementer alanlarda prim üretiminin önemli bir kısmını aşırı riskli kaza sigortaları oluşturduğu için hasar prim oranlarının yüksek olması gelmektedir. Hasar prim oranının yüksek olması risklerin reasürans şirketleri ile bölüşümünü de etkilemekte ve böylece konservasyon oranını da yükseltmektedir. Ekonomik istikrarsızlık ve enflasyon nedeni ile katlanılmak zorunda kalınan maliyetlerin her geçen gün artış göstermesi de şirketlerin finansal yapıları üzerinde olumsuz etki yaratmaktadır. Bu etmenler sonucunda şirketlerin teknik kâr elde etmesi oldukça zorlaşmaktadır. X Sigorta şirketinin de 2008 yılında daha likit bir yapıya yönelik değişim göstermesi sektör koşullarının getirdiği kaçınılmaz bir değişimdir.

Ticari amaçla kurulup kâr edemeyen şirketlerin uzun vadede piyasada tutunabilmesi olanaklı değildir. Bu durum sigorta şirketleri için de geçerlidir. Bu nedenle günümüzde finansal kâr sigorta şirketlerinin en önemli dayanağı olmuştur. X Sigorta şirketinin gelir tablosunda da görüldüğü gibi elde edilen finansal kârlar şirket için teknik bölümde yaşanan zararları karşıyabilme adına büyük önem taşımaktadır.

Şirketlerin finansal yapılarını olumsuz yönde etkileyen bir diğer etmen ise sigorta sektöründe yaşanan aşırı rekabet ortamıdır. Hasar prim oranı yüksek olan sektör, bir de ucuz fiyatlama yoluyla rekabete girerek teknik kârların daha da azalmasına yol açmıştır. Özellikle yıl sonlarında şirketlerin üretim kotası tutturma adına fiyatları oldukça düşürüp pazardan pay alma çabasına girişmeleri hem sektöre

hem de şirketlere zarar vermektedir. Güncel olarak bu rekabeti gösterecek en güzel örnek şudur; sigorta şirketlerinin “aldığımız prime karşı verilen teminat çok yüksek” şeklindeki yakınmaları sonucunda zorunlu trafik sigortası tarifelerinin Hazine Müsteşarlığı tarafından serbest bırakılmasına karşın, fiyatların bazı gruplarda şirketler tarafından aynı bile tutulmayıp düşürüldüğü görülmüştür. Bu rekabetçi ortam sigortalıların sigorta konusunda değil, düşük primle sigorta satın alma konusunda bilinçlenmesini sağlamıştır.

Finansal sorunların çözülmesinin yanı sıra ülkemizde sigorta bilinci de eğitimle hızlı bir şekilde geliştirilmelidir. Bu bilincin tam olarak gelişmediğinin başlıca göstergesi sektörün hayat alanında dünya standartlarının oldukça altında kalmış olmasıdır. Böylece önemli orta ve uzun vadeli fon kaynağı olan hayat poliçelerinden ülkemizde yeterince yararlanılamamaktadır.

Elementer alanlarda faaliyet gösteren sigorta şirketlerinin bu koşullar altında başarılı olabilmesi için finansal konularda etkin olmaları kaçınılmazdır. Şirketler teknik ve finansal kârlarını daha da artırabilmek, faaliyetlerine sorunsuz biçimde devam edebilmek için doğru ve yeterli finansal analiz yapmak zorundadırlar.

Sonuç olarak, gelişmiş bir sigorta sektörü için finansal açıdan güçlü şirketler gerekmektedir. Bu durum sigorta şirketlerinde finansal analizin önemini açıkça ortaya koymaktadır. Sektörün gelişmesi için sigorta şirketleri finansal olarak hem kendi içinde hem de bağımsız olarak etkin şekilde denetlenmeli ve gerekli yeterlilikleri göstermeyen şirketler önlemlerini almalıdırlar. Böylelikle şirketler finansal açıdan güçlü konuma getirilirken bir yandan da toplumda sigorta bilincini geliştirecek çalışmalar desteklenmelidir. Dünya standartlarını yakalamış bir Türk sigorta sektörü için etkin finansal analiz ve denetleme süreçleri gelişmenin en önemli koşullarıdır. Aslında yapılan analizlerin sonuçlarına göre var olan sorunların şirket bazında değil sektörel olduğu açıkça görülmüştür. Bu durum güçlü bir sektör için, şirketlerin yanı sıra sektörel bazda da önlemler alınmasının gerekli olduğunun göstergesidir. Türkiye'nin de güçlü, güven veren, fon yaratan bir sigorta sektörüne sahip olabilmesi için ilk olarak finansal açıdan güçlü şirketlere ihtiyacı vardır.

KAYNAKLAR

AKDOĞAN, Nalan ve Nejat Tenker. **Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri**, Gazi Kitapevi, Ankara 2001.

AKGÜÇ, Öztin. **Finansal Yönetim**, Muhasebe Enstitüsü Eğitim ve Araştırma Vakfı, İstanbul 1989.

ANKARA SİGORTA. “ Türk Sigorta Tarihi” , <http://www.ankarasab.org/modules.php?name=News&file=article&sid=8>, (31.03.2008).

ARKAS SİGORTA. “ Sigortacılığın Tarihsel Gelişimi” , http://www.arkassigorta.com.tr/sigorta_tarihce.html, (31.03.2008).

ATALAY, Ali Utku. **Avrupa Birliği Perspektifiyle Hizmetlerin Serbest Dolaşımı Kapsamında Türk Sigortacılık Sektörünün Değerlendirilmesi**, Avrupa Birliği Genel Sekreterliği Yayını , Ankara 2004.

BAŞPINAR, Ahmet. “Finansal Analiz Tekniklerinin Sigorta Şirketi Mali Tablolarına Uygulanması” , <http://portal1.sgb.gov.tr/calismalar/yayinlar/md/149/ahmetbaspinar.pdf>, (15.05.2008).

DEVENTER, Donald R. Van, Kenji İmai, Mark Mesier. **Advanced Financial Risk Management**, Saik Wah Press Pte. Ltd.,Singapore 2005.

EMEKLİLİK GÖZETİM MERKEZİ. “Bireysel Emeklilik Sistemi” , http://www.egm.org.tr/BES_tanim.asp, (17.04.2008).

ERGENEKON, Çağatay. **Sigorta Sektörü**, İMKB ,İstanbul 1995.

GENÇ, Ahmet. **Sigorta Şirketlerinin Mali Analizi**, Sigorta Araştırma ve İnceleme Yayınları, Ankara 2006.

GÜNAY, Hüsnü Taylan. “ Sigorta Şirketleri İçin Finansal Analiz Teknikleri Ve Bir Uygulama”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Projesi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2005.

GÜVEL, Enver Alper ve Afıtap Öndaş Güvel. **Sigortacılık**, Seçkin Yayınevi, Ankara 2002.

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI. 5684 Sayılı Sigortacılık Kanunu.

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI. Sigorta Eksperleri Yönetmeliği, Resmi Gazete No: 21225, 1992.

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI. Sigorta ve Reasürans ile Emeklilik Şirketlerinin Sermaye Yeterliliklerinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik, Resmi Gazete No: 26761, 2008.

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI. Sigorta ve Reasürans Şirketleri ile Emeklilik Şirketlerinin Finansal Raporlamaları Hakkında Yönetmelik, Resmi Gazete No: 26582, 2007.

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI. Sigorta ve Reasürans Şirketlerinin Mali Bünyelerine ve Sermaye Yeterliliklerine İlişkin Genelge, Genelge No: 65069, 2004.

KARAYALÇIN, Yaşar. **Risk-Sigorta-Risk Yönetimi Özel Sigorta Hukuna Giriş**, Olgaç Matbaası, Ankara 1984.

MARKS, James and John D. Craigie. **Sharing The Risk**, Insurance Information Institute , New York 1981.

MİLLİ REASÜRANS T.A.Ş. **Türk Sigortacılık Sektörünün Temel Göstergeleri 1**, Semih Ofset, Ankara 2004.

OKSAY, Suna ve Berna Özşar. **Avrupa Birliği'nde Sigorta Aracıları**, TSRŞB, Ankara 2006.

ÖZBOLAT, Murat. **Temel Sigortacılık**, Seçkin Yayınevi, Ankara 2008.

ÖZKAN, Mehmet. **Sigorta İşlemleri ve Muhasebesi**, Bilim Teknik Yayınevi, İstanbul 1998.

ÖZKAN, Turgut. **Sigortacılık Sektöründe Elementer Branşlarda Her Yönüyle Hasar**, Haliç Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2002.

PARASIZ, M. İlker. **Finansal Kurumlar ve Piyasalar**, Ezgi Kitabevi Yayınları, İstanbul 2007.

PILBEAM, Keith. **Finance and Financial Markets**, Macmillan Business, Malasia 1998.

REJDA, George E. **Principles of Risk Management and Insurance**, Addison-Wesley, Boston 2008.

SAĞLAM, Necdet. **Sigorta İşletmelerinde Mali Tabloların Hazırlanması ve Avrupa Birliğine Uyum**, Etam A.Ş. , Eskişehir 1996.

SERĞİCİ, Erdoğan. **Sigorta ve Pazarlama- Makaleler**, Can Matbaa, İstanbul 2001.

SWISS RE ECONOMIC RESEARCH & CONSULTING. “ Sigma Insurance Research “ , [http://www.swissre.com/pws/research% 20publications/sigma% 20ins. % 20research/sigma% 20insurance% 20research.html](http://www.swissre.com/pws/research%20publications/sigma%20ins.%20research/sigma%20insurance%20research.html), (30.03.2009).

ŞENTÜRK, Şenol Serkan ve Mehmet Kahya. “Sigortacılığın Cumhuriyet Dönemindeki Yasal ve Ekonomik Gelişmeler Perspektifinde İrdelenmesi”, **Hazine Dergisi**, Cumhuriyetin 80. Yılı Özel Sayısı, 2003.

TÜRKİYE SİGORTA VE REASÜRANS ŞİRKETLERİ BİRLİĞİ. “ Sigortanın Tarihi” , <http://www.tsrbs.org.tr/tsrbs/Sigorta/Sigortan%C4%B1n+tarihi/>, (31.03.2008).

TÜRKİYE SİGORTA VE REASÜRANS ŞİRKETLERİ BİRLİĞİ. “ Türkiye’de Sigortacılık” , <http://www.tsrbs.org.tr/tsrbs/Sigorta/T%C3%BCrkiye+de+sigortac%C4%B1n%C4%B1k/>, (31.03.2008).

TÜRKİYE SİGORTA VE REASÜRANS ŞİRKETLERİ BİRLİĞİ. “Reasürans” , <http://www.tsrbs.org.tr/tsrbs/Sigorta/Reas%C3%BCrans/>, (25.04.2008).

URALCAN, Dr. G. Şebnem. **Sigortacılık Uygulamaları**, T.C Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir 2005.

USTA, Öcal. **İşletme Finansı ve Finansal Yönetim**, Detay Yayıncılık, Ankara 2005.

WILLIAMS JR. , C. Arthur and Richard M.Heins. **Risk Management and Insurance**, Mc Graw- Hill Book Company, New York 1989.

YARDIMCIOĞLU, Mahmut. **Sigortacılık Hesap Planı ve Muhasebe Sistemi**, Tablet Yayınları, Konya 2007.

Ek 1: Aktif Riski Risk Ağırlıkları

a) Kasa	0.000
b) Bankalar	0.010
c) Devlet Borçlanma Senetleri (Eurobond Dahil) (Finansal Varlıklar Değer Düşüklüğü Karşılığı Hariç)	0.000
ç) Devlet Borçlanma Senetleri Karşılığında Yapılan Ters Repo İşlemlerinden Alacaklar (Finansal Varlıklar Değer Düşüklüğü Karşılığı Hariç)	0.000
d) Kendi Sermaye Grubuna ait Hisse Senetleri ve Diğer Değişken Getirili Finansal Varlıklar	0.250
e) Diğer Hisse Senetleri ve Diğer Değişken Getirili Finansal Varlıklar (Finansal Varlıklar Değer Düşüklüğü Karşılığı Hariç)	0.150
f) Özel Sektör Bonoları	0.150
g) Yatırım Fonu Katılma Belgeleri (A Tipi)	0.150
ğ) Yatırım Fonu Katılma Belgeleri (B Tipi)	0.050
h) Bağlı Menkul Kıymetler, İştirakler, Bağlı Ortaklıklar ve Müşterek Yönetime Tabi Ortaklıklar (Sigorta ve Reasürans ile Emeklilik Şirketleri Hariç) (Sermaye Taahhütleri ile Değer Düşüklüğü Karşılıkları Hariç)	0.150
ı) Diğer Finansal Varlıklar	0.150
i) Krediler (Aynı Topluluk İçinde Bulunan Şirketlere)	0.250
j) Krediler (Diğer)	0.150
k) İkazlar	0.200
l) İkazlar (Hayat)	0.000
m) Sigortacılık ve Emeklilik Faaliyetlerinden Alacaklar (Net) – Alınan Teminatlar (Nakit, Mevduat, Bankalarca Garanti Edilen Kredi Kartı Ödemeleri ve Devlet Borçlanma Senetlerinin %100'ü ile Gayrimenkullerin %30'u) (Emeklilik Şirketlerinin Emeklilik Yatırım Fonları Kapsamında Saklayıcı Şirketten Alacakları Hariç) (Muaccel hale gelenler hariç) Ayrıca ilave olarak vadeye kalan süresi i) 01- 90 gün kalan alacaklar için ii) 91-180 gün kalan alacaklar için iii) 181-270 gün kalan alacaklar için iv) 271-360 gün kalan alacaklar için	0.250
v) 360 günden fazla kalan alacaklar için	0.200
n) Reasürans Faaliyetlerinden Alacaklar ve Depolar	0.150
o) İlişkili Taraflardan Alacaklar	0.200
ö) Diğer Alacaklar (Finansal Kiralama Alacakları, Verilen Depozito ve Teminatlar, Diğer Çeşitli Alacaklar)	0.200
p) Muaccel hale gelmiş alacaklar için i) Vadesini bir ay geçmiş alacaklar için ii) Vadesini iki ay geçmiş alacaklar için (Finansal raporlama kapsamında her bir alacak için yapılan reeskont tutarı düşülür, ancak bu hesaplama sonucu hiç bir şekilde m bendine göre belirlenen tutardan düşük olamaz)	0.255
r) Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	1.000
s) Kullanım Amaçlı Gayrimenkuller	0.200
ş) Diğer Aktifler (Gelecek Aylar ve Yıllar İhtiyacı Stoklar, İş Avansı, Personele Verilen Avanslar, Gayrimenkuller Hariç Olmak Üzere Maddi Varlıklar, Maddi Olmayan Varlıklar ve Yukarıda Sayılmayan Diğer Aktifler)	0.050
	0.150

Ek 2: Muallak Tazminat Karşılıkları Risk Ağırlıkları

a) Kaza	0.025
b) Hastalık/Sağlık	0.100
c) Kara Araçları	0.075
ç) Raylı Araçlar	0.050
d) Hava Araçları	0.050
e) Su Araçları	0.050
f) Nakliyat	0.050
g) Yangın ve Doğal Afetler	0.050
ğ) Genel Zararlar	0.050
h) Kara Araçları Sorumluluk	0.100
ı) Hava Araçları Sorumluluk	0.050
i) Su Araçları Sorumluluk	0.050
j) Genel Sorumluluk	0.050
k) Kredi	0.075
l) Emniyeti Suistimal	0.050
m)Finansal Kayıplar	0.050
n) Hukuksal Koruma	0.050
o) Destek	0.050
ö) Hayat	0.025

Ek 3: Yazım Riski Risk Ağırlıkları

a) Kaza	0.050
b) Hastalık/Sağlık	0.200
c) Kara Araçları	0.150
ç) Raylı Araçlar	0.100
d) Hava Araçları	0.100
e) Su Araçları	0.100
f) Nakliyat	0.100
g) Yangın ve Doğal Afetler	0.100
ğ) Genel Zararlar	0.100
h) Kara Araçları Sorumluluk	0.200
ı) Hava Araçları Sorumluluk	0.100
i) Su Araçları Sorumluluk	0.100
j) Genel Sorumluluk	0.100
k) Kredi	0.150
l) Emniyeti Suistimal	0.100
m)Finansal Kayıplar	0.100
n) Hukuksal Koruma	0.100
o) Destek	0.100
ö) Hayat	0.050

Ek 4 : Ayrıntılı Solo Bilanço

VARLIKLAR			
I- Cari Varlıklar	Dip Not	Cari Dönem	Geçmiş Dönem
A- Nakit Ve Nakit Benzeri Varlıklar			
1- Kasa			
2- Alınan Çekler			
3- Bankalar			
4- Verilen Çekler Ve Ödeme Emirleri (-)			
5- Diğer Nakit Ve Nakit Benzeri Varlıklar			
B- Finansal Varlıklar ile Riski Sigortalılara Ait Finansal Yatırımlar			
1- Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar			
2- Vadeye Kadar Elde Tutulacak Finansal Varlıklar			
3- Alım Satım Amaçlı Finansal Varlıklar			
4- Krediler			
5- Krediler Karşılığı (-)			
6- Riski Hayat Poliçesi Sahiplerine Ait Finansal Yatırımlar			
7- Şirket Hissesi			
8- Finansal Varlıklar Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)			
C- Esas Faaliyetlerden Alacaklar			
1- Sigortacılık Faaliyetlerinden Alacaklar			
2- Sigortacılık Faaliyetlerinden Alacaklar Karşılığı (-)			
3- Reasürans Faaliyetlerinden Alacaklar			
4- Reasürans Faaliyetlerinden Alacaklar Karşılığı (-)			
5- Sigorta Ve Reasürans Şirketleri Nezdindeki Depolar			
6- Sigortalılara Krediler (İkrazlar)			
7- Sigortalılara Krediler (İkrazlar) Karşılığı (-)			
8- Emeklilik Faaliyetlerinden Alacaklar			
9- Esas Faaliyetlerden Kaynaklanan Şüpheli Alacaklar			
10- Esas Faaliyetlerden Kaynaklanan Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)			
D- İlişkili Taraflardan Alacaklar			
1- Ortaklardan Alacaklar			
2- İştiraklerden Alacaklar			
3- Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar			
4- Müşterek Yönetime Tabi Teşebbüslerden Alacaklar			
5- Personelden Alacaklar			
6- Diğer İlişkili Taraflardan Alacaklar			
7- İlişkili Taraflardan Alacaklar Reeskontu (-)			
8- İlişkili Taraflardan Şüpheli Alacaklar			
9- İlişkili Taraflardan Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)			
E- Diğer Alacaklar			
1- Finansal Kiralama Alacakları			
2- Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Gelirleri (-)			
3- Verilen Depozito ve Teminatlar			
4- Diğer Çeşitli Alacaklar			
5- Diğer Çeşitli Alacaklar Reeskontu(-)			
6- Şüpheli Diğer Alacaklar			
7- Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı (-)			
F- Gelecek Aylara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları			
1- Gelecek Aylara Ait Giderler			
2- Tahakkuk Etmiş Faiz Ve Kira Gelirleri			
3- Gelir Tahakkukları			
4- Gelecek Aylara Ait Diğer Giderler Ve Gelir Tahakkukları			
G- Diğer Cari Varlıklar			
1- Gelecek Aylar İhtiyacı Stoklar			
2- Peşin Ödenen Vergiler Ve Fonlar			
3- Ertelemiş Vergi Varlıkları			
4- İş Avansları			
5- Personele Verilen Avanslar			
6- Sayım Ve Tesellüm Noksanları			
7- Diğer Çeşitli Cari Varlıklar			
8- Diğer Cari Varlıklar Karşılığı (-)			
I- Cari Varlıklar Toplamı			

VARLIKLAR			
II- Cari Olmayan Varlıklar	Dip Not	Cari Dönem	Geçmiş Dönem
A- Esas Faaliyetlerden Alacaklar			
1- Sigortacılık Faaliyetlerinden Alacaklar			
2- Sigortacılık Faaliyetlerinden Alacaklar Karşılığı (-)			
3- Reasürans Faaliyetlerinden Alacaklar			
4- Reasürans Faaliyetlerinden Alacaklar Karşılığı (-)			
5- Sigorta ve Reasürans Şirketleri Nezdindeki Depolar			
6- Sigortalılara Krediler (İkrazlar)			
7- Sigortalılara Krediler (İkrazlar) Karşılığı (-)			
8- Emeklilik Faaliyetlerinden Alacaklar			
9- Esas Faaliyetlerden Kaynaklanan Şüpheli Alacaklar			
10- Esas Faaliyetlerden Kaynaklanan Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)			
B- İlişkili Taraflardan Alacaklar			
1- Ortaklardan Alacaklar			
2- İştiraklerden Alacaklar			
3- Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar			
4- Müşterek Yönetime Tabi Teşebbüslerden Alacaklar			
5- Personelden Alacaklar			
6- Diğer İlişkili Taraflardan Alacaklar			
7- İlişkili Taraflardan Alacaklar Reeskontu (-)			
8- İlişkili Taraflardan Şüpheli Alacaklar			
9- İlişkili Taraflardan Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)			
C- Diğer Alacaklar			
1- Finansal Kiralama Alacakları			
2- Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Gelirleri (-)			
3- Verilen Depozito ve Teminatlar			
4- Diğer Çeşitli Alacaklar			
5- Diğer Çeşitli Alacaklar Reeskontu(-)			
6- Şüpheli Diğer Alacaklar			
7- Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı (-)			
D- Finansal Varlıklar			
1- Bağlı Menkul Kıymetler			
2- İştirakler			
3- İştirakler Sermaye Taahhütleri (-)			
4- Bağlı Ortaklıklar			
5- Bağlı Ortaklıklar Sermaye Taahhütleri (-)			
6- Müşterek Yönetime Tabi Teşebbüsler			
7- Müşterek Yönetime Tabi Teşebbüsler Sermaye Taahhütleri (-)			
8- Finansal Varlıklar Ve Riski Sigortalılara Ait Finansal Yatırımlar			
9- Diğer Finansal Varlıklar			
10- Finansal Varlıklar Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)			
E- Maddi Varlıklar			
1- Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller			
2- Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)			
3- Kullanım Amaçlı Gayrimenkuller			
4- Makine Ve Teçhizatlar			
5- Demirbaş Ve Tesisatlar			
6- Motorlu Taşıtlar			
7- Diğer Maddi Varlıklar (Özel Maliyet Bedelleri Dahil)			
8- Kiralama Yoluyla Edinilmiş Maddi Varlıklar			
9- Birikmiş Amortismanlar (-)			
10- Maddi Varlıklara İlişkin Avanslar (Yapılmakta Olan Yatırımlar Dahil)			
F- Maddi Olmayan Varlıklar			
1- Haklar			
2- Şerefiye			
3- Faaliyet Öncesi Döneme Ait Giderler			
4- Araştırma Ve Geliştirme Giderleri			
6- Diğer Maddi Olmayan Varlıklar			
7- Birikmiş İtfalar (Amortismanlar) (-)			
8- Maddi Olmayan Varlıklara İlişkin Avanslar			
G-Gelecek Yıllara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları			
1- Gelecek Yıllara Ait Giderler			
2- Gelir Tahakkukları			
3- Gelecek Yıllara Ait Diğer Giderler Ve Gelir Tahakkukları			

H-Diğer Cari Olmayan Varlıklar			
1- Efektif Yabancı Para Hesapları			
2- Döviz Hesapları			
3- Gelecek Yıllar İhtiyacı Stoklar			
4- Peşin Ödenen Vergiler Ve Fonlar			
5- Ertelemiş Vergi Varlıkları			
6- Diğer Çeşitli Cari Olmayan Varlıklar			
7- Diğer Cari Olmayan Varlıklar Amortismanı (-)			
8- Diğer Cari Olmayan Varlıklar Karşılığı (-)			
II- Cari Olmayan Varlıklar Toplamı			
Varlıklar Toplamı (I + II)			

YÜKÜMLÜLÜKLER			
III- Kısa Vadeli Yükümlülükler	Dip Not	Cari Dönem	Geçmiş Dönem
A- Finansal Borçlar			
1- Kredi Kuruluşlarına Borçlar			
2- Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar			
3- Ertelemiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)			
4- Uzun Vadeli Kredilerin Ana Para Taksitleri Ve Faizleri			
5- Çıkarılmış Tahviller(Bonolar) Anapara, Taksit ve Faizleri			
6- Çıkarılmış Diğer Finansal Varlıklar			
7- Çıkarılmış Diğer Finansal Varlıklar İhraç Farkı (-)			
8- Diğer Finansal Borçlar (Yükümlülükler)			
B- Esas Faaliyetlerden Borçlar			
1- Sigortacılık Faaliyetlerinden Borçlar			
2- Reasürans Faaliyetlerinden Borçlar			
3- Sigorta Ve Reasürans Şirketlerinden Alınan Depolar			
4- Emeklilik Faaliyetlerinden Borçlar			
5- Diğer Esas Faaliyetlerden Borçlar			
6- Diğer Esas Faaliyetlerden Borçlar Borç Senetleri Reeskontu(-)			
C-İlişkili Tarafalara Borçlar			
1- Ortaklara Borçlar			
2- İştiraklere Borçlar			
3- Bağlı Ortaklıklara Borçlar			
4- Müşterek Yönetime Tabi Teşebbüslere Borçlar			
5- Personele Borçlar			
6- Diğer İlişkili Tarafalara Borçlar			
D- Diğer Borçlar			
1- Alınan Depozito ve Teminatlar			
2- Diğer Çeşitli Borçlar			
3- Diğer Çeşitli Borçlar Reeskontu (-)			
E-Sigortacılık Teknik Karşılıkları			
1- Kazanılmamış Primler Karşılığı - Net			
2- Devam Eden Riskler Karşılığı - Net			
3- Hayat Matematik Karşılığı - Net			
4- Muallak Hasar Ve Tazminat Karşılığı - Net			
5- İkramiye Ve İndirimler Karşılığı - Net			
6- Yatırım Riski Hayat Sigortası Poliçe Sahiplerine Ait Poliçeler İçin Ayrılan Karşılık - Net			
7- Diğer Teknik Karşılıklar - Net			
F- Ödenecek Vergi Ve Benzeri Diğer Yükümlülükler İle Karşılıkları			
1- Ödenecek Vergi Ve Fonlar			
2- Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri			
3- Vadesi Geçmiş, Ertelemiş Veya Taksitlendirilmiş Vergi Ve Diğer Yükümlülükler			
4- Ödenecek Diğer Vergi Ve Benzeri Yükümlülükler			
5- Dönem Kârı Vergi Ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılıkları			
6- Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi Ve Diğer Yükümlülükleri (-)			
7- Diğer Vergi Ve Benzeri Yükümlülük Karşılıkları			
G- Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar			
1- Kıdem Tazminatı Karşılığı			
2- Sosyal Yardım Sandığı Varlık Açıkları Karşılığı			
3- Maliyet Giderleri Karşılığı			

H- Gelecek Aylara Ait Gelirler Ve Gider Tahakkukları		
1- Gelecek Aylara Ait Gelirler		
2- Gider Tahakkukları		
3- Gelecek Aylara Ait Diğer Gelirler Ve Gider Tahakkukları		
I- Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler		
1- Ertelemiş Vergi Yükümlülüğü		
2- Sayım Ve Tesellüm Fazlalıkları		
3- Diğer Çeşitli Kısa Vadeli Yükümlülükler		
III - Kısa Vadeli Yükümlülükler Toplamı		

YÜKÜMLÜLÜKLER			
IV- Uzun Vadeli Yükümlülükler	Dip Not	Cari Dönem	Geçmiş Dönem
A- Finansal Borçlar			
1- Kredi Kuruluşlarına Borçlar			
2- Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar			
3- Ertelemiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)			
4- Çıkarılmış Tahviller			
5- Çıkarılmış Diğer Finansal Varlıklar			
6- Çıkarılmış Diğer Finansal Varlıklar İhraç Farkı (-)			
7- Diğer Finansal Borçlar (Yükümlülükler)			
B- Esas Faaliyetlerden Borçlar			
1- Sigortacılık Faaliyetlerinden Borçlar			
2- Reasürans Faaliyetlerinden Borçlar			
3- Sigorta Ve Reasürans Şirketlerinden Alınan Depolar			
4- Emeklilik Faaliyetlerinden Borçlar			
5- Diğer Esas Faaliyetlerden Borçlar			
6- Diğer Esas Faaliyetlerden Borçlar Borç Senetleri Reeskontu (-)			
C- İlişkili Taraflara Borçlar			
1- Ortaklara Borçlar			
2- İştiraklere Borçlar			
3- Bağlı Ortaklıklara Borçlar			
4- Müşterek Yönetime Tabi Teşebbüslere Borçlar			
5- Personele Borçlar			
6- Diğer İlişkili Taraflara Borçlar			
D- Diğer Borçlar			
1- Alınan Depozito Ve Teminatlar			
2- Diğer Çeşitli Borçlar			
3- Diğer Çeşitli Borçlar Reeskontu			
E- Sigortacılık Teknik Karşılıkları			
1- Kazanılmamış Primler Karşılığı – Net			
2- Devam Eden Riskler Karşılığı - Net			
3- Hayat Matematik Karşılığı - Net			
4- Muallak Hasar Ve Tazminat Karşılığı - Net			
5- İkramiye Ve İndirimler Karşılığı - Net			
6- Yatırım Riski Hayat Sigortası Poliçe Sahiplerine Ait Poliçeler İçin Ayrılan Karşılık - Net			
7- Diğer Teknik Karşılıklar - Net			
F- Diğer Yükümlülükler Ve Karşılıkları			
1- Ödenecek Diğer Yükümlülükler			
2- Vadesi Geçmiş, Ertelemiş Veya Taksitlendirilmiş Vergi Ve Diğer Yükümlülükler			
3- Diğer Borç Ve Gider Karşılıkları			
G- Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar			
1- Kıdem Tazminatı Karşılığı			
2- Sosyal yardım sandığı Varlık Açıkları Karşılığı			
H-Gelecek Yıllara Ait Gelirler Ve Gider Tahakkukları			
1- Gelecek Yıllara Ait Gelirler			
2- Gider Tahakkukları			
3- Gelecek Yıllara Ait Diğer Gelirler Ve Gider Tahakkukları			
I- Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler			
1- Ertelemiş Vergi Yükümlülüğü			
2- Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler			
IV- Uzun Vadeli Yükümlülükler Toplamı			

ÖZSERMAYE			
V- Özsermaye	Dip Not	Cari Dönem	Geçmiş Dönem
A- Ödenmiş Sermaye			
1- (Nominal) Sermaye			
2- Ödenmemiş Sermaye (-)			
3- Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları			
4- Sermaye Düzeltmesi Olumsuz Farkları (-)			
B- Sermaye Yedekleri			
1- Hisse Senedi İhraç Primleri			
2- Hisse Senedi İptal Karları			
3- Sermayeye Eklenecek Satış Karları			
4- Yabancı Para Çevirim Farkları			
5- Diğer Sermaye Yedekleri			
C- Kâr Yedekleri			
1- Yasal Yedekler			
2- Statü Yedekleri			
3- Olağanüstü Yedekler			
4- Özel Fonlar (Yedekler)			
5- Finansal Varlıkların Değerlemesi			
6- Diğer Kâr Yedekleri			
D- Geçmiş Yıllar Kârları			
1- Geçmiş Yıllar Kârları			
E-Geçmiş Yıllar Zararları (-)			
1- Geçmiş Yıllar Zararları			
F-Dönem Net Kârı			
1- Dönem Net Karı			
2- Dönem Net Zararı (-)			
Özsermaye Toplamı			
Yükümlülükler Toplamı (III + IV + V)			

Ek 5: Ayrıntılı Gelir Tablosu

Dip Cari Geçmiş
Not Dönem Dönem

I-TEKNİK BÖLÜM

A- Hayat Dışı Teknik Gelir

- 1- Kazanılmış Primler (Reasürör Payı Düşülmüş Olarak)
 - 1.1- Yazılan Primler (Reasürör Payı Düşülmüş Olarak)
 - 1.1.1- Brüt Yazılan Primler (+)
 - 1.1.2 -Reasüröre Devredilen Primler (-)
 - 1.2- Kazanılmamış Primler Karşılığında Değişim (Reasürör Payı ve Devreden Kısım Düşülmüş Olarak)(+/-)
 - 1.2.1- Kazanılmamış Primler Karşılığı (-)
 - 1.2.2- Kazanılmamış Primler Karşılığında Reasürör Payı (+)
 - 1.3- Devam Eden Riskler Karşılığında Değişim (Reasürör Payı ve Devreden Kısım Düşülmüş Olarak)(+/-)
 - 1.3.1- Devam Eden Riskler Karşılığı (-)
 - 1.3.2- Devam Eden Riskler Karşılığında Reasürör Payı (+)
- 2- Teknik Olmayan Bölümden Aktarılan Yatırım Gelirleri
- 3- Diğer Teknik Gelirler (Reasürör Payı Düşülmüş Olarak)
 - 3.1- Brüt Diğer Teknik Gelirler (+)
 - 3.2- Brüt Diğer Teknik Gelirlerde Reasürör Payı (-)

B- Hayat Dışı Teknik Gider(-)

- 1- Gerçekleşen Hasarlar (Reasürör Payı Düşülmüş Olarak)
 - 1.1- Ödenen Hasarlar (Reasürör Payı Düşülmüş Olarak)
 - 1.1.1- Brüt Ödenen Hasarlar (-)
 - 1.1.2- Ödenen Hasarlarda Reasürör Payı (+)
 - 1.2- Muallak Hasarlar Karşılığında Değişim (Reasürör Payı ve Devreden Kısım Düşülmüş Olarak) (+/-)
 - 1.2.1- Muallak Hasarlar Karşılığı (-)
 - 1.2.2- Muallak Hasarlar Karşılığında Reasürör Payı (+)
- 2- İkramiye ve İndirimler Karşılığında Değişim (Reasürör Payı ve Devreden Kısım Düşülmüş Olarak) (+/-)
 - 2.1- İkramiye ve İndirimler Karşılığı (-)
 - 2.2- İkramiye ve İndirimler Karşılığında Reasürör Payı (+)
- 3- Diğer Teknik Karşılıklarda Değişim (Reasürör Payı ve Devreden Kısım Düşülmüş Olarak) (+/-)
- 4- Faaliyet Giderleri (-)

C- Teknik Bölüm Dengesi- Hayat Dışı (A – B)

D- Hayat Teknik Gelir

- 1- Kazanılmış Primler (Reasürör Payı Düşülmüş Olarak)
 - 1.1- Yazılan Primler (Reasürör payı Düşülmüş Olarak)
 - 1.1.1- Brüt Yazılan Primler (+)
 - 1.1.2- Reasüröre Devredilen Primler (-)
 - 1.2- Kazanılmamış Primler Karşılığında Değişim (Reasürör Payı ve Devreden Kısım Düşülmüş Olarak)(+/-)
 - 1.2.1- Kazanılmamış Primler Karşılığı (-)
 - 1.2.2- Kazanılmamış Primler Karşılığında Reasürör Payı (+)
 - 1.3- Devam Eden Riskler Karşılığında Değişim (Reasürör Payı ve Devreden Kısım Düşülmüş Olarak)(+/-)
 - 1.3.1- Devam Eden Riskler Karşılığı (-)
 - 1.3.2- Devam Eden Riskler Karşılığında Reasürör Payı (+)
- 2- Hayat Branşı Yatırım Geliri
- 3- Yatırımlardaki Gerçekleşmemiş Karlar
- 4- Diğer Teknik Gelirler (Reasürör Payı Düşülmüş Olarak)

E- Hayat Teknik Gider

- 1- Gerçekleşen Hasarlar (Reasürör Payı Düşülmüş Olarak)
- 1.1- Ödenen Tazminatlar (Reasürör Payı Düşülmüş Olarak)
 - 1.1.1- Brüt Ödenen Tazminatlar (-)
 - 1.1.2- Ödenen Tazminatlarda Reasürör Payı (+)
- 1.2- Muallak Tazminatlar Karşılığında Değişim (Reasürör Payı ve Devreden Kısım Düşülmüş Olarak) (+/-)
 - 1.2.1- Muallak Tazminatlar Karşılığı (-)
 - 1.2.2- Muallak Hasarlar Karşılığında Reasürör Payı (+)
- 2- İkramiye ve İndirimler Karşılığında Değişim (Reasürör Payı ve Devreden Kısım Düşülmüş Olarak) (+/-)
 - 2.1- İkramiye ve İndirimler Karşılığı (-)
 - 2.2- İkramiye ve İndirimler Karşılığında Reasürör Payı (+)
- 3- Hayat Matematik Karşılığında Değişim (Reasürör Payı ve Devreden Kısım Düşülmüş Olarak) (+/-)
 - 3.1- Hayat Matematik Karşılığı (-)
 - 3.2- Hayat Matematik Karşılığında Reasürör Payı (+)
- 4- Yatırım Riski Hayat Sigortası Poliçe Sahiplerine Ait Poliçeler İçin Ayrılan Karşılıklarda Değişim (Reasürör Payı ve Devreden Kısım Düşülmüş Olarak) (+/-)
 - 4.1- Yatırım Riski Hayat Sigortası Poliçe Sahiplerine Ait Poliçeler İçin Ayrılan Karşılıklar(-)
 - 4.2- Yatırım Riski Hayat Sigortası Poliçe Sahiplerine Ait Poliçeler İçin Ayrılan Karşılıklarda Reasürör Payı (+)
- 5- Diğer Teknik Karşılıklarda Değişim (Reasürör Payı ve Devreden Kısım Düşülmüş Olarak) (+/-)
- 6- Faaliyet Giderleri (-)
- 7- Yatırım Giderler (-)
- 8- Yatırımlardaki Gerçekleşmemiş Zararlar (-)
- 9- Teknik Olmayan Bölüme Aktarılan Yatırım Gelirleri (-)

F- Teknik Bölüm Dengesi- Hayat (D – E)**G- Emeklilik Teknik Gelir**

- 1- Fon İşletim Gelirleri
- 2- Yönetim Gideri Kesintisi
- 3- Giriş Aidatı Gelirleri
- 4- Ara Verme Halinde Yönetim Gideri Kesintisi
- 5- Özel Hizmet Gideri Kesintisi
- 6- Sermaye Tahsis Avansı Değer Artış Gelirleri
- 7- Diğer Teknik Gelirler

H- Emeklilik Teknik Gideri

- 1- Fon İşletim Giderleri (-)
- 2- Sermaye Tahsis Avansları Değer Azalış Giderleri(-)
- 3- Faaliyet Giderleri (-)
- 4- Diğer Teknik Giderler (-)

I- Teknik Bölüm Dengesi- Emeklilik (G – H)

	Dip Not	Cari Dönem	Geçmiş Dönem
II-TEKNİK OLMAYAN BÖLÜM			
C- Teknik Bölüm Dengesi- Hayat Dışı (A-B)			
F- Teknik Bölüm Dengesi- Hayat (D-E)			
I - Teknik Bölüm Dengesi- Emeklilik (G-H)			
J- Genel Teknik Bölüm Dengesi (C+F+I)			
K- Yatırım Gelirleri			
1- Finansal Yatırımlardan Elde Edilen Gelirler			
2-Finansal Yatırımların Nakde Çevrilmesinden Elde Edilen Karlar			
3- Finansal Yatırımların Değerlemesi			
4- Kambiyo Karları			
5- İştiraklerden Gelirler			
6- Bağlı Ortaklıklar ve Müşterek Yönetime Tabi Teşebbüslerden Gelirler			
7- Arazi, Arsa ile Binalardan Elde Edilen Gelirler			
8- Türev Ürünlerden Elde Edilen Gelirler			
9- Diğer Yatırımlar			
10- Hayat Teknik Bölümünden Aktarılan Yatırım Gelirleri			
L- Yatırım Giderleri (-)			
1- Yatırım Yönetim Giderleri – Faiz Dahil (-)			
2- Yatırımlar Değer Azalışları (-)			
3- Yatırımların Nakte Çevrilmesi Sonucunda Oluşan Zararlar (-)			
4- Hayat Dışı Teknik Bölümüne Aktarılan Yatırım Gelirleri (-)			
5- Türev Ürünler Sonucunda Oluşan Zararlar (-)			
6- Kambiyo Zararları (-)			
7- Amortisman Giderleri (-)			
8- Diğer Yatırım Giderleri (-)			
M- Diğer Faaliyetlerden ve Olağandışı Faaliyetlerden Gelir ve Karlar ile Gider ve Zararlar (+/-)			
1- Karşılıklar Hesabı (+/-)			
2- Reeskont Hesabı (+/-)			
3- Özellikli Sigortalar Hesabı (+/-)			
4- Enflasyon Düzeltmesi Hesabı (+/-)			
5- Ertelemiş Vergi Varlığı Hesabı (+/-)			
6- Ertelemiş Vergi Yükümlülüğü Gideri (-)			
7- Diğer Gelir ve Karlar			
8- Diğer Gider ve Zararlar (-)			
9- Önceki Yıl Gelir ve Karları			
10- Önceki Yıl Gider ve Zararları(-)			
N- Dönem Net Kârı veya Zararı			
1- Dönem Kârı Ve Zararı			
2- Dönem Kârı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılıkları(-)			
3- Dönem Net Kâr veya Zararı			
4- Enflasyon Düzeltme Hesabı			